

Jacek Juliusz Jadacki

U ŹRÓDEŁ WSPÓŁCZESNEJ LOGIKI POLSKIEJ*

W hołdzie

Panu Profesorowi Tadeuszowi Czeżowskiemu
Nauczycielowi moich nauczycieli

To, co zamierzam Państwu przedstawić, rozpada się na trzy części. W pierwszej części przypomnę główne osiągnięcia złotego okresu logiki polskiej, czyli dwudziestolecia międzywojennego. Druga część będzie zawierać ogólny obraz naszego sześciowiekowego dziedzictwa logicznego, stanowiącego podłoże tych osiągnięć. W trzeciej części wskażę ich bezpośrednie źródła, to jest sprawy, które nurtowały naszych logików w latach poprzedzających złoty okres. Trzeba by jakiegoś cudu — fizycznego i psychicznego zarazem — żeby to, co należałoby o tym wszystkim powiedzieć, zmieścić w czasie, którym zostałem zaszczycony i żeby wysłuchali Państwo bez znużenia tego, co ostatecznie powiem. Ale jeżeli sześćdziesiąt lat temu Tadeusz Kotarbiński, reista, nie wstydział się wyrazić pragnienia dokonania cudu — wówczas — logicznego, to zechcą Państwo wybaczyć podobne pragnienie uczniowi uczniów jego uczniów, który reistą nie jest.

OSIĄGNIĘCIA

Najznakomitszy historyk filozofii, Władysław Tatarkiewicz, powiedział niegdyś o uprawianej przez siebie dziedzinie: „Jest ona w gorszym położeniu od innych działów historii właśnie przez to, że sama filozofia jest w lepszym. Mianowicie wydarzenia polityczne czy gospodarcze miały, a wydarzenia filozoficzne pozostały: w postaci rękopisów czy książek. Dlatego historia polityczna czy gospodarcza ma rację bytu, gdyż historyk rekonstruuje w niej to, czego już nie ma; natomiast historyk filozofii kopiuje jedynie to, co i tak jest”. Dodał jednak zaraz potem: „Gdyby rzeczywiście historyk filozofii to tylko robił, to robota jego nie miałaby sensu. Ale naprawdę robi on co innego. [...] Robota historyka filozofii nie ogranicza się do stwierdzenia faktów. Musi on także — po-

* Praca niniejsza stanowi rozszerzenie odczytu wygłoszonego 3 kwietnia 1979 r. na posiedzeniu naukowym Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, poświęconym dziewięćdziesiątej rocznicy urodzin Tadeusza Czeżowskiego i siedemdziesięciopięcioleciu Towarzystwa. W części drugiej i trzeciej wykorzystuje ona niektóre wyniki moich badań przeprowadzonych w związku z opracowywaniem rozdziału o dziejach logiki polskiej w latach 1863 - 1918 dla *Historii nauki polskiej*.

dobnie jak inni historycy — dokonać wyboru, interpretacji, scalenia, uporządkowania, powiązania, korekty” (*O pisaniu historii filozofii*, 1952).

Toteż mimo że osiągnięcia logiki polskiej czasów Drugiej Rzeczypospolitej są powszechnie znane i nadal stanowią źródło badań logicznych podejmowanych u nas i gdzie indziej — to nie od rzeczy będzie próba dokonania wyboru osiągnięć najważniejszych i najbardziej wpływowych, ich scalenie i zestawienie oraz odnalezienie bezpośrednich i pośrednich powiązań.

Osiągnięcia poznawcze bywają dwojakiego rodzaju: nauczycielskie i naukowe. Te pierwsze polegają na nowym opracowaniu posiadanego już zasobu wiedzy w pewnej dziedzinie. Te drugie zaś polegają na pomnożeniu owego zasobu. Przybiera ono różne postacie. Może więc wchodzić w grę wysunięcie nowego zagadnienia (nowa idea) i rozwiązanie zagadnienia już postawionego. Osiągnięciem jest zbudowanie całkiem nowego zespołu przekonań (nowa teoria), jak i ulepszenie już stworzonego. To ostatnie może między innymi polegać na uzasadnieniu jakiegoś pojedynczego przekonania (nowa teza). Na koniec można mówić o osiągnięciu i w przypadku wynalezienia dotąd nie znanego sposobu badania (nowa metoda), i w przypadku usprawnienia sposobów już stosowanych.

Udziałem logików z pokoleń Jana Łukasiewicza, Stanisława Leśniewskiego i Alfreda Tarskiego były osiągnięcia wszystkich wskazanych odmiann.

Przed wszystkim spod pióra przedstawicieli tych trzech pokoleń wyszły dzieła, przynoszące wzorowe opracowanie ówczesnej wiedzy logicznej (Sierpiński 1923, Wilkosz 1925, Zawirski 1927, Ajdukiewicz 1928, Łukasiewicz 1929, Kotarbiński 1929, Chwistek 1935, Tarski 1935, Mettalmann 1939). Z drugiej strony, w tym samym środowisku i pod niezaprzeczalnym wpływem Łukasiewicza, doszło do poważnej przebudowy poglądów na dokonania poprzedników. Na tę zasadniczą reinterpretację historii logiki złożyły się: 1. logistyczna wykładnia logiki akademickiej, przede wszystkim Platona (Jordan 1937); 2. systematyzacja logiki perypatetyckiej, przede wszystkim Arystotelesa (Łukasiewicz 1909, 1910 i 1929, Salamucha 1930); 3. odkrycie pierwocin współczesnego rachunku zdań w logice stoickiej Chryzypa (Łukasiewicz 1923, 1927 i 1934, Krokiewicz 1933); 4. analiza zdobyczy logiki megarejskiej: Eubulidesa, Filona i Diodora Kronosa (Łukasiewicz 1923, 1935 i 1936); 5. odtworzenie niektórych wyników logiki scholastycznej: Tomasza z Akwinu, Piotra Hiszpana i Dunsza Szkota (Łukasiewicz 1923, Salamucha 1934) oraz pierwszych pomysłów logiki trójwartościowej u Wilhelma Ockhama (Salamucha 1935, Michalski 1937); 6. próba syntetycznego ujęcia historii logiki nowożytnej (Śleszyński 1925 i 1929).

O wyjątkowym stanowisku logiki polskiej tego okresu rozstrzygnęły jednak osiągnięcia nie nauczycielskie, lecz naukowe. Niektóre z nich znalazły się we wspomnianych już podręcznikach lub w pracach z dziedziny historii logiki. Pozostałe zawarte zostały w licznych wydanych wówczas pracach czysto badawczych (do najdonioślejszych z nich należą: Czeżowski 1918 i 1927, Łukasiewicz 1921, 1930 i 1935 - 1936, Ajdukiewicz 1921, 1934 i 1936, Kuratowski 1921, Chwistek 1922, 1924 - 1925, 1929, 1932 - 1933 i 1938, Leśniewski 1927 - 1931, 1929, 1932 i 1939, Tarski 1930, 1933 i 1935, Zawirski 1934).

Czysto naukowe osiągnięcia, przedstawione między innymi w tych właśnie pracach, obejmowały — po pierwsze — nowe teorie lo-

giczne, a w szczególności: 1. systemy aksjomatyczne prototypy: implikacyjny i ekwiwalencyjny o jednym aksjomacie (Leśniewski 1929, 1930 i 1932); 2. system matrycowy trójwartościowego rachunku zdań (Łukasiewicz 1910 i 1920, Kotarbiński 1913); 3. systemy matrycowe skończenie i nieskończenie wielowartościowego rachunku zdań (Łukasiewicz 1920); 4. system dyrektywalny rachunku kwantyfikatorów (Leśniewski 1929, Jaśkowski 1934); 5. systemy aksjomatyczne sylogistyki (Ajdukiewicz 1926, Łukasiewicz 1929); 6. system aksjomatyczny ontologii (Leśniewski 1930 i 1931, Sobociński 1934); 7. czystą teorię typów (Chwistek 1922); 8. system aksjomatyczny mereologii (Leśniewski 1916); 9. teorię kategorii syntaktycznych języka (Leśniewski 1927, Ajdukiewicz 1928) i spójności syntaktycznej wyrażeń złożonych (Ajdukiewicz 1935); 10. dyrektywalną teorię sensu (Ajdukiewicz 1934); 11. teorię modeli semantycznych (Tarski 1936); 12. system aksjomatyczny semantyki racjonalnej (Chwistek 1929); 13. rachunek systemów (Ajdukiewicz 1921; Łukasiewicz 1929, Tarski 1930 i 1932); 14. podstawy teorii pytań (Ajdukiewicz 1927, 1934 i 1938).

Część osiągnąć miała — po drugie — postać ulepszeń wprowadzonych do teorii istniejących. Były to: 1. uproszczenie formalizacji systemu implikacyjnego klasycznego rachunku zdań do trzech aksjomatów i dwóch reguł wnioskowania (Tarski 1921) i podanie najkrótszego — trzynastoznakowego (w symbolice polskiej) — jedynego aksjomatu (Łukasiewicz 1930); 2. podanie najkrótszego — jedenastoznakowego (jw.) — jedynego aksjomatu systemu ekwiwalencyjnego klasycznego rachunku zdań (Łukasiewicz 1930); 3. zmniejszenie liczby aksjomatów systemu alternatywno-negacyjnego klasycznego rachunku zdań najpierw do czterech, a później do trzech (Łukasiewicz 1926); 4. zmniejszenie liczby aksjomatów systemu implikacyjno-negacyjnego klasycznego rachunku zdań najpierw do trzech: jeden układ z najdłuższym aksjomatem jedenastoznakowym (Łukasiewicz 1924), drugi układ z najdłuższym aksjomatem czternastoznakowym (Łukasiewicz 1929) — a później do jednego aksjomatu pięćdziesięciotrójznakowego (Tarski 1925), następnie skróconego do dwudziestu siedmiu (Sobociński 1932 i 1935), dwudziestu pięciu (Łukasiewicz 1933) i dwudziestu trzech znaków (Łukasiewicz 1936); 5. zmniejszenie liczby aksjomatów systemu implikacyjno-falsyjnego klasycznego rachunku zdań do trzech aksjomatów (Tarski 1930); 6. uproszczenie jedynego aksjomatu systemu dysjunkcyjnego klasycznego rachunku zdań do postaci o dwudziestu czterech znakach i czterech zmiennych (Łukasiewicz, Sobociński, Tarski i Wajsberg 1930, Łukasiewicz 1931); 7. podanie adekwatnego systemu matrycowego (Jaśkowski 1936) i implikacyjno-koniunkcyjno-alternatywno-negacyjnego systemu aksjomatycznego dla intuicjonistycznego rachunku zdań (Słupecki 1939); 8. podanie częściowego systemu aksjomatycznego implikacyjno-negacyjnego (Wajsberg 1929) oraz całkowitego systemu aksjomatycznego implikacyjno-negacyjno-T-owego trójwartościowego rachunku zdań (Słupecki 1936, Sobociński 1936); 9. podanie systemu aksjomatycznego modalnego rachunku zdań (Słupecki 1939); 10. podanie rozszerzonego systemu aksjomatycznego rachunku kwantyfikatorów (Wajsberg 1933); 11. uproszczenie teorii typów (Chwistek 1921); podanie teorii klas opartej na uproszczonej (prostej) teorii typów (Wilkosz 1925); 13. sprowadzenie rachunku relacji do rachunku zbiorów (Kuratowski 1921); 14. uogólnienie teorii klas (Tarski 1933); 15. uporządkowanie ogólnej teorii znaków (Ossowski 1926); 16. ścisłe różróżnienie

poszczególnych funkcji semiotycznych języka (Kotarbiński 1929); 17. ściśle rozróżnienie odmian zdań ogólnych (Kotarbiński 1929); 18. uściślenie teorii zdań modalnych (Czeżowski 1936); 19. ściśle rozróżnienie nazw i orzeczników (Kotarbiński 1929); 20. uściślenie definicji ekstensjonalności (Leśniewski 1923) i klasycznej definicji prawdy (Tarski 1933); 21. wprowadzenie pojęcia denominatu (Kotarbiński 1929); 22. ściśle rozróżnienie stosunków zakresowych niezależności i podprzeciwieństwa oraz przeciwieństwa i sprzeczności (Czeżowski 1929); 23. uściślenie pojęcia mętności (Kotarbiński 1929); 24. ściśle rozróżnienie aksjomatów i reguł wnioskowania (Łukasiewicz i Tarski 1930); 25. ściśle rozróżnienie reguł tworzenia i reguł dowodzenia (Chwistek 1922); 26. ściśle określenie reguł definiowania (Chwistek 1924, Leśniewski 1932); 27. uogólnienie teorii definicji (Ajdukiewicz 1936); 28. uściślenie pojęcia wyjaśniania (Kotarbińska 1928) i prawa przyczynowego (Kotarbińska 1931).

Uzasadnione zostały — po trzecie — liczne nowe tezy, głównie metodologiczne, a mianowicie, że: 1. tylko funktory dysjunkcji lub jednoczesnego zaprzeczenia nadają się na jedyne pojęcia pierwotne w systemie aksjomatycznym klasycznego rachunku zdań (Żyliński 1925 i 1927); 2. implikacyjny system aksjomatyczny klasycznego rachunku zdań jest zupełny (Tarski 1926, Wajsberg 1937); implikacyjno-negacyjny system aksjomatyczny klasycznego rachunku zdań jest zupełny i niezależny (Łukasiewicz 1932); 4. wielowartościowe rachunki zdań są niezupełne i niesprzeczne (Łukasiewicz i Tarski 1930); 5. rozszerzony rachunek kwantyfikatorów jest zupełny (Wajsberg 1935); 6. system implikacji ścisłej nie jest sprowadzalny do systemu implikacji materialnej (Wajsberg 1932); 7. prawdopodobieństwo zdania w rachunku wielowartościowym nie jest wartością zdania (Ajdukiewicz 1928); 8. dla udowodnienia danej implikacji wystarczy z jej poprzednika wyprowadzić dedukcyjnie jej następnik (Tarski 1921); 9. koniunkcja wszystkich następstw danego twierdzenia z nim nierównoważnych jest racją dla tego twierdzenia (Ajdukiewicz 1913); 10. każda klasa zdań jest przy pewnych założeniach przeliczalna (Tarski 1933); 11. istnieją twierdzenia teorii mnogości niedowiedliwe czysto logicznymi środkami (Chwistek 1926); 12. czysto syntaktyczne operacje prowadzące zawsze od zdań prawdziwych do prawdziwych nie są sprowadzalne do reguł wnioskowania stosowanych w naukach dedukcyjnych (Tarski 1933); 13. istnieje wiele teorii mnogości, a nie — jedna zupełna (Chwistek 1929); 14. źródłem antynomii logicznych i semantycznych jest naruszenie reguł definiowania (i przez to niejednoznaczność wyrażań), pomieszanie kategorii syntaktycznych języka lub nieodróżnianie języka od metajęzyka (Leśniewski 1914); 15. pojęcie prawdy dla formuł systemu dedukcyjnego wyrażonego w języku pierwszego rzędu nie może być wyrażone w tym języku (Tarski 1933); 16. reguły wnioskowania stosowane w danym systemie dedukcyjnym nie należą do tego systemu i dlatego muszą być wyrażone w języku potocznym (Leśniewski 1929); 17. definicje są nie tylko umownymi (i zbędnymi) skrótami, lecz także środkiem wyboru języka (Leśniewski 1929); 18. zbiór twierdzeń danego systemu dedukcyjnego zależy nie tylko od wyboru aksjomatów, lecz także od stosowanych reguł wnioskowania (Leśniewski 1939); 19. wybór języka ma wpływ na treść wiedzy doświadczalnej (Ajdukiewicz 1934); 20. każdy postulat znaczeniowy ma wśród swych następstw logicznych twierdzenie o istnieniu przedmiotu denotowanego (Ajdukiewicz 1935).

Pojawiły się — po czwarte — nowe metody badań, z których najważniejszymi były: 1. symbolika polska: beznawiasowy i bezkropkowy zapis wyrażeń należących do języka rachunku zdań (Łukasiewicz 1929, Chwistek 1929); 2. metoda matrycowa: macierzowe ustalanie wartości logicznej zdań (Łukasiewicz 1929); 3. metoda dedukcji uogólniającej: dowodzenie twierdzenia na podstawie jego szczegółowego przypadku (Łukasiewicz 1932); 4. metoda indeksowania: ułamkowe określanie kategorii syntaktycznej wyrażeń (Ajdukiewicz 1934); 5. metoda eliminacji hipostaz: reistyczna interpretacja twierdzeń naukowych (Kotarbiński 1929); 6. metoda parafrazy metateoretycznej: rozwiązywanie zagadnień należących do teorii w języku metateorii (Kuratowski i Tarski 1931); 7. metoda eksplikacji semantycznej: stawianie zagadnień filozoficznych w przekładzie na język semantyki (Ajdukiewicz 1937); 8. metoda konstrukcyjna: rozwiązywanie zagadnień naukowych za pomocą analizy pojęć intuicyjnych i zastępowania ich aksjomatycznie lub definicyjnie określonymi pojęciami pierwotnymi (Chwistek 1917, 1921 i 1923).

Ponadto doszło — po piąte — do usprawnienia niektórych z dotychczasowych metod. Szczególne znaczenie miały: 1. uogólnienie sposobu sprowadzania aksjomatów klasycznego rachunku zdań do jednego (Tarski 1925); 2. ściśle określenie sposobu dowodzenia zupełnego (Śleszyński 1925), 3. uogólnienie sposobu dowodzenia niesprzeczności (Łukasiewicz 1930) i zupełności aksjomatyki systemu dedukcyjnego (Łukasiewicz 1929); 4. uściślenie sposobu badania poprawności formalnej rozumowań (Łukasiewicz 1929).

Wśród tego ogromu osiągnięć bezsprzecznie wyjątkowe miejsce zajęły: rekonstrukcja sylogistyki i dyrektywalna teoria sensu Kazimierza Ajdukiewicza, wielowartościowy rachunek zdań Jana Łukasiewicza, system dyrektywalny rachunku kwantyfikatorów Stanisława Jaśkowskiego, prototypyka, ontologia i mereologia Stanisława Leśniewskiego, czy sta teoria typów i semantyka racjonalna Leona Chwistka oraz rachunek systemów i teoria modeli Alfreda Tarskiego. Wyjątkowe miejsce tym teoriom zapewniła ich ogólnofilozoficzna doniosłość.

Oto logistyczna interpretacja tradycyjnej sylogistyki, dokonana przez Ajdukiewicza, pokazała, że ostatecznymi założeniami sylogistyki były dwa aksjomaty: jeden głoszący nieistnienie nazw pustych, drugi zaś — istnienie co najmniej trzech przedmiotów (czyli dwóch krzyżujących się nazw). Interpretacja taka wymagała więc wzbogacenia alternatywno-negacyjnego systemu aksjomatycznego o te dwa aksjomaty, o definicje czterech rodzajów zdań kategoriycznych oraz o regułę podstawiania za zmienne nazwowe, uniemożliwiającą podstawianie nazw pustych, i reguły odrzucania niepoprawnych trybów.

Z kolei zbudowanie wielowartościowych rachunków przez Łukasiewicza miało — w zamierzeniach ich twórcy — ułatwić rozstrzygnięcie sporu filozoficznego między determinizmem a indeterminizmem (na korzyść tego ostatniego), uchwycenie treści pojęć modalnych i położenie podstaw logicznej teorii prawdopodobieństwa. Badania nad tymi rachunkami przyniosły ponadto uogólnienie pojęcia matrycy logicznej.

Natomiast doniosłość wynalezionej przez Jaśkowskiego systemu dyrektywalnego brała się stąd, że stanowił on inne niż system aksjomatyczny rozwiązanie zagadnienia formalizacji systemów dedukcyjnych. Jego zasady okazały się mianowicie bliższe rzeczywistym, uproszczonym

sposobom dowodzenia, stosowanym m. in. przez matematyków (dedukcja naturalna). Przez to zaś, że reguły wnioskowania były w nim tak dobrane, by zbiór aksjomatów mógł być pusty — doprowadzona została do ostatecznej granicy ówczesna dążność do możliwie najdalej idącego skracania, upraszczania układu aksjomatów. Tym samym wyjaśniony został ostatecznie status praw logicznych jako twierdzeń, które można uznawać bez zakładania czegokolwiek.

Podobnymi zaletami mogły się wykazać prototypyka, ontologia i mereologia Leśniewskiego. Leżąca u podstaw dwu pierwszych systemów teoria kategorii syntaktycznych chwyciła doskonale te — właściwe w każdym razie językom słowiańskim — poczucia językowe, które każą dzielić wyrażenia na części mowy. Również mereologiczne rozumienie klasy przewyższało pojęcie klasy dystrybtywnej nie tylko dlatego, że uniemożliwiała odtworzenie w mereologii antynomii logicznych, ale także dlatego, że było bliższe zwykłemu, zdroworozsądkowemu wyobrażeniu o własnościach zbiorów. Toteż nic dziwnego, że ontologia stała się dogodną podstawą dla filozofii (reizmu), a później dla teorii tłumaczenia maszynowego, zaś mereologia — dla geometrii i pewnych koncepcji biologicznych.

Myśl pozostawiania w zgodzie ze zdroworozsądkowymi przekonaniemmi kierowała także Chwistkiem, kiedy tworzył czystą teorię typów. Już pomysł uproszczonej (prostej) teorii typów polegał na usunięciu z rozgałęzionej teorii najbardziej niejasnej części przez odrzucenie rozróżnienia rzędów funkcji. Dzięki przyjęciu, że typ funkcji określany jest przez typ występujących w niej zmiennych wolnych (a nie — jak się przyjmowało w teorii rozgałęzionej — przez zmienne związane i kwantyfikatory), w prostej teorii typów nie można było odtworzyć antynomii logicznych. Nie rozwiązywała ona jednak antynomii semantycznych. Z czystej teorii typów — przynoszącej redukcję pojęcia klasy do pojęcia funkcji — Chwistek nie wahał się usunąć aksjomatów egzystencjalnych nawet za cenę niemożności oparcia na tak okrojonej teorii sporej części matematyki. Usunięcie aksjomatów egzystencjalnych — w szczególności zasady sprowadzalności — było jego zdaniem niezbędnym warunkiem usunięcia idealistycznej metafizyki z logiki (i matematyki). Aksjomaty te bowiem zakładają istnienie przedmiotów niekonstruowalnych, tzn. nie dających się jednoznacznie zdefiniować za pomocą skończonej liczby terminów. Ta sama chęć ustrzeżenia się przed błędami metafizyki znalazła wyraz w semantyce racjonalnej Chwistka. Miała ona stanowić dedukcyjną teorię wyrażen, w której jedyne niesformalizowane czynności polegałyby na rozróżnieniu kształtu pewnej liczby znaków i stosowaniu nielicznych reguł tworzenia wyrażen złożonych. Dzięki temu podstawy logiki i matematyki — których dostarczyć powinna semantyka racjonalna — nie byłyby już narażone na niezgodność z zasadami zdrowego rozsądku.

Taką w najwyższym stopniu sformalizowaną i najogólniejszą teorię udało się opracować Tarskiemu w postaci rachunku systemów. W semantyce racjonalnej Chwistka pierwotnym pojęciem było pojęcie zawierania się (jednego wyrażenia w drugim). Tarski oparł swój rachunek systemów na aksjomatycznie określonym pojęciu wynikania (jednego zdania z drugiego), do którego sprowadził inne pojęcia, w tym także pojęcie definiowalności. Tym, czym w rachunku systemów było pojęcie wynikania (dedukowalności), tym w teorii modeli stało się pojęcie spełniania (danej funkcji zdaniowej przez pewne przedmioty), dla

którego Tarski podał ścisłą definicję (w języku teorii zbiorów) i które pozwoliło mu następnie tak sformułować klasyczną definicję prawdy, żeby zapobiec powstawaniu antynomii semantycznych.

Po inne środki zabezpieczające sięgnął Ajdukiewicz w dyrektywnej teorii sensu. Znaczenie danego wyrażenia zostało w niej utożsamione ze zbiorem wszystkich wyrażen równoznacznych z tym wyrażeniem w określonym języku. Na język zostały jednak w tej teorii nałożone bardzo mocne warunki zamkniętości i spójności. Miał to więc być twór wyznaczony jednoznacznie przez słownik i całkowity zakres dyrektyw znaczeniowych (m. in. aksjomatycznych, dedukcyjnych i empirycznych), określających sposób użycia wyrażen. Miejsce pojęcia prawdziwości zajęło w nim pojęcie obrazu świata, tj. zbioru wszystkich twierdzeń przyjętych na podstawie doświadczenia w danej aparaturze pojęciowej. Jeśli Ajdukiewicz odstąpił ostatecznie od tej teorii (na rzecz teorii kodnotacyjnej), to uczynił tak pod wpływem tych samych pobudek filozoficznych, które powodowały m. in. Leśniewskim i Chwistkiem, a które sam określił mianem antyirracjonalizmu.

DZIEDZICTWO

Tak liczne i tak doniosłe osiągnięcia nigdy przedtem nie stały się udziałem logików polskich. To, że twórcami ich były właśnie trzy pokolenia urodzone w latach 1878 - 1884, 1886 - 1897 i 1901 - 1906, nie jest czymś aż tak zaskakującym, jak się niekiedy sądzi. Już ponad sto lat temu Henryk Struve zauważył słusznie: „Logika i filozofia praktyczna, czyli-etyka, są dwie gałęzie filozofii, które najbardziej, a może nawet wyłącznie, pielęgnowane były w Polsce”. Literatura pierwszej z tych nauk jest jednak, jak mi się zdaje, znacznie bogatsza od literatury ostatniej; a stąd wynika, że historia logiki jest najważniejszą częścią ogólnej historii filozofii w Polsce (*Wstęp systematyczny logiki*, 1870).

Rzeczywiście, już w drugiej połowie XIV w. pojawiły się u nas pierwsze rozprawy logiczne. Ich twórcy: Jan z Grotkowa, Jan Isner z Opola i Jan z Ziębic pochodzili ze Śląska, pozostającego wówczas pod wpływem czeskiego ośrodka logicznego w Pradze. Powstanie w pierwszej połowie XV w. rodzimego ośrodka logicznego w Uniwersytecie Krakowskim było zasługą Benedykta Hessego i Bartłomieja z Radomia oraz uczniów tego pierwszego: Piotra z Sienna, Jana Waciego z Kęt i Jana ze Słupczy. Wspólna obu środowiskom i pokoleniom była postawa nominalistyczna i mieszanie zagadnień logicznych — ograniczających się wtedy głównie do zasad poprawnego rozumowania — z ontologicznymi. Pierwszy okres w dziejach naszej logiki, obejmujący przełom XIV i XV w., był więc — jak można by rzec — okresem ontologicznym.

W drugim — gramatykalistycznym — okresie, tzn. na przełomie XV i XVI w., miejsce nominalizmu zajął realizm. Prowadzono wtedy przede wszystkim badania nad językiem, zwłaszcza zaś jego funkcjami semantycznymi. Świadczą o tym prace czołowych osobistości tego okresu: Jana z Głogowa, Mikołaja Twaroga z Biestrzykowa, Michała Falkenera z Wrocławia, Jana ze Stobnicy, ucznia Mikołaja Twaroga, i Mikołaja z Gielczewa, ucznia Jana ze Stobnicy. W tym czasie ogłoszona została drukiem pierwsza chyba polska rozprawa logiczna (Jan z Głogowa 1499) i odznaczający się dużymi zaletami dydaktycznymi pierw-

szy polski podręcznik logiki (Michał Falkener 1504); rozprawy poprzedniego okresu znane są wyłącznie z rękopisów.

Trzeci okres — epistemologizacyjny — przypada w zasadzie na pierwszą połowę XVII w.: w drugiej połowie XVI w. czynny jest tylko Jakub Górski. W okresie tym logikę uprawiali między innymi: Adam Burski, Marcin Śmiglecki, Bartłomiej Keckermann, Marek Korona, Mikołaj Mościcki, Samuel Wierchoński, Jan Makowski, uczeń Keckermanna, i Stanisław Pudłowski. Działali oni już nie tylko w Krakowie, ale także w innych miastach Małopolski i — co ważniejsze — w innych dzielnicach wielonarodowej Rzeczypospolitej: na Rusi, na Litwie i w Prusach. Przeważały wówczas badania dotyczące podstaw wiedzy: związków międzydaniowych — a nie, jak dotąd, tylko między nazwowych — oraz zasad indukcji, wnioskowania z analogii i istoty zależności przyczynowej (Górski 1563, Keckermann 1599, Burski 1604). W tym okresie pojawiło się sporo wartościowych podręczników logiki (Keckermann 1605, Śmiglecki 1618, Wierchoński 1620, Mościcki 1625, Makowski starszy 1660). Podjęto także pierwsze próby stworzenia symboliki logicznej (Pudłowski 1634).

Dzieje naszej logiki dawnej zamyka okres dydaktystyczny, trwający przez drugą połowę XVII i pierwszą połowę XVIII w. Logiką zajmowali się u nas w tym czasie Tomasz Młodzianowski, Wojciech Tytkowski, Łukasz Załuski, Szymon Makowski, Jan Morawski, Ferdynand Ohm-Januszowski, Adam Krasnodebski, Stefan Szczaniecki, Adrian Miaskowski, Kazimierz Ostrowski, Aleksander Podlesiecki i Kazimierz Stęplowski. Główne ośrodki logiczne znajdowały się w Wielkopolsce, Małopolsce (zwłaszcza w pierwszej połowie XVIII w.) oraz na Litwie i Mazowszu. Swoiste dla tego okresu było skupienie się na działalności nauczycielskiej, upowszechnieniowej bardziej niż naukowej. Podstawowe prace logiczne miały postać podręczników logiki, stanowiących zwykle część obszernych zarysów filozofii (Morawski 1660, Tytkowski 1669 i 1680, Młodzianowski 1671 i 1682, Krasnodebski 1678, Makowski młodszy 1679, Ohm-Januszowski 1692, Szczaniecki 1694, Ostrowski 1719, Miaskowski 1720, Podlesiecki 1731; w poprzednim okresie — tylko Załuski 1640).

Połowa XVIII w. przynosi pierwsze zwiastuny narodzin logiki nowoczesnej. Pojawia się nowe pokolenie logików: na Mazowszu, Rusi i Litwie, później także w Wielkopolsce i Małopolsce oraz na obczyźnie. Należą do niego: Hieronim (Stanisław) Konarski, Stanisław Kleczewski, Benedykt Dobszewicz, Ignacy Włodek, Jan Benisławski, Kazimierz Narbutt, Marcin Nikuła, Patrycy Przeczytański, Jan Śniadecki, Anioł Dowgird, Feliks Jaroński, jego uczeń Józef Jankowski, dalej Michał Wiszniewski, Józef Gołuchowski, Bronisław Trentowski i Adolf Kudaszewicz. Za ich sprawą potępione zostaje przeważające poprzednio nastawienie na upowszechnianie wiedzy logicznej. Co więcej, z potępieniem spotyka się także to, co było przedmiotem upowszechnienia — dorobek dawnej logiki. Ta ogólna ocena była niewątpliwie przesadnie ujemna; zwracali na to uwagę już współcześni (Stęplowski 1753). Pociągnęła jednak za sobą pewne dodatnie zjawiska. Sprawiała mianowicie, że podjęte zostały próby oparcia logiki na psychologii, wówczas racjonalistycznej *quasi*-epistemologii — początkowo ledwie się zaznaczające (Dobszewicz 1761, Konarski 1767, Narbutt 1769; częściowo także Kleczewski 1772, Benisławski 1774, Nikuła 1798), później znacznie

śmielsze (Jaroński 1812, Przeczytański 1816; w pewnej mierze Gołuchowski 1821, Jankowski 1822; w najwyższym stopniu Śniadecki 1818, Dowgird 1828, Wiszniewski 1848). Rozbudziło to — trwające i w okresie następnym — zainteresowanie podstawami logiki, zwłaszcza że w tym samym czasie próbowano ich szukać także w epistemologii (Włodek 1780, Wiszniewski 1834), ontologii (Trentowski 1844), a nawet w gramatyce (Kudasiewicz 1858). Przekonanie o konieczności podbudowania logiki psychologią było jednak najpowszechniejsze. Do pierwszego okresu naszej logiki nowoczesnej — to jest do przełomu XVIII i XIX w. — najlepiej pasuje więc miano psychologistycznego.

Okres, w którym logicy polscy zdobyli się na najwyższe osiągnięcia, okres algebraistyczny, jest szóstym już okresem w dziejach naszej logiki, a drugim okresem logiki nowoczesnej w Polsce, drugim — po psychologistycznym, od którego oddziela go martwe logiczne pięciolecie 1865 - 1869. W okresie algebraistycznym wyodrębniają się cztery podokresy: 1870 - 1882, 1884 - 1899, 1900 - 1917 i 1918 - 1939. Pierwsze trzy podokresy mają przy tym znamiona okresu przygotowawczego do okresu rozkwitu, jakim było dwudziestolecie 1918 - 1939, rozkwitu bezlitośnie przerwanego — znów na pięć lat — przez wydarzenia drugiej wojny światowej.

Okres przygotowawczy (1870 - 1917) odznacza się, po pierwsze nie spotykanym dotąd wzrostem liczebności środowiska logików i, po drugie, powiększeniem liczby ogłoszonych prac logicznych. U schyłku okresu psychologistycznego, w latach 1842 - 1864, mieliśmy tylko 10 badaczy parających się logiką, którzy wydali w owym dwudziestoleciu zaledwie 15 prac. Natomiast w latach 1870 - 1882 ukazało się 30 prac 15 badaczy, w latach 1884 - 1899 — 60 prac 30 badaczy, zaś w latach 1900 - 1917 — 200 prac 60 badaczy, z tym jednak, że na przykład w roku 1912 opublikowano tyle prac, ile w całym trzynastoleciu 1870 - 1882.

Poszczególne ziemie dawnej Rzeczypospolitej nie były jednak w owym półwieczu równomiernie „nasycone” logiką. Najbardziej prężne ośrodki miały Ruś i Małopolska. Na pierwszym miejscu znajdował się ośrodek lwowski, skupiający między innymi takich uczonych, jak Aleksander Raciborski, Stanisław Piątkiewicz, Wacław Wolski, Kazimierz Twardowski, Jan Łukasiewicz, Bronisław Bandrowski, Wacław Sierpiński, Zygmunt Zawirski, Kazimierz Sośnicki, Stanisław Leśniewski, Tadeusz Kotarbiński, Tadeusz Czeżowski i Kazimierz Ajdukiewicz. Środowisko krakowskie tworzyli między innymi: Józef Kremer, Stefan Pawlicki, Antoni Molicki, Konstanty Czaykowski, Franciszek Gabryl, Konstanty Michalski i Leon Chwistek. Związani z Krakowem byli także częściowo Władysław Biegański i Franciszek Sękowski. Natomiast na Mazowszu zajmowali się wówczas logiką tylko Henryk Struve, Władysław Gosiewski, Adam Mahrburg, Władysław Mieczysław Kozłowski, Józef Abramowski i Stefan Mazurkiewicz. Do ośrodka warszawskiego należał jeszcze Edward Stamm, mimo że był czynny poza Warszawą. W Wielkopolsce logikę uprawiać zaczęli dopiero Kazimierz Wize i Czesław Znamierowski; w Prusach zaś — luźno związany z krajem (między innymi poprzez członkostwo w Polskim Towarzystwie Filozoficznym) Władysław Świtalski. Środowisko logiczne Litwy, która doznała po powstaniu styczniowym szczególnie okrutnych prześladowań ze strony zaborcy, odrodziło się dopiero w dwudziestych latach naszego wieku, głównie dzięki działalności Tadeusza Czeżowskiego. Na obczyźnie

zajmowali się w tym czasie logiką między innymi Bronisław Trentowski (w Niemczech), Platon Porecki (w Rosji), nie utrzymujący zresztą żadnej łączności z ośrodkami krajowymi, następnie Wincenty Lutosławski (w Szwajcarii, Anglii i Francji) i Józefa z Krzyżanowskich Kodisowa (w Stanach Zjednoczonych).

W drugiej połowie XIX w. powiększyła się nie tylko liczba badaczy zajmujących się logiką, lecz i liczebność biernego środowiska logicznego. Przyczyniło się do tego, po pierwsze, pojawienie się logiki wśród przedmiotów nauczanych (po polsku lub w językach zaborców) w gimnazjach wszystkich ziem byłej Rzeczypospolitej: Małopolski i Rusi (1855), Wielkopolski i Prus (1862), Mazowsza (1863, a ostatecznie 1871) i na koniec Litwy (1871). Jeszcze bardziej oddziaływało tu to, że, po drugie, logikę zaczęto ponownie wykładać po polsku na poziomie uniwersyteckim: w Szkole Głównej Warszawskiej (1862-1869), w Uniwersytecie Jagiellońskim (1870) i w Uniwersytecie Lwowskim (1871). Nawiasem mówiąc, dostrzeżono wówczas w przywróceniu nauczania logiki nie tylko środek pozwalający na wyrobienie nawyku porządnego myślenia (Kaszewski 1861, Bobrzyński 1912), ale także ułatwiający skuteczne działanie, również społeczne (Krupiński 1878).

Wprowadzenie logiki jako przedmiotu wykładowego zrodziło zapotrzebowanie na podręczniki. Początkowo radzono sobie głównie w ten sposób, że tłumaczono prace obce. Z 6 przekładów dzieł logicznych dokonanych w latach 1870-1882 aż 5 było podręcznikami (w tym znakomity przekład *Logiki* Alexandra Baina, pióra Franciszka Krupińskiego, 1878). Stopniowo jednak zaczęto opracowywać coraz więcej podręczników oryginalnych. W ostatnim dwudziestotrzyleciu okresu psychologistycznego ukazały się u nas tylko 2 takie podręczniki (z nich — 1 na poziomie uniwersyteckim). Jeśli pominąć wznowienia, to lata 1870-1882 przynoszą już 4 podręczniki (z tego — 1 uniwersytecki), w latach 1884-1899 wydanych zostaje 8 podręczników (z tego — 2 uniwersyteckie), w latach 1900-1917 ukazuje się natomiast 14 podręczników (z tego — 3 uniwersyteckie). W latach 1884-1899 liczba tłumaczonych podręczników obcych spada do 3 (na ogólną liczbę 7 przekładów), a w latach 1900-1917 — mimo że stan przekładów utrzymał się na podobnym poziomie (6 prac) — nie przetłumaczono już żadnego podręcznika. Podręczniki rodzime miały niejednakową wartość. Kilka z nich było znakomitych (Twardowski 1901, Biegański 1907 i 1916), kilka — stanowczo złych (Dzięduszycki 1895, Brzozowski 1906). Pozostałe miały i słabsze i mocniejsze strony. Te pierwsze polegały na przeciążeniu zbędnymi wiadomościami (Kremer 1876, Nuckowski 1903), nieprzejrzystości układu i mętności wywodów (Kozłowski młodszy 1916) lub na oczywistych błędach (Kremer 1876, Kozłowski starszy 1891). Te drugie zaznaczały się, przeciwnie, w przystępności (Pawlicki 1895, Pechnik 1897, Twardowski 1901, Struve 1907, Biegański 1907 i 1916, Gabryl 1912), przejrzystości (Zagórzański 1873, Kremer 1878), pogładowości (Zagórzański 1873) lub wreszcie w czysto językowej staranności (Kautny 1871, Kremer 1878). Niewątpliwą zaletą niektórych podręczników było dołączenie krótkich dziejów logiki (Pawlicki 1895, Gabryl 1899, Mahrburg 1902, Biegański 1907), a nade wszystko zestawów zadań (Kozłowski starszy 1891, Nuckowski 1903, Lutosławski 1906, Biegański 1907 i 1916). Cenny był też pomysł opracowania podręczników logiki przeznaczonych dla określonych odbiorców: lekarzy (Biegański 1894), nauczycieli (Baranowski 1895, Twardowski 1901), działaczy gospodarczych (Heryng 1896).

Poszczególne zagadnienia logiczne uwzględniane były w tych podręcznikach w niejednakowym stopniu. Działały tutaj zarówno osobiste skłonności autorów, jak i skłonności i upodobania właściwe czasom opracowania podręcznika. A prądy badawcze zaczęły się wówczas zmieniać stosunkowo szybko. Nie wszyscy zdawali sobie sprawę z tego, jak ożywczo na logikę wpływało współzawodnictwo różnych postaw: intuicjonizmu z intelektualizmem, czy formalizmu lub ontologizującego antypsychologizmu z psychologizmem (Biegański 1912). Ale niemal wszyscy odczuwali już potrzebę kontynuacji rozpoczętego w okresie psychologistycznym dzieła przebudowy logiki od podstaw (Heryng 1896).

Pierwsze trzynastolecie (1870 - 1882) okresu algebraistycznego upływa pod znakiem badań metodologicznych (Molicki 1879). Rozwój metodologii w tym czasie ma niewątpliwie związek z hasłami epistemologizacji logiki, wysuwanymi jeszcze w latach 1842 - 1864. Dorobek naszej logiki dawnej, ujemnie — ale głośno — oceniony i w całości niemal odrzucony w okresie psychologistycznym, teraz staje się przedmiotem głębszego namysłu (Struve 1870). Nadal uważa się, że należy podbudowywać logikę psychologią — ale już nie racjonalistyczną, lecz empirystyczną (Kremer 1878). Następstwem tej postawy jest podjęcie dociekań z pogranicza psychologii i logiki, które w latach 1884 - 1899 uwieńczone zostają istotnymi wynikami psycho-logiki (Twardowski 1894 i 1898). Równolegle zaczyna się stopniowy odwrót od psychologizmu. Próbuje się — nie zawsze w pełni świadomie — wesprzeć logikę gramatyką, poddającą się w owym czasie hasłom empiryzmu, podobnie jak psychologia (Gabryl 1899). Badania historyczne zaczynają sięgać starożytności: Platona (Lutosławski 1897) i Arystotelesa (Gabryl 1883, Łukasiewicz 1910). Pojawiają się prace zrywające z dotychczasową postawą lekceważenia wobec dorobku logiki średniowiecznej (Zarański 1882, Czaykowski 1894 - 1895; później Twardowski 1910, Łukasiewicz 1911). W dalszym ciągu prowadzi się dociekania metodologiczne (Raciborski 1886, Biegański 1894). W następnym osiemnastoleciu (1900 - 1917) dochodzi już do głosu stanowczy antypsychologizm (Twardowski 1912) i świadomy gramatykalizm. Oba te prądy sprzyjają odnowieniu semiotyki (Bandrowski 1905). Prowadzone w dalszym ciągu badania nad historią logiki (Twardowski 1910, Łukasiewicz 1911) wywierają wpływ na sposób rozwiązywania zagadnień czysto logicznych (Łukasiewicz 1910). Prace nad dawną logiką polską (Struve 1911), w tym zwłaszcza nad okresem ontologistycznym (Michalski 1916), powodują prze wartościowanie stosunku do rodzimego dziedzictwa logicznego. Nieprzerwanie trwa rozbiór poszczególnych zagadnień metodologicznych (Bandrowski 1904, Łukasiewicz 1906, 1907 i 1913). Zaczynają się na koniec pojawiać pierwsze próby algebraizacji logiki (Łukasiewicz 1910, Stamm 1911 - 1912, Chwistek 1912, Leśniewski 1913 i 1916; jeszcze w poprzednim okresie Piątkiewicz 1888): zapowiedź rozkwitu logistyki w latach międzywojennych.

Dorobek lat 1870 - 1917 — obejmujących trzy przygotowawcze podokresy, które poprzedziły złoty okres logiki polskiej lat 1918 - 1939 — był dziełem trzech pokoleń badaczy: pokolenia Henryka Struvego, pokolenia Władysława Biegańskiego oraz pokolenia Kazimierza Twardowskiego. Ale największy wkład wnieśli oni sami. Można powiedzieć tak: Struve zatroszczył się o tradycję, Biegański o gruntowność, Twardowski o perspektywę logiki w Polsce. Dzięki wytrwałym poszukiwaniom

Struvego twórcy osiągnąć naszej logiki w okresie międzywojennym mogli uświadomić sobie bogactwo naszej logicznej przeszłości. Dzięki wszechstronnemu znawstwu Biegańskiego mogli zapoznać się z współczesnym sobie stanem logiki światowej. Dzięki działalności nauczycielskiej Twardowskiego mogli żywić uzasadnioną nadzieję, że współtworzone przez nich dziedzictwo nie zostanie zaprzepaszczone.

ŹRÓDŁA

Rok 1904, rok założenia Polskiego Towarzystwa Filozoficznego we Lwowie, okazał się szczęśliwy dla logiki polskiej nie tylko dlatego, że w tym roku przyszło na świat aż pięcioro logików, późniejszych współtwórców osiągnięć lat 1918-1939: Izydora Dąmbska, Seweryna Łuszczewska, Adolf Lindenbaum, Henryk Mehlberg i Jerzy Słupecki. Okazał się on szczęśliwym i dlatego, że Towarzystwo skupiło znaczną część ówczesnego środowiska logicznego i że znaczną część członków Towarzystwa stanowili od początku jego istnienia logicy.

Podobnie było również w pozostałych towarzystwach filozoficznych w kraju. Logiką zajmowali się między innymi trzej kolejni przewodniczący utworzonego w 1909 r. Krakowskiego Towarzystwa Filozoficznego: Maurycy Straszewski, Witold Rubczyński i Zygmunt Zawirski. W założonym w 1915 r. Warszawskim Instytucie Filozoficznym sekcją logiki, a po śmierci Władysława Weryhy (w 1916 r.) całą działalnością kierował Łukasiewicz. Pierwszym przewodniczącym powstałego w 1921 r. Poznańskiego Towarzystwa Filozoficznego był Władysław Mieczysław Kozłowski, również uprawiający logikę. Tadeusz Kotarbiński przewodniczył Warszawskiemu Towarzystwu Filozoficznemu od chwili jego założenia w 1927 r., a później całemu Polskiemu Towarzystwu Filozoficznemu od zjednoczenia w 1948 roku. Przez cały czas trwania Wileńskiego Towarzystwa Filozoficznego — to jest od 1928 r. aż po ostatnią wojnę — przewodniczył mu Tadeusz Czeżowski. Także obecny przewodniczący Polskiego Towarzystwa Filozoficznego — Klemens Szaniawski — jest logikiem.

Nieprzypadkowo więc jedna piąta — a w niektórych latach i większa część — ogółu posiedzeń Towarzystwa poświęcana była wyłącznie zagadnieniom logicznym. Nieprzypadkowo pierwszy odczyt logiczny w Towarzystwie został przedstawiony przez Jana Łukasiewicza już na czwartym posiedzeniu, które miało miejsce 29 marca 1904 r.; także na piątym posiedzeniu, które odbyło się 13 kwietnia tegoż roku, wystąpił logik — Bronisław Bandrowski. Nieprzypadkowo pierwszą sekcją Towarzystwa była sekcja logiczna. Nieprzypadkowo więc również w pierwszym wykazie członków Towarzystwa znajdujemy nazwisko Struvego, jako jednego z dwu członków założycieli, oraz nazwiska Biegańskiego i Twardowskiego — w gronie pięćdziesięciu ośmiu jego członków czynnych.

„Polskie Towarzystwo Filozoficzne nie będzie służyło żadnemu kierunkowi filozoficznemu wyłącznie, albowiem pragnie objąć sobą wszystkie kierunki. Chce być wolnym od wszelkich jednostronności, chce być jak najbardziej wszechstronnym. Jedynym dogmatem Towarzystwa będzie przekonanie, że dogmatyzm jest największym wrogiem wszelkiej pracy naukowej”. To były słowa wypowiedziane przez Twardowskiego (Przemówienie na pierwszym zebraniu Polskiego Towarzystwa Filozo-

ficznego, 1904). Ale przekonanie, o którym mówił Twardowski, podzielali i Struve, i Biegański. W ten sposób wytworzył się zespół warunków, który znacznie przyspieszył przemiany, dojrzewające w naszym środowisku logicznym od 1870 roku.

Przemiany te najłatwiej ogarnąć, gdy się prześledzi, jakie zastrzeżenia wysuwano wobec ówczesnych obiegowych, podręcznikowych, sposobów określania przedmiotu badań logicznych. Zgodnie z tymi określeniami przedmiotem logiki miała być albo wiedza, albo rozumowanie, albo język, albo dowodzenie, albo wreszcie rzeczywistość.

Rozumowano następująco. Gdyby wiedza była przedmiotem badań logicznych, jak chcieli niektórzy (Straszewski 1872 i 1900, Mahrburg 1901, Stamm 1911), to logika niczym nie różniłaby się od epistemologii. Tymczasem w obrębie epistemologii poszukuje się sprawdzianów prawdziwości poszczególnych składników wiedzy, a logika ustala co najwyżej probierze wzajemnej niesprzeczności tych składników. Zadania ich są zatem różne i należy wystrzegać się mieszania logiki i epistemologii (Raciborski 1885, Heinrich 1901, Biegański 1903 i 1912, Gabryl 1912). Tym bardziej próby opierania logiki na epistemologii trzeba uznać za chybione. To samo dotyczy prób szukania podstaw logiki w psychologii, zarówno dawnej, racjonalistycznej, jak i nowszej, empirystycznej. Gdy się uzna rozumowanie za przedmiot badań logicznych (Kautny 1871, Raciborski 1886, Hoyer 1888, Biegański 1912, Rubczyński 1919), to może istotnie powstać wrażenie, że logika stanowi część psychologii (Ochorowicz 1872, Twardowski 1897, Biegański 1898 i 1903, Znamierowski 1912). Ale to jest wrażenie mylące. Twierdzenia logiki są prawidłami, twierdzenia psychologii prawami opisowymi (Ochorowicz 1872, Zagórzański 1873, Kremer 1878, Mahrburg 1902, Biegański 1903). Prawidła logiczne są niepodważalne i niezmiennie, prawa psychologiczne — mogą być podważone i zmienione (Łukasiewicz 1907, Kozłowski młodszy 1916). Prawidła logiczne dostarczają zasad, do których powinny stosować się wytwory pewnych czynności umysłowych (mianowicie czynności poznawczych), prawa psychologiczne dostarczają uogólnionego opisu samych czynności umysłowych (Molicki 1879, Gabryl 1899, Bandrowski 1904 i 1907, Łukasiewicz 1907, Twardowski 1911, Zawirski 1914).

Podstawą logiki nie może stać się również gramatyka. To prawda, że jeśli się przyjmie, jak to się niekiedy czyni (Łukasiewicz 1912, Molicki 1914), że przedmiotem logiki jest język, to powstaje pokusa, by sprowadzić logikę do gramatyki (Struve 1870, Trentowski 1874, Raciborski 1885). Jest to jednak droga zamknięta dla tych wszystkich, którzy przeczą nie tylko tożsamości, ale i pełnej odpowiedniości myślenia i mowy (Zagórzański 1873, Dębicki 1887, Świstun 1890, Nuckowski 1903, Appel 1909, Wize 1914). Gdyby taka odpowiedniość miała miejsce, to rzeczywiście można by dojść do zasad logicznych za pomocą rozbioru mowy (Molicki 1879, Bandrowski 1904). Lecz zasady gramatyczne mają moc obowiązującą ograniczoną zwykle do określonego języka (Dębicki 1887, Gabryl 1899), a i poddane takiemu ograniczeniu zmieniają się nadto w różnych okresach rozwoju danego języka (Rozwadowski 1913). Takich ograniczeń twierdzenia logiki nie doznają: są i powszechnie obowiązujące, i niezmiennie. Pod tym względem przypominają twierdzenia matematyczne. Jeśli będzie się widziało w logice naukę o zasadach dowodzenia, to jej twierdzenia wypadnie uznać za pewną interpretację formuł algebraicznych (Struve 1870, Trentowski 1874, Porecki 1884,

Raciborski 1885, Stamm 1911, Ajdukiewicz 1911). Swoistość tej interpretacji polegałaby na tym, że przedmiotami, do których odnoszą się w niej formuły algebraiczne, byłyby pojęcia lub sądy, a nie np. — jak w teorii mnogości — zbiory (Piątkiewicz 1888, Stamm 1911, Janiszewski 1915). Można by zresztą pójść dalej i utrzymywać, że związki konieczne między sądami — orzekane w twierdzeniach logiki — są w istocie związkami koniecznymi między stanami rzeczy, do których badane w logice sądy się odnoszą (Bandrowski 1904). Tym samym logika stałaby się swego rodzaju ontologią (Horodyski 1914). Stanowisko takie jest jednak nie do utrzymania, bowiem łatwo wykazać błędność założenia o równoległości kategorii logicznych i ontologicznych (Raciborski 1885, Bandrowski 1905, Pawlicki 1909, Biegański 1912, Gabryl 1912).

W wyniku takich rozważań uświadomiono sobie, że ani próby sprowadzenia logiki do epistemologii, psychologii, gramatyki, algebry, czy ontologii, ani próby oparcia jej na którejś z tych nauk — nie mogą się powieść. Zwyciężyło ostatecznie przekonanie o samoistności logiki (Gabryl 1912). Ale z dociekań podjętych w różnych kierunkach, a związanych z tymi właśnie próbami, wyrosły bogactwo zainteresowań i doniosłość rozwiązań, znamionujące naszą logikę okresu międzywojennego. To właśnie te dociekania doprowadziły do rozwoju metodologii, osiągnięć psycho-logiki, odnowienia semiotyki, postępów logistyki i odkrycia — u progu okresu 1918-1939 — logiki nie-Arystotelesowskiej.

Bezpośrednim źródłem rozwoju badań metodologicznych było zajęcie się stosunkiem logiki do epistemologii. Uzasadnienie określonego stanowiska w tej sprawie wymagało bowiem przede wszystkim ściślejszego niż dotąd ustalenia, na czym polega prawdziwość oraz czym jest rozumowanie. Tę pierwszą uznano ostatecznie za względną (Kotarbiński 1913) lub bezwzględną (Twardowski 1900, Leśniewski 1913) własność, przysługującą wszystkim i wyłącznie zdaniom dostatecznie uzasadnionym (Kozłowski starszy 1898, Biegański 1907 i 1910). Tak określona prawdziwość przeciwstawiona została probierzom prawdziwości (Łukasiewicz 1911), których upatrywano zazwyczaj w zgodności zachodzącej między własnościami przypisanymi a rzeczywiście danemu przedmiotowi przysługującymi (Kautny 1871, Łukasiewicz 1907 i 1910), ale niekiedy także i w zgodności myśli ze wskazywanym przez nią stosunkiem między przedmiotami (Gabryl 1900) lub nawet z innymi składnikami wiedzy (Biegański 1910). Jeśli chodzi o rozumowanie, to zgadzano się ogólnie, że polega ona na stwierdzaniu zachodzenia pewnego stosunku logicznego między tworam i przeżyciowymi lub znaczeniowymi (Borowski 1913). Co do rodzaju tego stosunku i wchodzących weń przedmiotów zdania były jednak podzielone. Z jednej strony brano pod uwagę stosunek zgodności między przedstawieniami lub wyrazami (Kautny 1871, Biegański 1898 i 1903), z drugiej zaś — stosunek wynikania między myślami (Twardowski 1901) lub zdaniami (Łukasiewicz 1911-1912). W związku z zagadnieniem istoty rozumowania wyrosło pytanie o podstawy stwierdzania zgodności bądź stosunku wynikania. Podstaw tych zaczęto szukać w różnych odmianach stosunków realnych (Raciborski 1886, Łukasiewicz 1907, Biegański 1909, Sękowski 1910, Sośnicki 1910, Zielenżyk 1910, Kodisowa 1910, Borowski 1913), zwłaszcza zaś w szczegółowo zanalizowanym stosunku przyczynowo-skutkowym (Niedźwiecki 1874, Hoyer 1897, Gabryl 1902, Bandrowski 1904, Łukasiewicz 1907, Borowski 1913).

Ogólnym rozważaniom nad istotą rozumowania towarzyszyły bada-

nia dotyczące poszczególnych jego rodzajów. Dostrzeżono, że w zależności od tego, czy przebieg rozumowań jest zgodny z kierunkiem wynikania, jak w przypadku wnioskowania i sprawdzania, czy też jest niezgodny, jak w przypadku dowodzenia i tłumaczenia, podzielić się one dadzą na dedukcyjne i redukcyjne (Twardowski 1901, Łukasiewicz 1910 i 1911-1912, Ajdukiewicz 1913, Kozłowski młodszy 1916). Szczególnie wiele uwagi poświęcono rozumowaniom redukcyjnym. Przyjęto najpierw, że dowodzenie jest pewną (zupełną) odmianą uzasadniania (Biegański 1909, Kotarbiński 1913). Dla tak rozumianego dowodzenia znaleziono ściśle i zarazem ogólne warunki zupełności (Śleszyński 1912). Z kolei pojęcie tłumaczenia podciągnięto pod ogólniejsze pojęcie wyjaśniania (Heryng 1896, Hoyer 1897, Sękowski 1910, Borowski 1913). Rozwinął się przy tym spór co do roli wyjaśniania i opisu w nauce (Heryng 1896, Hoyer 1897, Kodisowa 1910). Spór ten doprowadził do uświadomienia sobie istotnej niezupełności i nieodkrywczości czystego opisu oraz niezbędności twierdzeń wyjaśniających w nauce (Sękowski 1910, Zieleńczyk 1910). Przy sposobności zajęto się, po pierwsze, stosunkiem wyjaśniania do indukcji, rozumianej wówczas przeważnie (Kozłowski starszy 1893, Kozłowski młodszy 1916), choć z wyjątkami (Gosiewski 1904), jako odwrócenie dedukcji. Po drugie, dokonano ważnego kroku w kierunku uchwycenia struktury teorii naukowej. Zaczęto mianowicie patrzeć na nią jako na zbiór twierdzeń uporządkowany za pomocą stosunku wynikania (Mahrburg 1897, Łukasiewicz 1905 i 1911). Zauważono przy tym niejednorodność owego zbioru i podjęto pierwsze próby ustalenia statusu należących do niego praw (Korzybski 1870), w szczególności ich hipotetycznego charakteru (Łukasiewicz 1905, Twardowski 1907, Borowski 1913).

W ten sposób doszukiwanie się podstaw logiki w epistemologii przygotowało podłoże dla późniejszych osiągnięć metodologicznych, w tym zwłaszcza metalogicznych.

Gdzie indziej skierowały się badania tych, którzy logikę chcieli oprzeć na psychologii empirystycznej. Zamiary zbudowania logiki intensjonalnej — a więc odtwarzającej rzeczywisty przebieg myślowych czynności poznawczych (Biegański 1901 i 1903, Kozłowski młodszy 1916) — nie zostały co prawda urzeczywistnione (Biegański 1912). Próby oparcia logiki (Biegański 1903, Wolfke 1906), definiowalności (Molicki 1914) i zakresie wspomnianej wyżej psycho-logiki (Stögbauer 1910). Pierwszym z nich było dokładne zdanie sprawy z tego, że czym innym jest czynność a czym innym treść i przedmiot określonego przedstawienia (Twardowski 1894). Dzięki temu rozróżnieniu można było następnie wskazać, na czym polega różnica między przedstawieniem a sądem w ogóle (Twardowski 1894 i 1901, Jawicówna 1905) oraz — w obrębie przedstawień — między pojęciami a wyobrażeniami (Raciborski 1886, Kozłowski starszy 1892, Twardowski 1898, 1901 i 1904, Biegański 1900, Gabryl 1904 i 1914, Stögbauer 1910, Kozłowski młodszy 1916). Pozwoliło to także uniknąć zdarzającego się przedtem mieszania logicznej treści pojęcia z treścią psychologiczną (Abramowski 1915).

W tym miejscu zagadnienia wyrosłe z dążenia do podbudowania logiki psychologią spotkały się z zagadnieniami wyrosłymi z dążenia do ściślejszego związania logiki z gramatyką, co doprowadziło do odnowienia semiotyki. Albowiem chociaż to gramatyka musi zakładać prawa logiczne, a nie na odwrót (Zagórzański 1873), pewne spostrzeżenia poczynione w jej obrębie mogą przyczynić się do rozjaśnienia niektórych

spraw należących już do logiki (Rubczyński 1911), byleby, uprawiając logikę języka (Zagórzański 1873), nie tracić z oczu dwóch rzeczy: wielofunkcyjności mowy (Bandrowski 1905, Twardowski 1910, Biegański 1915, Kozłowski młodszy 1916) i groźby błędnego koła przy używaniu języka do opisu języka (Hoyer 1897). Spośród zagadnień semiotycznych najwięcej uwagi poświęcono kluczowej sprawie znaczenia wyrażań. Jedni utożsamiali znaczenie z przedstawieniem (wyobrażeniem lub pojęciem) związanym ze słowem i odpowiednio z myślą (przekonaniem lub sądem) związaną ze zdaniem (Kautny 1871, Rozwadowski 1903, Gabryl 1904, Struve 1907, Twardowski 1910). Inni uznawali za znaczenie przedmiot zewnętrzny (rzeczywisty lub myślowy), do którego odnosi się słowo (Kautny 1871, Bandrowski 1905 i 1907, Łukasiewicz 1907, Biegański 1913 i 1915) i stosunek między przedmiotami, do którego odnosi się zdanie (Ostrzeniewski 1890, Leśniewski 1911), albo wyłącznie istotę tych przedmiotów (Molicki 1879). Oba te poglądy następnie scalono w ten sposób, że zaczęto mówić o dwóch funkcjach semantycznych języka: funkcji wyrażania (oznaczania bezpośredniego) i wskazywania (oznaczania pośredniego): wyrażenia oznaczają bezpośrednio przedstawienia bądź myśli, a pośrednio przedmioty bądź stosunki między nimi (Kautny 1871, Gabryl 1898, Twardowski 1901, Nuckowski 1903, Biegański 1903, 1913 i 1915, Bandrowski 1905, Łukasiewicz 1907, Zawirski 1914). Niektórzy natomiast starali się sprowadzić znaczenie słów do znaczenia zdań, utożsamiając znaczenie słowa z ogółem zdań, w których to słowo jest użyte (Bandrowski 1905, Biegański 1913 i 1915, Kozłowski młodszy 1916). W obrębie zdań szczególnie wnikliwych rozbiórów doczekały się zdania egzystencjalne i modalne. Jeśli chodzi o pierwsze, to stało się tak dlatego, że wydawało się wówczas rzeczą wykonalną sprowadzenie do nich wszelkich innych odmian zdań oznajmujących (Zawirski 1914). Okazało się jednak, że przy pewnym ujęciu (Łukasiewicz 1907) zdania egzystencjalne są pozbawione wartości logicznej (Leśniewski 1911 i 1913); gdyby więc taka redukcja rzeczywiście dała się przeprowadzić, miałyby niezwykle paradoksalne następstwa. Z kolei badania nad modalnością ujawniły, że jej odmiany wyróżniano dotąd na podstawie nie jednej, jak zwykle sądzono, lecz aż czterech zasad podziału (Zawirski 1914). Z tych odmian modalności tylko dla konieczności i możliwości podano zadowalające logicznie — to jest wolne od subiektywizmu z jednej, a ontologizacji z drugiej strony (Kotarbiński 1912) — określenia, odwołujące się mianowicie do zgodności podmiotu i orzeczenia, bądź stosunku wynikania między zdaniami (Łukasiewicz 1907, Biegański 1912). Dokonanie czysto logicznego określenia zdań możliwych i koniecznych skłoniło do ponownego rozważenia zagadnienia analityczności (Biegański 1903, Wolfke 1906), definiowalności (Molicki, 1914) i zasad dokonywania klasyfikacji (Biegański 1903, Sośnicki 1911). Położone zostały ponadto podwaliny pod logiczną teorię pytań, przez wprowadzenie pojęcia pytań do rozstrzygnięcia i uzupełnienia (Twardowski 1901, Leśniewski 1911) oraz odpowiedzi właściwych i niewłaściwych (Twardowski 1901). Pojawiły się wreszcie przyczynki do ogólnej teorii znaku: opisane zostały podstawowe rodzaje języka jako systemu znaków szczególnego rodzaju (Molicki 1879, Twardowski 1910) i główne odmiany tych ostatnich (Kautny 1871, Gabryl 1899 i 1903-1905, Bandrowski 1905, Biegański 1913 i 1915).

Osiągnięcia złotego okresu w dziedzinie semiotyki były więc prze-

dłużeniem wyników badań przeprowadzonych w latach 1870 - 1917 na pograniczu logiki, psychologii i gramatyki.

Źródłem międzywojennych osiągnięć w dziedzinie logistyki były jej postępy dokonane w okresie przygotowawczym pod wpływem podjęcia prób odpowiedzi na pytanie o stosunek logiki do algebry.

Algebraizacja logiki miała u nas początkowo wielu przeciwników: odmawiali oni logistyce odkrywezości (Krupiński 1879), niezbędnej wszechstronności (Pawlicki 1895, Koch 1910, Gabryl 1912) i ścisłości (Biegański 1903). Zwolennicy algebraizacji odpowiadali na te zarzuty przypominając, że to właśnie algebraizacji nowoczesna logika zawdzięcza nieznaną tradycyjnej logice teorię stosunków (Łukasiewicz 1910), uogólnioną teorię wnioskowania (Porecki 1900, Łukasiewicz 1910, Biegański 1912, Stamm 1913, Kozłowski młodszy 1916) i uwolnienie się od błędów epistemologizmu, psychologizmu i gramatykalizmu (Łukasiewicz 1910, Biegański 1912, Kozłowski młodszy 1916). Niebawem jednak sami logistycy wykryli coś, co postawiło w wątpliwość ich dotychczasowe (Piątkiewicz 1888, Śleszyński 1893, Biegański 1903, Łukasiewicz 1910, Stamm 1911) — dalekie od późniejszej doskonałości — konstrukcje: wyszły na jaw tkwiące u podstaw tych konstrukcji antynomie. Natychmiast podjęto próby przezwyciężenia tych antynomii bądź przez uściślenie właściwych pojęć, w tym pojęcia części (Łukasiewicz 1907) i klasy (Smolka 1913, Czeżowski 1914, Leśniewski 1914), bądź też przez odrzucenie pewnych praw logicznych: zasady niesprzeczności (Łukasiewicz 1910), zasady wyłącznego środka (Leśniewski 1914) lub zasady sprowadzalności (Chwistek 1912). I oto rozbiór znaczeniowy pojęcia klasy stał się bezpośrednim bodźcem do zbudowania mereologii (Leśniewski 1916). Natomiast badania nad następstwami odrzucenia niektórych spośród twierdzeń uważanych dotąd za naczelne prawa logiki — rozwinęły się wkrótce w rozległe dociekania nad aksjomatycznymi teoriami dedukcyjnymi (Porecki 1899, Śleszyński 1912, Zaremba 1915 - 1916), w tym zwłaszcza aksjomatyczną teorią klas (Sierpiński 1912 - 1913) oraz nad podstawami teorii prawdopodobieństwa (Porecki 1887, Gosiewski 1904 i 1906). Ta dziedzina badań logicznych, podjęta u nas na przełomie XIX i XX w., okazała się najbardziej płodna i przyniosła najwięcej niepodważalnych zdobyczy.

Najpoważniejszy przewrót w logice nastąpił jednak dzięki badaniom logiczno-ontologicznym. To w próbach rozgraniczenia logiki i ontologii mają swoje początki późniejsze osiągnięcia w badaniach nad logikami wielowartościowymi: tu bowiem tkwią bezpośrednio źródła powstania tych logik. Analizy dokonane w związku z wykryciem i poszukiwaniem dróg usunięcia antynomii logicznych pokazały, że tzw. naczelne prawa logiki nie są ostateczne (Łukasiewicz 1910) ani zależne wzajemnie (Łukasiewicz 1913, Ajdukiewicz 1913), a zatem mogą być zastąpione przez inne wraz ze zmianą całego systemu nad nimi nadbudowanego (Biegański 1912). Jedynym uzasadnieniem owych zasad są dowody formalne (odpowiednie definicje) lub po prostu względy praktyczne (Łukasiewicz 1910, Stamm 1910) — a nie dowody rzeczowe (Łukasiewicz 1910). To postawiło na porządku dziennym sprawę zasadności dyrektywy nakazującej wystrzegania się w nauce przedmiotów wewnętrznie sprzecznych (Łukasiewicz 1910, Chwistek 1917). Za takie przedmioty uważano między innymi powszechniki (Leśniewski 1913). Zaczęto jednak bronić także stanowiska, że powszechniki nie są przed-

miotami sprzecznymi, lecz takimi, w stosunku do których zasada sprzeczności po prostu nie znajduje zastosowania (Biegański 1903, Łukasiewicz 1910), tak jak nie obowiązuje ona wobec niektórych zdań o przyszłości (Kotarbiński 1912). W tym samym czasie w obrębie probabilistyki pojawiła się myśl, żeby przez prawdopodobieństwo rozumieć własność nie zdarzeń, lecz pewnych zdań nieokreślonych (Łukasiewicz 1913). Ten właśnie splot okoliczności doprowadził do narodzin logiki nie-Arystotelesowskiej.

Roztrząsania, które poszły w tym kierunku, dały wkrótce niezwykle obfity plon. Plonu tego dotąd jeszcze nie zdołaliśmy zebrać.

*

Takie jest nasze dziedzictwo, takie są osiągnięcia logiczne i takie są ich bezpośrednie źródła.

„Największą przeszkodą dzielącą ludzi jest brak wiadomości o sobie”. Te słowa dzisiejszego Jubilata, Pana Profesora Tadeusza Czeżowskiego (*W dziesięciolecie śmierci Kazimierza Twardowskiego* 1948), dotyczą — jak myślę — nie tylko ludzi nam współczesnych, ale także naszych poprzedników. Myślę, że dotyczą one i logików, zwłaszcza że w poglądach logicznych łatwiej jest niż gdziekolwiek indziej oddzielić prawdę od fałszu. Historii logiki najmniej grozi wobec tego to, że stanie się historią dawnych błędów albo cmentarzyskiem osobliwości. A w każdym razie łatwo jej to wytknąć, jeśli się takich niebezpieczeństw nie ustrzegła.

~ Jacek Juliusz Jadacki

Przedstawiona niżej bibliografia logiki polskiej, doprowadzona do 1939 r., stanowi owoc badań autora przeprowadzonych w związku z opracowywaniem rozdziału o dziejach logiki polskiej dla „Historii nauki polskiej”.

Wykaz w części obejmującej logikę dawną zestawilem głównie na podstawie źródeł pośrednich. Natomiast wykaz prac z okresu 1757-1939 sporządziłem bezpośrednio. Jest on, jak sądzę, w zasadzie zupełny. Będę jednak wdzięczny za wszelkie uzupełnienia, w tym także dane dotyczące samych pisarzy. O wielu z nich nie udało mi się ustalić nawet roku urodzenia czy śmierci, a zapewne niedługo nie będzie się już można odwołać do pamięci osób, które ich znały. Mam nadzieję, że jeśli zajdzie potrzeba, będę mógł skorzystać z gościnności „Studiów Filozoficznych” i uzupełnienia takie zamieścić w przyszłości na ich łamach.

Jacek J. Jadacki

BIBLIOGRAFIA LOGIKI POLSKIEJ *

LOGIKA DAWNA

OKRES ONTOLOGISTYCZNY — XIV/XV WIEK

z Grotkowa, Jan (ok. 1300 - 1352): 1342 — *De clavibus intentionum*, rkp. 1342?. — Hesse, Benedykt (ok. 1389 - 1456): 1420a — *Quaestiones super „Isagogen”*: Porphyrii, rkp. 1420?; 1420b — *Quaestiones super praedicamenta Aristotelis*, rkp. 1420?; 1420c — *Quaestiones super duos libros „De interpretatione” Aristotelis*, rkp. 1420?. — Isner, Jan (ok. 1345 - 1411): 1375a — *Puncta super „Isagogen” Porphyrii*, rkp. 1375?; 1375b — *Puncta super „Praedicamenta” Aristotelis*, rkp. 1375?; 1375c — *Puncta super duos libros „De interpretatione” Aristotelis*, rkp. 1375?; 1375d — *Puncta super duos libros „Analyticorum priorum” Aristotelis*, rkp. 1375?; 1375e — *Puncta super duos libros „Analyticorum posteriorum” Aristotelis*, rkp. 1375?. — z Sienna, Piotr (ok. 1382 — przed 1460): 1416 — *Quaestiones super duodecim libros „Metaphysicae” Aristotelis*, rkp. 1416?. — ze Słupczy, Jan (1408 - 1488): 1433 — *Puncta super duodecim libros „Metaphysicae” Aristotelis*, rkp. 1433?. — Wacłęga, Jan (1390? - 1473): 1435a — *Commentum super „Analytica priora” Aristotelis*, rkp. 1435; 1435b — *Commentum super duos libros „Analyticorum posteriorum” Aristotelis*, rkp. 1435 — z Worczyna, Paweł (ok. 1380 - ok. 1430): 1417 — *Quaestiones super tres libros „De anima” Aristotelis*, rkp. 1417; 1424 — *Quaestiones disputatae super decem libros „Ethicorum Aristotelis*, rkp. 1424. — ze Zgorzelca, Piotr (? - ?): 1423 — *Parvulus philosophiae naturalis*, rkp. 1423?. — z Ziębic, Jan (? - ?): 1398 — *Quaestiones disputatae super duos libros „Analyticorum priorum” Aristotelis*, rkp. 1398?

* Część II bibliografii, obejmującą okres od 1918 do 1939 roku, opublikujemy w następnym numerze „Studiów Filozoficznych” (2/1980), wraz z wykazem użytych w obu częściach skrótów.

OKRES GRAMATYKALISTYCZNY — XV/XVI WIEK

Falkener, Michał (ok. 1460 - 1534): 1494 — *Explanatio super duos libros „Analyticorum priorum” Aristotelis*, rkp. 1494?; 1504 — *Congestum logicum*, K. 1504. — z Giełczewa, Mikołaj (? - ?): 1507 — *Expositio in passionem terminorum Marsilii*, K. 1507. — z Głogowa, Jan (ok. 1440 - 1507): 1499 — *Quaestiones super „Priora analytica” Aristotelis*, Lg. 1499; 1500 — *Exercitium super omnes tractatus „Parvorum Logicalium” Petri Hispani*, Lg. 1500; 1504 — *Exercitium veteris artis*, K. 1504; 1507 — *Exercitium novae logicae*, K. 1507. — ze Stobnicy, Jan (ok. 1470 - 1519?): 1504 — *Generalis doctrina de modis significandi grammaticalibus*, K. 1504?; 1505 — *De praedicationibus abstractorum*, K. 1505 - 1506. — Twaróg, Michał (ok. 1450 - ok. 1520): 1507a — *Quaestiones veteris ac novae logicae*, K. 1507; 1507b — *Quaestiones in tractatus „Parvorum logicalium” Petri Hispani*, K. 1507.

OKRES EPISTEMOLOGICZNY — XVI/XVII WIEK

Bodocki, Wawrzyniec (1608 - 1663): 1640 — *Disputatio de natura, obiecto et fine logicae*, Rk. 1640. — Burski, Adam (ok. 1560 - 1611): 1604 — *Dialectica Ciceronis*, Z. 1604. — Górski, Jakub (1525 - 1585): 1563 — *Commentariorum artis dialecticae libri decem*, Lg. 1563. — Holstein, Mateusz (? - ?): 1521 — *Enchiridion logicae ac dialecticae*, K. 1521. — Keckermann, Bartłomiej (1572? - 1609?): 1599 — *Praecognitorum logicorum tractatus tres*, Hg. 1599?; 1600 — *Systema logicae compendiosa methodo adornatum*, Hr. 1600; 1605 — *Systema logicae tribus libris adornatum*, G. 1605. — Korona, Marek (ok. 1590 - 1651): 1639 — *Directorium, albo raczej wprowadzenie do pojęcia terminów elementów logicznych i filozoficznych*, L. 1639. — Makowski, Jan (1588 - 1644): 1644 — *Opuscula philosophica*, A. 1660. — Mikański (? - ?): 1561 — *Dialecticae et rhetoricae praecepta*, K. 1561. — Mościcki, Mikołaj (ok. 1574 - 1632): 1606 — *Rudimenta logices seu institutiones logicae libri septem*, K. 1606; 1625 — *Elementa logices libri septem*, K. 1625. — Pudłowski, Stanisław (1597 - 1645): 1634 — *[Symbola logicae]*, rkp. 1634?. — Śmiglecki, Marcin (ok. 1562 - ok. 1618): 1618 — *Logica selectis disputationibus et questionibus illustrata*, I. 1618. — Wierchoński, Samuel (przed 1600 - 1642?): 1620 — *In universam Aristotelis logicam quaestiones scholasticae*, Kn. 1620; 1627 — *Tractatum summarium*, Kn. 1627. — Załuski, Łukasz (ok. 1600 - 1673): 1640 — *Compendium totius philosophiae*, Wo. 1640.

OKRES DYDAKTYSTYCZNY — XVII/XVIII WIEK

Gengell, Jerzy (1657 - 1727?): 1717 — *Gradus ad atheismum*, B. 1717. — Iwański, Mikołaj (? - ?): 1741 — *Quaestio logica de natura logicae*, K. 1741. — Konarski, Hieronim (Stanisław) (1700 - 1773): 1741 — *De emendandis eloquentiae vitiis*, W. 1741. — Kowalski, Jan (1711 - 1789): 1747 — *Rozmowa o filozofii*, L. 1747; 1749 — (pod nazwiskiem: Antoni Kulesza) *Philosophia peripathetica*, L. 1749. — Kozaczyński, Michał (1699 - po 1745): 1745 — *Filozofia Arystotelesa podług mniemania perypatetyków na świat podana*, Kw. 1745. — Kra-

snodębski, Adam (1645 - 1702): 1678 — *Philosophia Aristotelis explicata*, W. 1678. — Makowski, Szymon (ok. 1620 - 1683): 1679 — *Cursus philosophicus* t. 1, K. 1679. — Miaskowski, Adrian (1657 - 1737): 1720 — *Introductio in universam Aristotelis philosophiam seu dialectica*, S. 1720. — Młodzianowski, Tomasz (1622 - 1686): 1671 — *Praelectiones metaphysicae et logicae*, G. 1671; 1682 — *Praelectiones philopohicae de metaphysica et logica*, Mz.-G. 1682. — Morawski, Jan (1631 - 1700): 1660 — *Totius philosophiae principia*, P. 1660. — Ohm-Januszowski, Ferdynand (1639 - 1712): 1692 — *Summa philosophica in tres partes divisa: logicam, physicam, metaphysicam*, K. 1692. — Ostrowski, Kazimierz (1669 - 1731?): 1719 — *Singulares universae rationalis scientiae controversiae*, S. 1719?. — Podlesiecki, Aleksander (1682 - 1762): 1731a — *Compendium philosophiae Aristotelicae*, S. 1731; 1731b — *Connotata antonomastica*, S. 1731; 1743 — *Placita recentiorum philosophorum*, Ln. 1743. — Radliński, Jakub (ok. 1700 - 1762): 1753 — *Fundamenta scientiarum*, K. 1753. Rudzki, Jędrzej (1714 - 1766): 1747 — (pod nazwiskiem: Wojciech Obrębski) *Philosophia orthodoxa in logicis thesibus propugnata*, P. 1747; 1750 — *Aristotelica philosophia*, Ln. 1750. — Schelgwigius, Samuel (? - ?): 1673 — *Idea logicae*, Tł. 1673. — Szczaniecki, Stefan (1655? - 1736?): 1694 — *Fragmenta ex logica*, Ksz. 1694. — Skorulski, Antoni (1715 - 1780): 1755 — *Commentariorum philosophiae, logicae scilicet, metaphysicae, physicae generalis et particularis*, Wo. 1755. — Stęplowski, Kazimierz (1700 - 1772): 1753 — *Logica incipientium*, K. 1753. — Tylkowski, Wojciech (1624? - 1695): 1669 — *Logica curiosa*, K. 1669; 1680 — *Logica curiosa*, O. 1680; 1692 — *Uczone rozmowy*, W. 1692. — Zajączkowski, Jan (ok. 1650 - 1717): 1695 — *Optimum elixir apoplexiae mundanae sapientia*, K. 1695.

LOGIKA NOWOCZESNA

OKRES PSYCHOLOGISTYCZNY — LATA 1757 - 1864

1757 - 1782

Benisławski, Jan (1736 - 1806): 1744 — *Institutiones logicae, seu brevis tractatus de cultura ingenii*, Wo. 1744 ss. 38. — Bohomolec, Jan (1724 - 1795): 1763 — *Conclusiones ex universa logica et metaphysica. Ex logica*, W. 1763 ss. 22. — Dobszewicz, Benedykt (1722 - po 1773): 1760 — *Placita recentiorum philosophorum explanata*, Wo. 1760 ss. 10; 1761 — *Praelectiones logicae*, Wo. 1761 ss. 576. — Kleczewski, Stanisław (1714 - 1799): 1772 — *Prima elementa philosophiae rationalis et experimentalis. Pars 1 - 2*, L. 1772 ss. 202 + 180. — Konarski, Hieronim (Stanisław): 1767 — *De arte bene cogitandi ad artem dicendi bene necessaria. Pars 1 - 3*, W. 1767 ss. 186 + 148 + 138. — Narbutt, Kazimierz (1738 - 1807): 1769 — *Logika, czyli rozważania i rozsądzania rzeczy nauka*, Wo. 1769 ss. 150. — Wiśniewski, Antoni (1718 - 1774): 1757 — *Elementa philosophiae varsaviae. T. 1 — Complectens prolegomenam, logicam et ontologiam* (skr.), rkp. 1757 ss. 378. — Włodek,

Ignacy (1723 - 1780): 1780 — *O naukach wyzwolonych w powszechności i szczególności księgi dwie*, Ra. 1780 ss. 416 (= ks. 1), Ww. 1814 ss. 290 (= wyjątki z księgi drugiej).

1798 - 1806

Hoene-Wroński, Józef (1776 - 1853): 1803 — *Philosophie du langage*, [w:] *Philosophie absolue. Premiers travaux. Sept manuscrits inédits écrits de 1803 - 1806*, Ps. 1879 s. 1 - 12. — Nikuta, Marcin (1739? - 1812): 1798 — *Sciographie de l'art de penser*, W. 1798 ss. 140. — Szaniawski, Józef (1764 - 1843): 1805 — *Rady przyjacielskie młodemu czcicielowi nauk i filozofii*, W. 1805 ss. 278, XX.

1812 - 1839

Czarnocki, Mikołaj (1777 - 1818): 1812 — *Logika (wykłady)*, rkp. 1812 ss. 34. — Dowgird, Anioł (1776 - 1835): 1817 — *Rozbiór dzieła pod tytułem „O filozofii”, przez Feliksa Jarońskiego, z uwagami nad nim*, DW t. 6/1817 s. 67 - 111, 191 - 231, 283 - 331; 1821 — *O logice, metafizyce i filozofii moralnej*, Wo. 1821 ss. 318; 1828 — *Wykład przyrodzonych myślenia prawideł, czyli logika teoretyczna i praktyczna*. Cz. 1, Pk. 1828 ss. 426; 1839 — *Rzeczywistość poznań ludzkich*, WRNPN t. 5/1839 s. 5 - 81 (skrót). — Gołuchowski, Józef (1797 - 1858): 1821 — *O logice, metafizyce i filozofii moralnej*. Cz. 1 — *Logika*, AHFMS t. 8/1822 s. 271 - 279. — Jankowski, Józef (1790 - 1847): 1819 — *Filozofia dawna w Uniwersytecie Krakowskim* (skr. rkp. 1819 ss. 276; 1822 — *Krótki rys logiki wraz z jej historią ułożony*, K. 1822 ss. 10, 218; 1829 — *Succincta logices in Polonorum scholis historia*, MCN t. 1/1829 s. 31 - 44; 1830 — *Nauka filozofii właściwej* (skr. wykładów?), rkp. 1818 - 1847?. — Jaroński, Feliks (1777 - 1827): 1812 — *O filozofii*. Cz. 1 - 3, K. 1812 ss. XXIX, CXXVII + 402 + 240. — Kamiński, Jan (1777 - 1855): 1830a — *Czy język nasz jest filozoficzny?*, H t. 1/1830 s. 71 - 108; 1830b — *Wywód filozoficzności naszego języka*, H. t. 2/1830 s. 108 - 164. — Lach-Szyrma, Krystyn (1791 - 1866): 1825 — *O związkach myśli*, PPKWU 1825 s. 15 - 34. — Przeczytański, Patrycy (1750 - 1817): 1816 — *Logika, czyli sztuka rozumowania*, W. 1816 ss. 188. — Śniadecki, Jan (1756 - 1830): 1818a — *O rozumowaniu rachunkowym*, DW t. 1/1818 s. 348 - 365; 1818b — *O logice i retoryce*, [w:] *Pisma rozmaite*. T. 3, Wo. 1818 s. 115 - 127; 1822 — *Filozofia umysłu ludzkiego. Treść nauki Arystotelesa i dawnych dialektyków o sylogizmie*, [w:] *Pisma rozmaite*. T. 4, Wo. 1822 s. 113 - 324. — Śniadecki, Jędrzej (1768 - 1838): 1818 — *Z logiki: Co jest rozum*, WB 1818 s. 37 - 40. — Wiszniewski, Michał (1794 - 1865): 1834 — *Bacona metoda tłumaczenia natury*, K. 1834 ss. XXIV, 192. — Żochowski, Feliks (1802 - 1868): 1833 — *O związku mowy z myślą*, TPWPU t. 2/1833 s. 110 - 115.

1842 - 1864

Boczyliński, Ignacy (1826 - 1883): 1864 — *Teofil Borzęcki: „Treść logiki popularnej”* (rec.), BW r. 24/1864 t. 3/95 z. 3 s. 500 - 504. — Borzęcki, Teofil (1800 - 1887): 1862 — *Treść logiki popularnej po-*

przedzona krótkim wykładem psychologii, W. 1862 ss. IV, 247. — Je-
zierski, Feliks (1817-1901): 1842 — *Rzuty językowe*, PN r. 1/1842
t. 2 nr 14 s. 529-554; 1843a — *Ustęp z materiałów do filozofii mowy*
polskiej, PN r. 2/1843 t. 2 nr 14 s. 180-188; 1843b — *Główne postępy*
mowoznawstwa, PN r. 2/1843 t. 2 nr 16 s. 293-306, r. 3/1844 t. 1 nr 6
s. 187-192, r. 3/1844 t. 1 nr 7 s. 205-214; 1843c — *Przygotowania do*
wiedzy mowy polskiej, W. 1843 ss. 354; 1845a — *O dwóch pierwiastkach*
myślenia, PN r. 4/1845 t. 1 nr 9 s. 299-311; 1845b — *Rzecz o pojęciach*
ludzkich, ich pochodzeniu i rozwijaniu się, PN r. 4/1845 t. 4 nr 30 s. 955-
971, nr 31 s. 981-1003, nr 32-33 s. 1026-1054, nr 35-36 s. 1118-1148;
1846 — *Myśl i twórczość*, PN r. 5/1846 t. 4 nr 30 s. 897-915, nr 33-34
s. 1039-1046, nr 35 (*Piękność w walce z historią*), s. 1049-1055, nr 36
(*Wpływ poezji na umysł i społeczeństwo*) s. 1082-1089; 1847 — *Nauczy-*
ciel ze stanowiska moralnego i naukowego, W. 1847 ss. IX, 276. — Ka-
miński, Jan: 1845a — *Jaka różnica między sposobem a środkiem?*, R
1845 nr 3 s. 22-23; 1845b — *Wiedza, pamięć, przypomnienie*, R 1845
nr 33 s. 266-267; 1851 — *Dusza uważana jako myśl, słowo i znak*,
L. 1851 ss. IV, 214. — Kaszewski, Kazimierz (1825-1910): 1861 —
Nauka logiki i jej korzyści, TI 1861 nr 113 s. 201-203. — Kremer,
Józef (1806-1875): 1849 — *Wykład systematyczny filozofii*, T. 1 — *Fe-*
nomenologia. Logika, K. 1849 ss. XIV, 492. — Kudasiwicz, Adolf
(1820-1865): 1856 — *Wyjątek z dzieła „Próbki filozofii mowy”*, BW
r. 16/1856 t. 3/63 z. 2 s. 121-142, z. 3 s. 300-326; 1858 — *Próbki filozofii*
mowy, W. 1858 ss. XI, 314. — Plebański, Józef (1831-1897): 1862 —
Lekcja wstępna metodologii nauk akademickich, W. 1862 ss. 24. — Stru-
ve, Henryk (1840-1912): 1863a — *Wywód pojęcia filozofii*, W. 1863
ss. 50; 1863b — *Logika poprzedzona wstępem psychologicznym* (skr.), W.
1863 ss. 172, 428. — Trentowski, Bronisław (1808-1869): 1844 —
Myślini, czyli całokształt logiki narodowej, T. 1-2, P. 1844, ss. XXXVIII,
482+IV, 492. — Tyszyński, Aleksander (1811-1880): 1860 — *Trzy*
logiki, czyli jaką powinna być logika, BW r. 20/1860 t. 4/80 z. 3 s. 469-
498. — Urbański, Wojciech (1820-1889): 1862 — *Metoda badania*
i zdobycze fizyki nowoczesnej, BO t. 1/1862 s. 271-300. — Wiszniew-
ski, Michał: 1848 — *O rozumie ludzkim, jego siłach, przymiotach i spo-*
sobach kształcenia, W. 1848 ss. IV, 258. — Ziemięcka (z Gagatkiewi-
czów), Eleonora (1819-1869): 1845 — *Słowo o podstawie pewności*
filozoficznej, Pi t. 1/1845 z. 3 s. 233-242. — Zochowski, Feliks:
1852 — *Mównia języka polskiego*, W. 1852 ss. 218, XVI.

OKRES ALGEBRAISTYCZNY — LATA 1870-1882

1870-1882

Bukaty, Antoni (1808-1876): 1873 — *Déduction et démonstration*
de trois lois primordiales de la congruence des nombres, Ps. 1873 ss. 16:
1878 — *Résolution générale des équations*, Ps. 1878 ss. 20. — Chału-
biński, Tytus (1820-1889): 1874 — *Metody wynajdywania wskazań*
lekarskich, [w:] *Pisma lekarskie*, T. 1, W. 1874 s. 96, II. — Dębicki,
Władysław (1853-1911): 1876 — *Myśl i słowo, logika i gramatyka. Kilka*
uwag, KR t. 4/1876 nr 4 s. 56-58, nr 5 s. 74-75. — Dzieduszycki,
Wojciech (1848-1909): 1880 — *Wykłady o pierwszej filozofii*, W. 1880

ss. 102. — Jęzierski, Feliks: 1879 — *Aleksander Bain: „Logika”* (rec.), BW r. 39/1879 t. 3/155 z. 2 s. 145 - 163. — Kasperek, Franciszek (1844 - 1903): 1877 — *Metoda badania w naukach politycznych*, PSA r. 2/1877 nr 4 s. 29 - 30, nr 6 s. 45 - 48, nr 8 s. 61 - 64, nr 9 s. 69 - 72, nr 10 s. 77 - 80, nr 13 s. 101 - 104, nr 14 s. 135 - 138, nr 19 s. 151 - 154. — Kaszewski, Kazimierz: 1876 — *Metoda Bacona*, BW r. 36/1876 t. 4/144 z. 2 s. 201 - 212. — Kautny, Franciszek (1810 - 1882). 1871 — *Propedeutyka filozoficzna oparta na prawdziwych zasadach*. Cz. 1, K. 1871 ss. 292. — Korzybski, Zdzisław (1834 - 1896): 1870 — *Wstęp do teorii statystyki*. Cz. 1, W. 1870 ss. IV, 140. — Kozłowski, Władysław (starszy) (1832 - 1899): 1879 — *Aleksander Bain: „Logika”* (rec.), A r. 4/1879 t. 3/15 z. 1 s. 151 - 161. — Kremer, Józef: 1875 — *Znaczenie sylogistyki*, BW r. 35/1875 t. 1/137 z. 3 s. 374 - 394; 1876 — *Początki logiki dla szkół średnich*, K. 1876 ss. II, VIII, 216; 1878 — *Nowy wykład logiki*, [w:] *Dziela*. T. 3, W. 1878 ss. VI, 372, VI. — Krupiński, Franciszek (1836 - 1898): 1878 — *Od tłumacza*, [w:] *Aleksander Bain, Logika*. T. 1, W. 1878 s. I - XVIII; 1879 — *Logika i metafizyka*, A r. 4/1879 t. 3/15 z. 2 s. 309 - 321. — Molicki, Antoni (1847 - 1924): 1879 — *Wykład systematyczny tagmatologii. Część fundamentalna. Metodologia*, K. 1879 ss. II, X, 414, VI. — Niedźwiecki, Kazimierz (1843 - po 1914?): 1874 — *O prawdopodobieństwie*, Nr 3/1874 t. 5 nr 56 s. 173 - 176, nr 58 s. 221 - 223, nr 59 s. 264 - 250. — Ochrowicz, Julian (1850 - 1917): 1872 — *Wstęp i pogląd ogólny na filozofię pozytywną*, W. 1872 ss. 94. — Oczapowski, Józef (1840 - 1895): 1873 — *Statystyka i poligrafia*, Ek r. 8/1873 z. 12 s. 1007 - 1015. — Porecki, Platon (1846 - 1907): 1881 — *[Osnovnye načala matematičeskoj logiki]*, PZOEKU g. 12/1880 - 1881 s. 2 - 30. — Skrochowski, Ignacy (1847 - 1912): 1880 — *O wiedzy ludzkiej*, K. 1880 ss. 264. — Straszewski, Maurycy (1848 - 1921): 1872 — *O stanowisku dzisiejszym filozofii i jej do innych umiejętności stosunku*, PPol r. 7/1872 t. 2 z. 4 s. 40 - 50; 1875 — *Albert Stoeckl: „Logika”* (rec.), PK 1875 nr 6 s. 167 - 169. — Struve, Henryk: 1870 — *Wykład systematyczny logiki czyli nauka dochodzenia i poznania prawdy*. T. 1. Cz. wstępna, W. 1870 ss. XI, 296; 1873 — *Opredelenie i znaczenie logiki*, SLe t. 33/1873 nr 33 s. 5 - 8; 1874 — *Elementarnaja logika. Rukowodstvo dla predpodawanija v srednich učebnych zavedenijach*, W. 1874 ss. VIII, 150; 1876 — *Psychologisch-metaphysische Analyse der Grundgesetze des Denkens*, PM b. 12/1876 h. 3 s. 110 - 133. — Trentowski, Bronisław: 1874 — *Kosmopei pean drugi. Morfozyka lub nauki i umiejętności odnoszące się do formy tego świata*, [w:] *Panteon wiedzy ludzkiej*. T. 2, P. 1874 s. 361 - 459. — Tyszyński, Aleksander: 1876 — *Doświadczenie jako kryterium prawdy*, BW r. 36/1876 t. 1/141 z. 3 s. 385 - 410. — Urbanowski, Wojciech: 1874 — *Stosunek Bacona Werulamskiego do dzisiejszej metody*, PNL r. 2/1874 t. 1 nr 6 s. 467 - 470. — X (?): 1871 — *Henryk Struve: „Wykład systematyczny logiki”* (rec.), BW r. 31/1871 t. 2/122 z. 1 s. 144 - 157. — Zagórzański, Józef (przed 1840? - po 1881?): 1873 — *Logika formalna dla wyższych gimnazjów*, Rz. 1873 ss. X, 208. — Zarański, Stanisław (1817? - 1889): 1882 — *Nowy organon dydaktyki według metody Bacona*. K. 1882 ss. XVI, 290. — Zawiliński, Roman (1855 - 1932): 1882 — *Stanisław Zarański „Nowy organon [!] dydaktyki według metody Bacona”* (rec.), BW r. 42/(1882 t. 3) 167 z. 2 s. 315 - 319.

1884 - 1899

Baranowski, Mieczysław (1851-1898): 1895 — *Dydaktyka uzupełniona „zasadami logiki”*, W. 1895 ss. VI, 112. — Biegański, Władysław (1857-1917): 1893 — *Poznawanie naukowe jako metoda logiczna*, A r. 18/1893 t. 4/72 z. 3 s. 463-487; 1894 — *Logika medycyny, czyli zasady ogólnej metodologii nauk lekarskich*, W. 1894 ss. IV, 166, 6; 1897a — *Myślenie logiczne i kojarzenie wyobrażeń*, PF t. 1/1897 z. 2 s. 1-17; 1897b — *Zagadnienia ogólne z teorii nauk lekarskich*, W. 1897 ss. X, 308. — Czaykowski, Konstanty (1859-1930): 1894 — *Indukcja u Arystotelesa i perypatetyków*, PP t. 44/1894 z. 11/131 s. 161-182, z. 12/132 s. 337-359, t. 45/1895 z. 1/133 s. 72-93. — Daszyńska-Golińska (z Poznańskich), Zofia (1866-1934): 1899 — *Nowa metoda historycznego badania*, PTyg r. 24/1889 nr 51 s. 641-643; 1892a — *Zastosowanie obserwacji i eksperymentu w naukach gospodarczych*, EP r. 3/1892 t. 10 z. 5/29 s. 179-201; 1892b — *Metoda statystyki historycznej i jej dotychczasowe zdobycze*, EP r. 3/1892 t. 11 z. 9/33 s. 280-319; 1892c — *Szkice metodologiczne* [zawierają: 1892a i 1892b], W. 1892 ss. II, 64. — Dawid, Jan (1859-1914): Kazimierz Twardowski: „Wyobrażenia i pojęcia” (rec.), PF t. 1/1897 z. 4 s. 73-77. — Dickstein, Samuel (1851-1939): 1889 — *O najnowszych próbach klasyfikacji nauk*, A r. 14/1889 t. 1/53 z. 2 s. 259-277; 1891 — *Teoria działań*, [w:] *Pojęcia i metody matematyki*. T. 1. Cz. 1, W. 1891 ss. 268; 1893a — *Matematyka i rzeczywistość*, N r. 22/1893 nr 6 s. 232-235, nr 7 s. 274-276, nr 8 s. 319-321, nr 9-10 s. 362-365; 1893b — *Matematyka i rzeczywistość*, W. 1893 ss. 40. — Drzewicki, Michał (1851-1928): 1893 — *Introduction*, [w:] John Wycliffe, *Tractatus de logica*. Vol. 1, Lon. 1893 s. III-XLVI. — Dworzaczek, Ignacy (? — ?): Louis Liard: „Logika”, William Jevons: „Logika” (rec.), BW r. 47/1887 t. 2/186 z. 3 s. 469-475. — Dzeduszycki, Wojciech: *Roztrząsania filozoficzne o podstawach pewności ludzkiej*, L. 1893 ss. II, 192; 1895 — *O wiedzy ludzkiej*, L. 1895 ss. VI, 216. — Gabryl, Franciszek (1866-1914): 1897 — *O kategoriach Arystotelesa*, RAUWHF ser. 2 t. 11(36)1897 s. 1-165; 1899 — *Logika formalna*, [w:] *System filozofii*. T. 1, K. 1899 ss. 316. — Heinrich, Władysław (1869-1957): 1898 — *O stosunku pojęć i zasad fizycznych do filozofii*, PF r. 2/1898-1899 z. 1 s. 73-76; 1899 — *Zależność kierunków filozoficznych od metod nauk przyrodniczych*, Ko r. 24/1899 z. 6-8 s. 272-288. — Heryng, Zygmunt (1854-1931): 1896 — *Logika ekonomii*, W. 1896 ss. II, XVI, 312(-16), VI. — Hoyer, Henryk (1834-1907) 1888 — *O metodzie badania naukowego*, W t. 7, 1888 nr 28 s. 433-438, nr 29 s. 452-455, nr 30 s. 473-478, nr 31 s. 487-490, nr 32 s. 504-508; 1897 — *Zasadnicze pojęcia naukowe w świetle krytyki poznania*, KL t. 1/1897 nr 1 s. 1-24. — Kosiba, Antoni (ok. 1850? - po 1898): 1883 — *O rozwoju myślenia*, SWGK 1879 s. 3-39; 1888 — *O rozwoju myślenia*, Sj. 1888 ss. 46. — Kozłowski, Władysław (starszy): 1886 — *Aleksander Raciborski: „Podstawy teorii poznania”* (rec.), A r. 11/1886 t. 3/43 z. 3 s. 542-558; 1887 — *Wyjaśnienie*, A r. 12/1887 t. 1/45 z. 1 s. 200-204; 1891 — *Logika elementarna*, L. 1891 ss. IV, 104; 1892 — *Odpowiedź Dr. Raciborskiemu na jego krytykę mojej „Logiki elementarnej”*, M r. 8/1892 s. 252-258; 1893 — *Indukcja a dedukcja*, UKZEO s. 328-329; 1898 — *Pewność sądów* (Z powodu artykułu p. Adama Mahrburga: „Co to jest nauka?”),

P r. 18/1898 nr 10 s. 115 - 116. — Kozłowski, Władysław Mieczysław (młodszy) (1858 - 1935): 1895 — *Klasyfikacja umiejętności ze stanowiska potrzeb wykształcenia ogólnego*, W. 1895 ss. 26. — Kramsztyk, Stanisław (1841 - 1906): 1892 — *O przepowiedniach w nauce*, BW r. 52/1892 t. 2/198 z. 3 s. 432 - 455. — Krupiński, Franciszek Louis Liard: „Logika”, William Jevons (rec.), A r. 12/1887 t. 3/47 z. 3 s. 539 - 541. — Limanowski, Bolesław (1835 - 1935): 1888 — *Klasyfikacja nauk i socjologia*, DMPT 1888 nr 8 s. 21 - 31. — Lutosławski, Wincenty (1863 - 1954): 1890 — *Eine neue aufgefunden Logik aus dem XVI. Jahrhundert*, AGP b. 3/1890 h. 3 s. 394 - 417; 1891 — *Sur la logique de Platon*. 1re partie, BIASC cl. 1 - 2 1890 nr 9 s. 113 - 118, 2me partie, BIASC cl. 1 - 2 1891 nr 9 s. 309 - 314; 1892 — *O logice Platona*. Cz. 1, RAUWHF ser. 2 t. 2/27/1891 s. 265 - 333, Cz. 2, W. 1892 ss. IV, 60; 1897 — *The Origin and Growth of Plato's Logic*, Lon. 1897 ss. XVIII, 548. — Mahrburg, Adam (1855 - 1913): 1886 — *Logika współczesna*, PLK 1886 nr 38 s. 2 - 5, nr 39 s. 4 - 5; 1888 — *Metoda naukowa* (Henryk Hoyer: „O metodzie badania naukowego”, rec.), PLK 1888 nr 43 s. 8 - 9; 1897 — *Co to jest nauka?* PF r. 1/1897 z. 1 s. 7 - 29; 1898 — *O prawdę. Prawda i prawdopodobieństwo* (Odpowiedź na artykuł p. Władysława Kozłowskiego: „Pewność sądów”), P r. 18/1898 nr 13 s. 154 - 155, nr 14 s. 166 - 167. — Nuckowski, Jan (1867 - 1920): 1899 — *Zasadniczy punkt wyjścia w badaniu filozoficznym*, K. 1899 ss. 118. — Ostrzeniewski, Aleksander (ok. 1850? - 1899): 1890 — *Kilka zarysów matematyczno-filozoficznych*, W. 1890 ss. II, 62. — Pawlicki, Stefan (1839 - 1916): 1895 — *Logika i dialektyka*, rkp. (powielony) 1895 ss. 556. — Pechnik, Aleksander (1855 - 1935): 1897 — *Logika elementarna z dodatkiem objaśniającym*, T. 1897 ss. 148. — Piątkiewicz, Stanisław (1849 - ok. 1910?): 1888 — *Algebra w logice*, S4GL 1888 s. 3 - 52. — Porecki, Platon: 1884 — *O sposobach rešenija logičeskich ravenstv i ob obratnom sposobe matematičeskoj logiki*, SPZOEKU t. 2/1883 - 1884 s. 161 - 330, I - IV, I - XXIV; 1887a — *Rešenje obščej zadači teorii verojatnostej pri pomošči matematičeskoj logiki*, SPZOEKU t. 5/1886 - 1887 s. 83 - 108; 1887b — *Priloženie. O numerizaciji logičeskich ravenstv voobščie*, SPZOEKU t. 5/1886 - 1887 s. 108 - 116; 1889 — *Po povodu brošury Volkova „Logičeskoe isčislenie”*, SPZOEKU t. 7/1888 - 1889 s. 260 - 268; 1896a — *Zakon kornej v logike*, NO g. 3/1896 kn. 3 nr 19 szp. 588 - 593; 1896b — *La loi des racines en logique*, RM t. 6/1896 - 1899 f. 1 - 2 s. 5 - 8; 1899 — *Sept lois fondamentales de la théorie des égalités logique*, IKU t. 8/1898 - 1899 nr 2 s. 33 - 103, nr 129 - 181, nr 4 s. 183 - 216. Raciborski, Aleksander (1845 - 1920): 1885a — *Pojęcie przyczynowości w „Systemie logiki dedukcyjnej i indukcyjnej” J. S. Milla*, BW r. 45/1885 t. 3/179 z. 7 s. 11 - 33, z. 8 s. 225 - 240, t. 4/180 z. 10 s. 98 - 107, s. 11 s. 275 - 284; 1885b — *Rozbiór zapatrywań Milla na sprawę tworzenia pojęć*, PNL r. 13/1885 t. 13 nr 8 s. 682 - 694, nr 9 s. 778 - 793; 1886 — *Podstawy teorii poznania w „Systemie logiki dedukcyjnej i indukcyjnej” J. S. Milla*. Z. 1 - 2, L. 1886 ss. 336 + 312; 1887 — *Odpowiedź na recenzję Pana Wład. Kozłowskiego*, A r. 12/1887 t. 1/45 z. 1 s. 194 - 200; 1892 — *Władysław Kozłowski: „Logika elementarna”* (rec.), M r. 8/1892 z. 2 s. 104 - 113, z. 3 s. 172 - 185. — Struve, Henryk: 1890 — *Vvedenie v filosofiju*, W. 1890 ss. VI, 410; 1891 — *Witold Lutosławski: „O logice Platona”* (rec.), BW r. 51/1891 t. 2/202 z. 3 s. 619 - 623; 1896a — *Wstęp krytyczny do filozofii*, W. 1895 ss. XXII, 724; 1896b — *Nowy pracownik na niwie filozofii*. Kazimierz Twardowski: „Idee und

Perception", „Zur Lehre vom Inhalt und Gegenstand der Vorstellungen" (rec.), BW r. 56/1896 t. 3/223 z. 3 s. 496 - 504; 1898 — *Logika Platona* (Wincenty Lutosławski: „The Origin and Growth of Plato's Logic", rec.), BW r. 58/1898 t. 2/230 z. 2 s. 332 - 354. — Świstun, Filip (przed 1860? - po 1900): 1890 — *Nauka języków jako środek formalnego kształcenia umysłu*, SWGR 1890 s. 3 - 42. — Śleszyński, Jan (1854 - 1931): 1893 — *Logičeskaja mašina Dževonsa*, VOFEM sem. 15/1893 nr 7/175 s. 145 - 154. — Twardowski, Kazimierz (1866 - 1938): 1894 — *Zur Lehre vom Inhalt und Gegenstand der Vorstellungen*, Wn. 1891 ss. 112; 1897 — *Wyobrażenia i pojęcia* (ar.), PF r. 1/1897 z. 2 s. 68 - 69; 1898 — *Wyobrażenia i pojęcia*, L. 1898 ss. 152. — Wartenberg, Mściśław (1868 - 1938): 1899 — *Kants Theorie der Kausalität*, Lg. 1899 ss. VIII, 294.

1900 - 1917

Abramowski, Józef (1868 - 1918): 1915a — *Krytyka sylogizmu*, PF r. 18/1915 z. 3 - 4 s. 169 - 189; 1915b — *Przyczynek do psychologii myślenia logicznego*, W. 1915 ss. II, 168. — Ajdukiewicz, Kazimierz (1890 - 1963): 1911 — *Edward Stamm: „Czym jest i czym będzie matematyka?"* (rec.), RF t. 1/1911 nr 4 s. 64a - 65a; 1913a — *W sprawie odwracalności stosunku wynikania*, PF r. 16/1913 z. 2 - 3 s. 287 - 297; 1913b — *W sprawie interpretacji kantowskiego wyrażenia: forma zjawiska* (ar.), RF t. 3/1913 nr 3 s. 71a - 71b; 1913c — *Benedykt Bornstein: „Prolegomena filozoficzne do geometrii"* (rec.), RF t. 3/1913 nr 3 s. 193a - 195b; 1914a — *Nowa aksjomatyka arytmetyki Hilberta*, RF t. 4/1914 nr 5 s. 136a - 136b; 1914b — *Leon Chwistek „Zasada sprzeczności"* (rec.), RF t. 4/1914 nr 7 s. 173b - 176b. — Appel, Karol (1857 - 1930): 1909 — *O istocie zjawisk językowych*, WDSz r. 2/1909 t. 1 z. 2 s. 138 - 158 z. 5 s. 447 - 466; 1911 — *Anton Marty: „Zur Sprachphilosophie"* (rec.), RF t. 1/1911 nr 9 s. 191b - 192a; 1912 — *Stanowisko językoznawstwa pośród innych nauk*, NT r. 7/1912 t. 2 z. 10 s. 223 - 262; 1913 — *Odrodzenie filozofii mowy*, PF r. 16/1913 z. 1 s. 99 - 109. — Bad, Hersch (1869 - 1942): 1913 — *W sprawie tzw. odwracalności stosunku racji i następstwa* (ar.), RF t. 3/1913 nr 7 s. 180a - 180b. — Bandrowski, Bronisław (1879 - 1914): 1904a — *O metodach badania indukcyjnego* (ar.), PF r. 8/1905 z. 1 s. 49; 1904 — *O metodach badania indukcyjnego*, SGFJL 1904 s. 1 - 43; 1905a — *Jan Nuckowski „Początki logiki ogólnej"* (rec.), PF r. 8/1905 z. 2 s. 145 - 156; 1905b — *Jan Nuckowski: „Kilka uwag o nowym podręczniku logiki"* (rec.), PF r. 8/1905 z. 2 s. 170 - 171; 1905c — *Maurycy Straszewski: „Propedeutika filozoficzna w naszych gimnazjach"* (rec.), PF r. 8/1905 z. 2 s. 171 - 172; 1905d — *O analizie mowy i jej znaczeniu dla filozofii*, Rz. 1905 ss. 52; 1906 — *O analizie mowy i jej znaczeniu dla filozofii* (ar.), PF r. 9/1906 z. 1 s. 70; 1907 — *Psychologiczna analiza zjawisk myślenia*, PF r. 10/1907 z. 4 s. 518 - 531; 1910 — *Przyczynki do psychologii pytania*, P1ZNPP s. 809 - 812; 1912 — *Pamięć*, EW t. 8/1912 s. 123 - 135; 1913 — *Obecny stan badań eksperymentalnych nad psychologią myślenia*, KP11ZLPP s. 104 - 105. — Baudouin de Courtenay, Jan (1845 - 1929): 1903 — *O psychicznych podstawach zjawisk językowych*, PF r. 6/1903 z. 2 s. 153 - 171. — Biegańska (z Rozenfeldów), Mieczysława (ok. 1866 - 1954): 1906 — *Znaczenie przypadku w wynalazkach*, BW r. 66/1906 t. 1/261 z. 2 s. 328 - 349. — Biegański, Władysław: 1900 — *Geneza pojęć*, PF r. 3/1900 z. 4 s. 11 - 25; 1901 — *Istota sądu*,

PF r. 4/1901 z. 2 s. 152 - 171; 1903a — *Zasady logiki ogólnej*, W. 1903 ss. VIII, 406, X; 1903b — *Zasady logiki ogólnej* (ar.), PF r. 6/1903 z. 3 s. 350 - 351; 1907a — *O współczesnej filozofii przyrody*, PF r. 10/1907 z. 4 s. 445 - 466; 1907b — *O wnioskowaniu indukcyjnym*, PF r. 10/1907 z. 4 s. 469 - 473; 1907c — *Analogia i jej znaczenie w badaniu naukowym*, PF r. 10/1907 z. 4 s. 481 - 488; 1907d — *Podręcznik logiki i metodologii ogólnej*, W.-L. 1907 ss. 4, IV, 216; 1909a — *Wnioskowanie z analogii*, L. 1909 ss. VIII, 82; 1909b — *Medizinische Logik*, Wg. 1909 ss. 238; 1910a — *Neo-teleologia*, SPTNW r. 3/1910 z. 3 s. 45 - 72; 1910b — *Czym jest logika*, SPTNW r. 3/1910 z. 6 s. 119 - 149; 1910c — *Prewidyzm i pragmatyzm*, PF r. 13/1910 z. 2 s. 319 - 324; 1910d — *Metodyka teleologii*, SPTNW r. 3/1910 z. 9 s. 201 - 226; 1910e — *Traktat o poznaniu i prawie*, W. 1910 ss. 2, VI, 230(-6); 1912a — *Teoria logiki*, W. 1912 ss. VIII, 642; 1912b — *Sposobowość logiczna w świetle algebry logiki*, SPTNW r. 5/1912 z. 9 s. 67 - 79; 1913 — *Czwarta postać wnioskowania z analogii*, SPTNW r. 6/1913 z. 2 s. 25 - 37; 1915 — *Teoria poznania ze stanowiska zasady celowości*, W. 1915 ss. VI, 328; 1916 — *Podręcznik logiki ogólnej*, W.-L. 1916 ss. VIII, 132. — Biegeleisen (-Żelazowski), Bronisław (1881 - 1963): 1910 — *O twórczości w naukach ścisłych*, PF r. 13/1910 z. 2 s. 263 - 288, z. 3 s. 387 - 424; 1913 — *Pragmatyzm i matematyka*, RF t. 3/1913 nr 1 s. 21b. — Biernacki, Edmund (1866 - 1911): 1902 — *Zasady poznania lekarskiego*, W. 1902 ss. II, XIV, 324, VIII. Bobiński, Stanisław (1882 - 1937): 106 — *O przyczynowości*, PF r. 9/1906 z. 2 - 3 s. 245 - 256; 1910 — *Opis i wyjaśnienie w nauce*, PF r. 13/1910 z. 1 - 2 s. 149 - 215. — Bobrzyński, Karol (ok. 1870 - po 1920?): 1912 — *Socjalne zadania logiki w Polsce*, W.-K. 1912 ss. II, 140. — Bornstein, Benedykt (1880 - 1948): 1912 — *Prolegomena filozoficzne do geometrii*, W. 1912 ss. IV, 134; 1914a — *Podstawy filozoficzne teorii mnogości*, PF r. 17/1914 z. 2 s. 183 - 193; 1914b — *W sprawie dowodu nieistnienia mnogości nieskończonych o elementach aktualnych*, PF r. 17/1914 z. 3 s. 315 - 323; 1915 — *W sprawie recenzji p. Stanisława Leśniewskiego rozprawy mojej pt. „Podstawy filozoficzne teorii mnogości”*, PF r. 18/1915 z. 1 - 2 s. 121 - 140; 1916 — *Elementy filozofii jako nauki ścisłej*, W. 1916 ss. IV, 240. — Borowski, Marian (1879 - 1938): 1907 — *Krytyka pojęcia związku przyczynowego*, PF r. 10/1907 z. 4 s. 492 - 508; 1909 — *O pojęciu konieczności*, PF r. 12/1909 z. 2 s. 338 - 372, z. 3 s. 449 - 476; 1911 — Jan Łukasiewicz: „*O zasadzie sprzeczności u Arystotelesa*” (rec.), RF t. 1/1911 nr 3 s. 42a - 43b; 1913a — *Humanistyczne i empiryczne pierwiastki w nauce*, L. 1913 ss. VI, 24; 1913b — *Humanistyczne i empiryczne pierwiastki w nauce* (ar.), RF t. 3/1913 nr 2 s. 47a - 47b; 1914 — *Rodzaje przedmiotów złożonych*, PF r. 17/1914 z. 4 s. 417 - 435. — Brzozowski, Stanisław (1878 - 1911): 1905 — *Logika*, W. 1905 ss. 150, II. — B(?), Z(?), (?): 1911 — Henryk Struve: „*Historia logiki*” (rec.), BW r. 71/1911 t. 4/284 s. 581 - 593. — Chwistek, Leon (1884 - 1944): 1912 — *Zasada sprzeczności w świetle nowszych badań Bertranda Russella*, K. 1912 ss. 68; 1916 — *Sens i rzeczywistość*, mp. 1916; 1917 — *Trzy odczyty odnoszące się do pojęcia istnienia*, PF r. 20/1917 z. 2 - 4 s. 122 - 151. — Czeżowski, Tadeusz (1889): 1914 — *Niektóre zasadnicze twierdzenia teorii klas* (ar.), RF t. 4/1914 nr 4 s. 113a - 113b. — Dańciewicz, Stefan (1890 - 1962): 1911 — Joseph Schnippenkötter: „*Die Bedeutung der mathematischen Untersuchungen Couturats für Logik*” (rec.), RF t. 1/1911 nr 5 s. 103b - 104a. — Daszyńska-Golińska (z Poznańskich), Zo-

fia: 1911 — *Demografia jako nauka. Przyczynek do metodologii nauk społecznych*, Ek r. 11/1911 t. 3 s. 1 - 22. — Erdmann, Edmund (1877 - 1936): 1903 — *Prolegomena k obščej teorii „ponijatij” na ěmpiriokritičeskom osnovanii*, W. 1903 ss. 46; 1904 — *Drei Beiträge zu einer allgemeinen Theorie der „Begriffe”*, Lg. 1904 ss. 26. — Fränklówna, Maria (ok. 1883? - 1929): 1914 — *O pewnym paradoksie w logice Bolzana*, PF r. 17/1914 z. 3 s. 315 - 323. — Gabryl, Franciszek: 1900 — *Noetyka*, K. 1900 ss. VI, 306; 1902 — *Analityczny charakter prawa przyczynowości*, KT r. 1/1902 z. 3 - 4 s. XCI - CXV; 1903 — *Realizm i nominalizm w dziejach filozofii*, KT r. 2/1903 z. 4 s. 65 - 75, r. 3/1904 z. 1 - 2 s. 28 - 66, z. 3 - 4 s. 25 - 50, r. 4/1905 z. 1 - 2 s. 57 - 76, z. 3 - 4 s. 17 - 33, r. 5/1906 z. 1 - 2 s. 76 - 102; 1904 — *Wyobrażenie typiczne a pojęcie*, KT r. 3/1904 z. 3 - 4 s. 177 - 192; 1911a — *Czy logika jest nauką samoistną?*, PF r. 14/1911 z. 2 s. 213 - 227; 1911b — *Stosunek logiki do psychologii (ar.)*, RF t. 1/1911 nr 1 s. 14b; § 912 — *Logika ogólna*, K. 1912 ss. IV, 308. — Gosiewski, Władysław (= 1843 - 1911): 1904 — *O zasadach prawdopodobieństwa*, PF r. 7/1904 z. 3 s. 270 - 293; 1906 — *Zasady rachunku prawdopodobieństwa*, W. 1906 ss. XVI, 266; 1909a — *O analogii, indukcji i dedukcji z punktu widzenia teorii prawdopodobieństwa*, PF r. 12/1909 z. 3 s. 373 - 377; 1909b — *O uogólnianiu z punktu widzenia teorii prawdopodobieństwa*, PF r. 12/1909 z. 3 s. 377 - 381. — Gromska, (z Tennerów), Daniela (1889 - 1973): 1914 — *Istnienie jako „treść” sądzenia i sądu*, PF r. 17/1914 z. 4 s. 465 - 483. — Halpern (-Myślicki), Ignacy (1874 - 1935): 1904 — *Nowy kierunek w psychologii: psychologia wypowiedzenia*, PF r. 7/1904 z. 1 s. 97 - 103, z. 3 s. 354 - 361; 1913 — *Hermann Lotze: „Logik” (rec.)*, RF t. 3/1913 nr 4 s. 88a - 89a; 1916 — *O metodach historii filozofii*, PF r. 19/1916 z. 2 - 3 s. 223 - 248. — Heinrich, Władysław: (1901) — *O metodologii nauk*, PF r. 4/1901 z. 3 s. 257 - 269; 1907 — *O rozwoju metod badań naukowych*, PS cz. VI/1, W. 1907 s. I - XXXI. — Horodyski, Władysław (1885 - 1920): 1910 — *Pojęcie stosunku przyczynowego*, K. 1910 ss. 48; 1914a — *Quelque problèmes comparatifs de la logique objective*, BIASC cl. 1 - 2/1913 nr 9 - 10 s. 78 - 80; 1914b — *Z porównawczych zagadnień logiki obiektywnej*, PF r. 17/1914 z. 2 s. 194 - 265; 1914c — *Z porównawczych zagadnień logiki obiektywnej (ar.)*, RF 4/1914 nr 1 s. 27b - 28a. — Ingarden, Roman (1893 - 1970): 1915 — *Edmund Husserl „Logische Untersuchungen” (rec.)*, PF r. 18/1915 z. 3 - 4 s. 305 - 311. — Jakubanis, Henryk (1897 - 1949): 1910 — *Ocenka syllogizma v glavnejše momenty ego istorii*, Kw. 1910 ss. 18. — Janiszewski, Zygmunt (1888 - 1920): 1914a — *Logistyka*, PS t. 1/1914 s. 449 - 461; 1914b — *Zagadnienia filozoficzne matematyki*, PS t. 1/1914 s. 462 - 489; 1916 — *O realizmie i idealizmie w matematyce*, PF r. 19/1916 z. 2 - 3 s. 161 - 170. — Jawicówna (-Pannenkowa), Irena (1879 - 1969): 1905 — *Sądy przeczące i twierdzące*, PF r. 8/1905 z. 3 s. 201 - 215. — Kobrzyński, Zygmunt (1893 - ok. 1944): 1917 — *O wyznacznikach terminów logicznych*, PF r. 20/1917 z. 2 - 4 s. 264 - 287. — Koch, Zygmunt (ok. 1885 - ?): 1910 — *O różnorodnych poglądach na zadania logiki*, SFKPMS s. 113 - 120. — Kodisowa (z Krzyżanowskich), Józefa (1865 - 1940): 1907 — *W sprawie eliminacji metody przyczynowej*, PF r. 10/1907 z. 2 s. 149 - 174; 1910a — *Wyjaśnienie i opis*, PF r. 13/1910 z. 1 - 2 s. 1 - 51; 1910b — *Władysław Biegański: „Wnioskowanie z analogii” (rec.)*, PF r. 13/1910 z. 3 s. 347 - 348; 1912 — *Henri Poincaré: „Nauka i metoda” (rec.)*, RF t. 2/1912 nr 1 s. 4a - 5a; 1913 — *Metafizyka w*

nauce, PF r. 16/1913 z. 4 s. 433 - 442. — Kotarbiński, Tadeusz (1886): 1912 — *Zagadnienie istnienia przyszłości* (ar.), RF t. 2/1912 nr 3 s. 47a, 118b; 1913a — *Zagadnienie istnienia przyszłości*, PF r. 16/1913 z. 1 s. 74 - 92; 1913b — *Teoretyk i praktyk wobec przyszłości. Notatka metodologiczna*, NT r. 8/1913 z. 6 - 7 s. 269 - 276; 1913c — August Gallinger: „*Das Problem der objektiven Möglichkeit*” (rec.), RF r. 3/1913 nr 2 s. 34b - 35b; 1913d — *Przyczynek do teorii dowodzenia* (ar.), RF r. 3/1913 nr 10 s. 283b - 284a; 1913e — *Szkice praktyczne. Zagadnienia z filozofii czynu*, W. 1913 ss. X, 178; 1914a — Hans Pichler: „*Möglichkeit und Widerspruchslöslichkeit*” (rec.), RF t. 4/1914 nr 4 s. 99a - 100a; 1914b — *Metoda konstrukcyjna i rozumowanie osobiste*, PF r. 17/1914 z. 2 s. 164 - 182; 1915 — *Dążności rozkładowe postępu wiedzy*, PF r. 18/1915 z. 1 - 2 s. 1 - 19. — Kozłowski, Władysław Mieczysław (młodszy): 1902a — *Zagadnienie wiedzy*, PF r. 5/1902 s. 1 - 16; 1902b — *Postulata logiczne wiedzy*, PF r. 5/1902 s. 200 - 212; 1908 — *La causalité envisagée comme principe fondamental de la science de la nature*, V3IKP s. 505 - 511; 1910 — *Logika nauk społecznych w systemacie Wundta*, WDSz r. 3/1910 t. 3 z. 4 s. 356 - 362, z. 5 s. 471 - 476; 1911 — *Logika psychologii i nauk historycznych według Wundta*, PF r. 14/1911 z. 2 s. 231 - 250; 1912 — *Pragmatyczna rewizja logiki*, MŻ 1912 nr 2 - 3 s. 42 - 51; 1916 — *Podstawy logiki czyli zasady nauk*, W. 1916 ss. 380. — Kramsztyk, Stanisław: 1901 — *Prawo i hipoteza w badaniu przyrody*, BW r. 61/1901 t. 1/241 z. 3 s. 508 - 518; 1903a — *Opis naukowy i obraz artystyczny*, BW r. 63/1903 t. 3/251 z. 2 s. 323 - 344; 1903b — *Udział woli w badaniach naukowych*, KL r. 7/1903 nr 11 s. 240 - 247. — Kuratowski, Kazimierz (1896): 1917 — *O definicji wielkości*, PF r. 20/1917 s. 288 - 306. — Leśniewski, Stanisław (1886 - 1939): 1911a — *Problemat istnienia w oświeceniu norm gramatycznych* (ar.), RF t. 1/1911 nr 6 s. 133a - 133b; 1911b — *Zagadnienie przedmiotów sprzecznych a teoria języka* (ar.), RF t. 1/1911 nr 10 s. 222a - 222b; 1911c — *Przyczynek do analizy zdań egzystencjalnych*, PF r. 14/1911 z. 3 s. 329 - 345; 1912 — *Próba dowodu ontologicznego zasady sprzeczności*, PF r. 15/1912 z. 2 s. 202 - 226; 1913a — *Problemat tworzenia prawdy* (ar.), RF t. 3/1913 nr 5 s. 125b; 1913b — *Krytyka logicznej zasady wyłączonego środka*, PF r. 16/1913 z. 2 - 3 s. 315 - 352; 1913c — *Czy prawda jest tylko wieczna czy też i wieczna i odwieczna?*, NT r. 8/1913 z. 10 s. 493 - 528; 1913d — *Logičeskiye razsuždenija*, Pg. 1913 ss. IV, 88; 1914a — *O pewnej własności wszystkich klas* (ar.), RF t. 4/1914 nr 3 s. 79b - 80a; 1914b — *Czy klasa klas nie podporządkowanych sobie jest podporządkowana sobie?*, PF r. 17/1914 s. 63 - 75; 1914c — *Przyczynek do krytyki teorii mnogości* (ar.), RF t. 4/1914 nr 6 s. 161b; 1916 — *Podstawy ogólnej teorii mnogości. I*, Ma. 1916 ss. 42. — Lewkowicz, Jakub (1882 - 1910): 1908 — *Władysław Biegański „Podręcznik logiki i metodologii”* (rec.), SS r. 1/1908 nr 2 s. 130 - 133. — Lutosławski, Wincenty: 1906 — *Logika ogólna czyli teoria poznania i logika formalna*, K. 1906 ss. XXXII, 368. — Łukasiewicz, Jan (1878 - 1956): 1903 — *O indukcji jako inwersji dedukcji*, PF r. 6/1903 z. 1 s. 138 - 152; 1904a — *O stosunkach logicznych* (ar.), PF r. 7/1904 z. 2 s. 245; 1904b — *Teza Husserla o stosunku logiki do psychologii*, PF r. 7/1904 z. 4 s. 476 - 477; 1906a — *O dwóch rodzajach wniosków indukcyjnych*, PF r. 9/1906 z. 1 s. 83 - 84; 1906b — *Analiza i konstrukcja pojęcia przyczyny*, PF r. 9/1906 z. 2 - 3 s. 105 - 179; 1906c — *Tezy Höflera w sprawie przedstawień i sądów geometrycznych*, PF r. 9/1906 z. 4 s. 451 - 452; 1907a —

- Co począć z pojęciem nieskończoności?, PF r. 10/1907 z. 1 s. 135 - 137; 1907b — O wnioskowaniu indukcyjnym, PF r. 10/1907 z. 4 s. 474 - 475; 1907c — Logika a psychologia, PF r. 10/1907 z. 4 s. 489 - 491; 1908 — Zadania i znaczenie ogólnej teorii stosunków, PF r. 11/1908 z. 4 s. 344 - 347; 1909 — O prawdopodobieństwie wniosków indukcyjnych, PF r. 12/1909 z. 2 s. 209 - 210; 1910a — O zasadzie sprzeczności u Arystotelesa. Studium krytyczne, K. 1910 ss. IV, 212; 1910b — Über den Satz des Widerspruch bei Aristoteles, BIASC cl. 1 - 2/1910 nr 1 - 2 s. 15 - 38; 1910c — O zasadzie wyłącznego środka, PF r. 13/1910 z. 3 s. 372 - 373; 1911a — O wartościach logicznych (ar.), RF t. 1/1911 nr 3 s. 52a; 1911b — O rodzajach rozumowania. Wstęp do teorii stosunków (ar.), RF t. 4/1911 nr 4 s. 78b; 1911c — Paul Natorp: „Die logischen Grundlagen der exakten Wissenschaften” (rec.), RF t. 1/1911 nr 5 s. 101a - 102a; 1911d — Henryk Struve: „Historia logiki” (rec.), RF t. 1/1911 nr 6 s. 115a - 117a; 1911e — Zagadnienia prawdy, KP11ZLPP s. 84 - 85, 86; 1912a — O potrzebie założenia instytutu metodologicznego, RF t. 2/1912 nr 2 s. 17 - 19; 1912b — Władysław Biegański: „Czym jest logika?” (rec.), RF t. 2/1912 nr 8 s. 149a - 149b; 1912c — O twórczości w nauce, KPUL t. 1 s. 1 - 15; 1913a — Die logischen Grundlagen der Wahrscheinlichkeitsrechnung, K. 1913 ss. 76; 1913b — Logiczne podstawy rachunku prawdopodobieństwa, SCPAUK t. 18/1913 nr 2 s. 5 - 7; 1913c — Nowa teoria prawdopodobieństwa (ar.), RF t. 3/1913 nr 1 s. 22a; 1913d — W sprawie odwracalności stosunku racji i następstwa, PF r. 16/1913 z. 2 - 3 s. 298 - 314; 1913e — Zagadnienia prawdy, KP11ZLPP s. 84 - 85, 87; 1914 — Rozumowanie a rzeczywistość (ar.), RF r. 4/1914 s. 54a; 1915a — O nauce, PS t. 1/1915 s. XV - XXXIX; 1915b — O nauce i filozofii, PF r. 18/1915 z. 3 - 4 s. 190 - 196; 1916 — O pojęciu wielkości, PF r. 19/1916 z. 1 s. 1 - 70. — Mahrburg, Adam: 1901 — Podział i układ nauk, PS cz. 2, W. 1901 s. XV - XLII; 1902a — Logika i teoria poznania, PS cz. 4, W. 1902 s. 1 - 108; 1902b — Désiré Mercier: „Logika” (rec.), Ks r. 2/1902 nr 1 s. 6 - 7; 1902c — William Jevons: „Logika” (rec.), Ks r. 2/1902 nr 9 s. 298 - 299; 1906 — Stanisław Brzozowski: „Logika” (rec.), Ks r. 6/1906 nr 7 s. 262 - 265. — Mazurkiewicz, Stefan (1888 - 1945): 1910 — Sur la théorie des ensembles, CRHSAC t. 151/1910 s. 296 - 298; 1913 — Contribution à la théorie des ensembles, BIASC 1913 s. 46 - 55; 1915 — Teoria prawdopodobieństwa, PS t. 1/1915 s. 427 - 448; 1916 — Przyczynek do teorii błędów, We r. 5/1915 - 1916 z. 1 - 2 s. 1 - 6. — Mianowski, Teodor (1880 - 1932): 1903 — O tzw. pojęciach wrodzonych u Locke’a i Leibniza, SGS 1903 s. 1 - 15. — Michalski, Konstanty (1879 - 1947): 1915 — Michał z Bystrzykowa i Jan ze Stobnicy jako przedstawiciele skotyzmu w Polsce, AKBHFP t. 1/1915 cz. 1 s. 21 - 80; 1916 — Jan Buridanus i jego wpływ na filozofię scholastyczną w Polsce, SCPAUK t. 21/1916 nr 10 s. 25 - 34. — Minkiewicz, Romuald (1878 - 1944): 1911 — Władysław Biegański: „Neo-teleologia” (rec.), RF t. 1/1911 nr 10 s. 207a - 208b. — Molicki, Antoni: 1914 — Encyklopedia syntezy nauk, T. 1 — Basopedia, K. 1914 ss. 296, VI — Nawroczyński, Bogdan (1882 - 1974): 1913 — Sąd-wytwór. Wobec teorii czynności i wytworów prof. Kazimierza Twardowskiego, PF r. 16/1913 z. 4 s. 497 - 507. — Nuckowski, Jan: 1903a — Początki logiki ogólnej dla szkół, K. 1903 ss. II, 168; 1903b — Początki logiki ogólnej dla szkół (ar.), PF r. 6/1903 z. 3 s. 347 - 350; 1904 — Kilka uwag o nowym podręczniku logiki, Ch. 1904 ss. 52. — Ochorowicz, Julian: 1906 — Metoda w etyce, PF

r. 9/1906 z. 1 s. 1-62. — Pawlicki, Stefan: 1909 — *Logika i dialektyka. Wykłady z półrocznego 1909 roku*, rkp. (powielony) 1909 ss. 1, 111, II. — Petrażycki, Leon (1877-1931): 1905 — *Vvedenie v izučenie prava i npravstvennosti*, Pg. 1905 ss. 476. — Porecki, Platon: 1900a — *Exposé élémentaire de la théorie des égalités logiques à deux termes a et b*, RMM a. 8/1900 nr 3 s. 169-198; 1901 — *Théorie des égalités logiques à trois termes a, b et c*, BCIP t. 3 s. 201-233; 1902a — *Iz oblasti matematičeskoj logiki*, FME nr 2 1902 s. 1-12; 1902b — *Quelques lois ultérieures de la théorie des égalités logiques* IKU t. 10/1900/1901 nr 1 s. 50-84, nr 2 s. 132-180, nr 3 s. 191-230, t. 11/1901 nr 2, s. 17-63; 1903 — *Théorie de non-égalités logiques*, IKU, t. 13/1903 nr 3 s. 80-119, nr 4 s. 127-184; 1904 — *Appendice sur mon travail „Théorie des non-égalités logiques”*, IKU t. 14/1904 nr 2 s. 118-131; 1908 — *Théorie conjointe des égalités et des non-égalités logiques*, IKU t. 16/1908-1910 nr 1 s. 8-40, nr 2 s. 41-118. — Rozadowski, Jan (1867-1935): 1903 — *Semazjologia czyli nauka o rozwoju znaczeń wyrazów*, E r. 9/1903 z. 1 s. 17-111; 1904 — *Wortbildung und Wortbedeutung*, Hg. 1904 ss. VIII, 110; 1913 — *O zjawiskach i rozwoju języka. Cz. 1 — Logika a język*, JP r. 1/1913 nr 9 s. 249-255. — Rubczyński, Witold (1864-1938): 1906 — *Kryterium prawdy w teorii poznania pierwszych stoików i u Kartezjusza*, PF r. 9/1906 z. 4 s. 358-368; 1911a — *O znaczeniu prac niektórych naszych lingwistów dla logiki*, PF r. 14/1911 z. 4 s. 467-476; 1911b — *O znaczeniu prac niektórych naszych lingwistów dla logiki (ar.)*, KP11ZLPP s. 117; 1912 — *Metodologia*, rkp. (powielony) po 1912?, s. IV, 224. — Sękowski, Franciszek (ok. 1880?-po 1921): 1910a — *Czy „idee” Hume’a są kopią „impresji”?*, SFKPMS s. 65-78; 1910b — *Wyjaśnianie i opis*, PF r. 13/1910 z. 1-2 s. 52-103. — Sierpiński, Wacław (1882-1969): 1912 — *Zarys teorii mnogości*, W. 1912 ss. VIII, 160; 1913 — *Teoria mnogości. Cz. 2 (skr. powielony)*, L. 1913 ss. VIII 232; 1914 — *Teoria mnogości*, PS t. 1/1914 s. 215-224. — Skorski, Zygmunt (ok. 1870-po 1933): 1903 — *Pogląd Wundta na istotę sądów*, PF r. 6/1903 z. 3 s. 321-333, z. 4 s. 442-449. — Smolka, Franciszek (1883-1947): 1913 — *O niektórych znanych paradoksach (ar.)*, RF t. 3/1913 nr 10 s. 282b-283a; 1914 — *Zagadnienie kopernikańskie w stosunku do logiki (ar.)*, RF t. 4/1914 nr 1 s. 28a. — Sobeski, Michał (1877-1939): 1910 — *Uzasadnienie metody obiektywnej w estetyce*, K. 1910 ss. 142. — Sośnicki, Kazimierz (1883-1976): 1910 — *Wyjaśnienie i opis w badaniach naukowych*, PF r. 13/1910 z. 1-2 s. 128-148; 1911 — *Podział dychotomiczny (Szkic logiczny)*, PF r. 14/1911 z. 2 s. 228-230; 1912 — *Wartości logiczne*, PF r. 15/1912 z. 3 s. 371-378. — Stamm, Edward (1886-1940): 1909 — *O aprioryczności w matematyce*, PF r. 12/1909 z. 4 s. 504-514; 1910a — *Czym jest i czym będzie matematyka?*, WM t. 14/1910 s. 181-196; 1910b — *Das Prinzip der Identität und der Kausalität*, VWPS j. 34/1910 h. 3 s. 292-309; 1910c — *Zur Theorie der Beziehungen und Operationen*, PMF t. 21/1910 s. 43-53; 1911a — *Próba nowej teorii sądów (ar.)*, RF t. 1/1911 nr 6 s. 133b; 1911b — *Stanowisko zasady tożsamości w logice*, PF r. 14/1911 z. 1 s. 1-24; 1911c — *Logiczne podstawy nauk matematycznych*, PF r. 14/1911 z. 2 s. 251-274; 1911d — *Genetyczne ujęcie logiki ogólnej* PF r. 14/1911 z. 4 s. 437-466; 1911e — *Genetyczne ujęcie logiki ogólnej (ar.)*, KP11ZLPP s. 98; 1911f — *Zasady algebry logiki*, WM t. 15/1911 z. 1-4 s. 1-87, t. 16/1912 z. 1-4 s. 1-31; 1911g — *Beitrag zur Algebra der Logik*, MMP j. 22/1911 h. 2 s. 137-149;

- 1912a — *Przyczynowość a stosunek funkcjonalny*, PF r. 15/1912 z. 1 s. 67 - 99; 1912b — *Figury związków przyczynowych i sądów*, PF r. 15/1912 z. 2 s. 188 - 201; 1912c — *Figury związków przyczynowych i sądów syntetycznych* (ar.), RF t. 2/1912 nr 2 s. 32a; 1912d — „*Characteristica geometrica*” Leibniza i jej znaczenie w filozofii matematyki (ar.), RF t. 2/1912 nr 4 s. 73b; 1913a — Alessandro Padoa: „*La logique déductive*” (rec.), WM t. 17/1913 z. 5 - 6 s. 339 - 346; 1913b — *Urteile und Kausalzusammenhänge* (Genetische Auffassung der allgemeine Logik), VWPS j. 37/1913 h. 2 s. 290 - 316; 1913c — *Szkic metodologii ogólnej na podstawie genetycznej*, PF r. 16/1913 z. 2 - 3 s. 353 - 378; 1914a — *Genetyczne ujęcie metodologii ogólnej na podstawie teorii nauki, religii i sztuki*, W. 1914 ss. 224; 1914b — *O rzeczywistości*, PF r. 17/1914 z. 1 s. 33 - 47; 1914c — *Z dziedziny ogólnej metodologii*, PF r. 17/1914 z. 4 s. 484 - 487; 1914d — Władysław Biegański: „*Czwarta postać wnioskowania z analogii*” (rec.), RF t. 4/1914 nr 5 s. 122a - 122b. — Stögbauer, Adam (1882 - 1916): 1907 — *Kiedy wyobrażenia mają „ten sam” przedmiot?*, PF r. 10/1907 z. 4 s. 538 - 546; 1909 — *Teoria funkcji psychicznych a psychiczna analiza*, PF r. 12/1909 z. 4 s. 476 - 503; 1910a — *O wyobrażeniach ogólnych. Przyczynek do psychologii wyobrażeń*, L. 1910 ss. XII, 138; 1910b — Otto Pfordten: „*Versuch einer Theorie von Urteil und Begriff*” (rec.), PF r. 13/1910 z. 3 s. 325 - 342; 1910c — *O wyobrażeniach ogólnych* (ar.), PF r. 13/1910 z. 3 s. 497 - 498; 1911 — *O funkcjach intelektualnych* (ar.), KP11ZLPP s. 103 - 104. — Straszewski, Maurycy: 1900 — *O filozofii i filozoficznych naukach*, PP r. 17/1900 t. 66 z. 4/196 s. 22 - 43, z. 5/197 s. 266 - 292; 1905 — *Logika*, EWy t. 7/1905 s. 178 - 213; 1911 — *O wartości twórców logicznych* (ar.), RF t. 1/1911 nr 5 s. 11a. — Struve, Henryk: 1907 — *Logika elementarna. Podręcznik dla szkół i samouków*, W. 1907 ss. XII, 182; 1911 — *Historia logiki jako teorii poznania w Polsce*, W. 1911 ss. X, 542. — Śleszyński, Jan: 1909a — *Pamięci Platona Sergeeviča Poreckiego*, VOFEM sem. 41/1909 nr 7/487 s. 145 - 148; 1909b — *Dodatek*, [w:] *Lui Kutjura: Algebra logiki*. Oa. 1909 s. I - XII; 1910 — *Po powodu otzrywa prof. Kojaloviča o knige „Algebra logiki” Kutjura*, ŻMNP 1910 cz. 27 nr 5 s. 211 - 220; 1913a — *O ideografii Peana* (ar.), RF t. 3/1913 nr 1 s. 22b - 23a; 1913b — *O zasadach rachunku nieskończonościowego* (ar.), RF t. 3/1913 nr 4 s. 102b; 1913c — *Pojęcie dowodu w matematyce* (ar.), RF t. 3/1913 nr 6 s. 119a; 1914 — *Filozofia Vaihingera (falszu i złudy) w stosunku do matematyki* (ar.), RF t. 4/1914 nr 7 s. 198b - 199b. — Świtalski, Władysław (1875 - ok. 1945): 1910 — *Der Wahrheitsbegriff des Pragmatismus nach William James*, B. 1910 ss. 80; 1914 — *Vom Denken und Erkennen. Eine Einführung in das Studium der Philosophie*, Ken.-Mn. 1914 ss. X, 210. — Tatarkiewicz, Władysław (1886): 1911 — *O pojęciu i sędzie* (ar.), RF t. 1/1911 nr 9 s. 201b - 202a; 1914 — *Czy przedmioty idealne są przedmiotami ogólnymi?* (ar.), RF t. 4/1914 nr 1 s. 29a - 28b. — Twardowski, Kazimierz: 1900a — *Mysł i mowa*, L. 1900 ss. 10; 1900b — *O tak zwanych prawdach względnych*, KPUK s. 1 - 25; 1901a — *O tak zwanych prawdach względnych* (ar.), PF t. 4/1901 z. 2 s. 207 - 208; 1901b — *O formalizmie logicznym w myśleniu*, SIP r. 6/1901 nr 135 s. 3; 1901c — *Zasadnicze pojęcia dydaktyki i logiki do użytku w seminariach nauczycielskich i w nauce prywatnej*, L. 1901 ss. 224, XVI; 1903 — *Über begriffliche Vorstellungen*, WBP GUW s. 1 - 28; 1904a — *O wyobrażeniach pojęciowych* (ar.), PF r. 7/1904 z. 3 s. 329 - 330; 1904b — *Krótki zarys logiki* (program), PPWU r. 5/1904 ser. 2 s. 11,

ser. 3 s. 11 - 12; 1904c — *Logika w zarysie*, rkp. (powielony) 1904? ss. 88; 1907a — *O idio- i allogetycznych teoriach sądu*, PF r. 10/1907 z. 4 s. 476 - 479; 1910a — *O filozofii średniowiecznej wykładów sześć*, L. 1910 ss. XII, 140; 1910b — *Logika. Metodologia badań naukowych*, rkp. (powielony) 1910? ss. 292, 286; 1911 — *Über Funktionen und Gebilde* (ar.), PG b. 3/1911 s. 214; 1912 — *O czynnościach i wytworach. Kilka uwag z pogranicza psychologii, gramatyki i logiki*, KPUL t. 2 s. 1 - 33. — Wartenberg, Mściśław: 1900a — *Sigwarts Theorie der Kausalität im Verhältnis zur Kantischen*, Ka b. 5/1900 h. 1 s. 1 - 20, h. 2 s. 182 - 206; 1900b — *Das Problem des Wirkens und die monistische Weltanschauung mit besonderer Beziehung auf Lotze*, Lg. 1900 ss. 256. — Witwicki, Władysław (1878 - 1948): 1909 — *O definicji*, PF r. 12/1909 z. 2 s. 212 - 215. — Wize, Kazimierz (1873 - 1953): 1908 — *Eine Einleitung der philosophischen Wissenschaften nach Aristoteles Prinzipien*, VWPS j. 32/1908 h. 3 s. 305 - 326; 1914 — *Nauka o kategoriach*, P. 1914 ss. 144. — Wolfke, Ludomir (1882): 1906 — *Indukcja matematyczna i jej charakter analityczny*, PF r. 9/1906 z. 2 - 3 s. 257 - 259. — Woroniecki, Adam (Jacek) (1878 - 1949): 1902 — *W sprawie podręcznika logiki Merciera*, PF r. 5/1902 z. 3 s. 356 - 358. — Zaremba, Stanisław (1863 - 1942): 1911a — *Pogląd na te kierunki w badaniach matematycznych, które mają znaczenie teoretyczno-poznawcze*, WM t. 15/1911 z. 5 - 6 s. 217 - 223; 1911b — *Ze stosunku matematyki do filozofii* (ar.), KP11ZLPP s. 121 - 122; 1916 — *Essai sur la théorie de la démonstration dans les sciences mathématiques*, EEM a. 18/1916 nr 1 s. 1 - 44; 1917 — *O niektórych poglądach p. Łukasiewicza na metodykę nauk dedukcyjnych*, PF r. 20/1917 z. 1 s. 6 - 80. — Zawirski, Zygmunt (1882 - 1948): 1910 — *Ilość praw kojarzenia przedstawień. Szkic historyczno-psychologiczny*, Rz. 1910 ss. IV, 88; 1912 — *Przyczynowość a stosunek funkcjonalny*, PF r. 15/1912 z. 1 s. 1 - 66; 1914 — *O modalności sądów*, L. 1914 ss. 108. — Zengteller, Ludwik (1883 - 1937): 1908 — *Poglądy J. St. Milla na przyczynowość*, PF r. 11/1908 z. 3 s. 157 - 180, z. 4 s. 255 - 283. — Zieleńczyk, Adam (1880 - 1943): 1910 — *Wyjaśnienie i opis*, PF r. 13/1910 s. 1 - 2 s. 104 - 127. — Znamierowski, Czesław (1888 - 1967): 1912 — *Der Wahrheitsbegriff im Pragmatismus*, W. 1912 ss. 92. — Znaniecki, Florian (1882 - 1958): 1913 — *Treść, przedstawienie i przedmiot* (ar.), RF t. 3/1913 nr 10 s. 283b.

Zestawił: Jacek J. Jadacki

BIBLIOGRAFIA LOGIKI POLSKIEJ. CZĘŚĆ II
1918 - 1939

Ajdukiewicz, Kazimierz: 1919 — *Definicja dowodu w znaczeniu logicznym* (ar.), RF t. 5/1919 - 1920 nr 3 s. 59b - 60a; 1920 — *Pojęcie istnienia w naukach dedukcyjnych* (ar.), RF t. 5/1919 - 1920 nr 6 s. 112a - 112b; 1921a — *Z metodologii nauk dedukcyjnych*, L. 1921 ss. 66; 1921b — *Czas względny i bezwzględny*, PF r. 24/1921 z. 1 s. 1 - 18; 1921c — *Czas względny i bezwzględny* (ar.) RF t. 6/1921 - 1922 nr 3 - 5 s. 70b; 1922 — *Redukcja czy indukcja* (ar.), RF t. 7/1922 - 1923 nr 1 - 3 s. 39a - 39b; 1923 — *O intencji pytania „Co to jest P”* (ar.), RF t. 7/1922 - 1923 nr 9 - 10 s. 152b - 153a; 1924a — Kazimierz Sośnicki: „Zarys logiki” (rec.), RF t. 8/1923 - 1924 nr 4 - 6 s. 62a - 64b; 1924b — *O wartości logiki formalnej* (ar.), RF t. 8/1923 - 1924 nr 4 - 6 s. 87b; 1925a — *Nazwy i zdania* (ar.), RF t. 9/1925 nr 1 - 2 s. 23b - 24b; 1925b — Jan Nuckowski: „Początki logiki ogólnej” (rec.), RF t. 9/1925 nr 9 - 10 s. 128a - 131a; 1925c — *Składniki zdań* (ar.), RF t. 9/1925 nr 9 - 10 s. 164a - 164b; 1926a — *Założenia logiki tradycyjnej*, PF r. 29/1926 z. 3 - 4 s. 200 - 229; r. 30/1927 z. 2 - 3 s. 251 - 252; 1926b — *Założenia logiki tradycyjnej* (ar.), RF t. 10/1926 - 1927 nr 1 - 6 s. 67a; 1927a — *Analiza semantyczna zdania pytającego* (ar.), RF t. 10/1926 - 1927 nr 7 - 10 s. 194b - 195b; 1927b — *O stosowaniu kryterium prawdy*, PF r. 30/1927 s. 280 - 283; 1928a — *W sprawie klasyfikacji rozumowań*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 148 - 152; 1928b — *Główne zasady metodologii nauk i logiki formalnej* (skr. powielony), W. 1928 ss. 304; 1929 — *O zasadzie podziału rozumowań* (ar.), RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10 s. 166b - 167a; 1930 — Tadeusz Kotarbiński: „Elementy teorii poznania” (rec.), PF r. 33/1930 z. 1 - 2 s. 140 - 160; 1931 — *Paradoksy starożytnych*, F 1931 nr 35 s. 6 - 14, nr 36 s. 51 - 58; 1932 — *O znaczeniu wyrażań*, KPPTFL s. 31 - 77; 1933a — *Analiza i synteza*, ŚŻ t. 1/1933 szp. 204 - 213; 1933b — *Doświadczenie*, ŚŻ t. 1/1933 szp. 1226 - 1233; 1934a — *W sprawie uniwersaliów*, PF r. 37/1934 z. 3 s. 219 - 234; 1934b — *O stosowalności czystej logiki do zagadnień filozoficznych*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 323 - 327; 1934c — *Logistyczny antyirrationalizm w Polsce*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 399 - 408; 1934d — *Naukowa perspektywa świata*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 409 - 416; 1934e — *Sprache und Sinn*, Er b. 4/1934 h. 2 s. 100 - 138; 1934f — *Das Weltbild und die Begriffsapparatur*, Er b. 4/1934 h. 4 s. 259 - 287; 1934g — *Logiczne podstawy nauczania*, EW t. 2/1934 z. 1 s. 1 - 73; 1935a — *W obronie uniwersaliów* (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 1 - 4 s. 40b - 41b; 1935b — *Krytycyzm*, ŚŻ t. 3/1935 szp. 148 - 153; 1935c — *Logika*, ŚŻ t. 3/1935 szp. 358 - 367; 1935d — *Die wissenschaftliche Welterperspektive*, Er b. 5/1935 h. 1 s. 22 - 30; 1935e — *Der logistische Antiirrationalismus in Polen*, Er b. 5/1935 h. 2 - 3 s. 151 - 164; 1935f — *Logik und empirische Wissenschaft*, Er b. 5/1935 h. 2 - 3 s. 162; 1935g — *Sinnregeln, Welterperspektive, Welt*, Er b. 5/1935 h. 2 - 3 s. 165 - 168; 1935h — *Die syntaktische Konnexität*, SP v. 1/1935 s. 1 - 27; 1936a — *Rozumowanie*, ŚŻ

t. 4/1936 szp. 654 - 666; 1936b — *Empiryczny fundament poznania*, SPTPN r. 10/1936 nr 1/25 s. 27 - 31; 1936c — *Zagadnienie idealizmu w sformułowaniu semantycznym*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 334 - 336, 340; 1936d — *Über die Anwendbarkeit der reinen Logik auf philosophische Probleme*, A8CIP s. 170 - 174; 1936e — *Die Definition*, ACIPS f. 5 s. 1 - 7; 1937 — *Problem transcendentalnego idealizmu w sformułowaniu semantycznym*, PF r. 40/1937 z. 3 s. 271 - 287; 1938a — *Okres warunkowy w mowie potocznej i w logistyce (ar.)*, RF t. 14/1936 - 1938 nr 1 - 3 s. 134 - 134b; 1938b — *Propedeutyka filozofii dla liceów ogólnokształcących*, L.—W. ss. 216. — Banach, Stefan (1892 - 1945): 1923 — *O pozornych paradoksach matematycznych (ar.)*, RF t. 7/1922 - 1923 nr 7 - 8 s. 120a. — Bauto, Eugeniusz (1891 - 1962): 1934 — *De jurisprudentia symbolica*. Cz. 1 — *Prolegomena do logistyki prawniczej*, L. 1934 ss. 54; 1935 — *Idea lingwistyki i semantyki prawniczej*, L. 1935 ss. 20. — Bednarski, Józef (? - ?): 1921 — *W sprawie „Podręcznika logiki ogólnej” Wł. Biegańskiego*, RF t. 6/1921 - 1922 nr 3 - 5 s. 41 - 43. — Białobrzęski, Czesław (1878 - 1953): 1928 — *O aksjomatyzacji fizyki*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 23 - 26. — Biegeleisen (— Żelazowski), Bronisław: 1936 — *O znaczeniu logiki matematycznej dla badań psychologicznych nad nauczaniem początków matematyki*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 526 - 527. — Birkenmajer, Aleksander (1890 - 1967): 1938 — Jan Salamucha: „Pojawienie się zagadnień antynominalnych na gruncie logiki średnio-wiecznej” (rec.), KF t. 15/1938 z. 1 s. 85 - 87. — Blaustein, Leopold (1905 - 1944): 1928 — *Husserlowska nauka o akcie, treści i przedmiocie przedstawienia*, ATNL dz. 2 t. 4/1927 - 1928 z. 3 s. 359 - 453; 1929 — *O przedmiotach przedstawię symbolicznych i schematycznych (ar.)* RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10 s. 169b - 171a; 1931 — *Przedstawienie schematyczne i symboliczne. Badania z pogranicza psychologii i estetyki*, L. 1931 ss. 144, VIII; 1932 — *O naoczności jako własności niektórych przedstawień*, KPPTFL s. 120 - 142. — Blausteinowa (z Ginsbergów), Eugenia (1905 - 1944): 1932 — *W sprawie samoistności i niesamoistności*, KPPTFL s. 143 - 168. — Błachowski, Stefan (1889 - 1962): 1918 — *Problem myślenia bez słów*, PNL r. 46/1918 t. 44 z. 11 s. 1010 - 1021. — Bocheński, Józef (Innocenty Maria) (1902): 1932 — Jan Salamucha: „Pojęcie dedukcji u Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu” (rec.), BT a. 9/1932 nr 6 s. 401 - 405; 1933 — *La méthaphysique et la logique moderne*, SMTKP s. 153 - 159; 1934a — *Studie o pojetí a zásadě přičinnosti*, FR r. 6/1934 č. 1 s. 19 - 24, č. 2 s. 55 - 60; 1934b — *Logistique et logique classique*, BT a. 11/1934 nr 4 s. 240 - 248; 1935a — *Zagadnienie przyczynowości u neoscholastyków*, PF r. 38/1935 z. 1 - 2 s. 125 - 134; 1935b — *Duae consequentiae Stephani de Monte*, An v. 12/1935 f. 3 s. 397 - 399; 1936a — *W sprawie logistyki*, V r. 3/1936 nr 3 s. 445 - 454; 1936b *Notiones historiae logicae formalis* An v. 13/1936 f. 1 s. 109 - 123; 1937a — *Tradycja myśli katolickiej a ścisłość*, MKLW s. 27 - 34, 165 - 167; 1937b — *O „relatywizmie” logicznym*, MKLW s. 87 - 111, 180 - 182; 1937c — *Elementa logicae graecae*, Ra. ss. 124; 1937d — *Notes historiques sur les propositions modales*, RSPT a. 26/1937 nr 4 s. 673 - 692; 1938a — *Z historii zdań modalnych*, L. 1938 ss. 148; 1938b — *Powszechniki jako treść cech w filozofii św. Tomasza z Akwinu*, PF r. 41/1938 z. 2 s. 136 - 149; 1938c — *De consequentiis scholasticorum earumque origine*, An v. 15/1938 f. 1 s. 92 - 109; 1938d — *Nove lezioni di logica simbolica*, Ra. 1938 ss. 184; 1939a — *Zespół definicji do metalogicznego wykładu sylogistyki trady-*

- cyjnej, PPT r. 1/1939 nr 2 s. 104 - 114; 1939b — *De logica van Theophrastos*, CL t. 1/1939 s. 195 - 304. — Bornstein, Benedykt: 1922 — *Zarys architektiki i geometrii świata logicznego*, PF r. 25/1922 z. 4 s. 475 - 490; 1923 — *Sądzenie a widzenie*, PF r. 26/1923 z. 3 - 4 s. 160 - 174; 1926 — *Geometria logiki kategorialnej i jej znaczenie dla filozofii*, PF r. 29/1926 z. 3 - 4 s. 173 - 194 r. 30/1927 z. 1 s. 69 - 85; 1927 — *Myślenie a widzenie*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 295 - 296; 1928a — *Logiczna (topologiczna) struktura rozmnażania organicznego*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 87 - 90; 1928b — *Structure logique (topologique) de la reproduction organique*, RFy r. 7/1928 nr 5 s. 87 - 90; 1928c — *La logique géométrique et sa portée philosophique*, W. 1928 ss. 30; 1930 — *Sylogizm a przyczynowość czyli o związku dziedziny logicznej z dziedziną realną*, PF r. 33/1930 z. 1 - 2 s. 106 - 130; 1934a — *Harmonische Elemente in der geometrischen Logik*, BSEPT b. 5/1934 h. 1 s. 78 - 87; 1934b — *Architektonika świata*. T. 1 - 3, W. 1934 - 1936 ss. 212 + 204 + 214; 1936 — *Ontologiczne znaczenie logiki geometrycznej*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 405 - 406, 407; 1937a — *Struktural-logischer und ontologischer Aspekt des freudschen Begriffes der Verdrängung*, I j. 23/1937 h. 3 s. 371 - 375; 1937b — *La portée ontologique de la logique géométrique*, RFy r. 16/1937 nr 5 s. 405 - 407; 1938 — *Początki logiki geometrycznej w filozofii Platona*, PKI t. 4/1938 nr 8 - 9 s. 529 - 545; 1939a — *Geometrical Logic. The Structure of Thought and Space*, W. 1939 ss. 114; 1939b — *Jeszcze o początkach logiki matematycznej u Platona*, PKI t. 5/1939 nr 1 - 2 s. 90 - 100; 1939c — *Logika* (mp. powielony), Ł. 1939 ss. 64. — Borowski, Marian: 1920 — *Co to jest przedmiot*, PF r. 23/1920 s. 55 - 86; 1921 — *O przedmiotach fizycznych, psychicznych, idealnych i fikcyjnych*, PF r. 24/1921 z. 3 - 4 s. 139 - 196; 1922a — *Przedmioty względne i bezwzględne*, PF r. 25/1922 z. 3 s. 316 - 352; 1922b — *W sprawie istnienia przedmiotów idealnych*, PF r. 25/1922 z. 4 s. 491 - 505; 1923a — Bertrand Russell: "Le mysticisme et la logique" (rec.), PF r. 26/1923 z. 1 - 2 s. 105 - 110; 1923b — *O składnikach czynu*, PF r. 26/1923 z. 3 - 4 s. 144 - 159; 1924 — *O rodzajach czynu*, PF r. 27/1924 z. 1 - 2 s. 37 - 64; 1927 — *O składnikach i rodzajach czynów*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 275 - 277; 1929 — *O teorii całości (ar.)*, RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10 s. 176a; 1930 — *Konspekt filozofii całości*, PF r. 33/1930 z. 3 s. 196 - 232. — Bortkiewicz, Władysław (1868 - 1931): 1918 — *Z zasad teorii prawdopodobieństwa*, WM t. 22/1918 z. 4 - 6 s. 217 - 256. — Böttcher, Lucjan (1872 - 1931): 1927a — *O zasadzie sprzeczności*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 284; 1927b — *O antynomii Russella*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 291 - 292. — Braun, Jerzy (1901 - 1975): 1939 — *Wrocławizm a nauki formalne. Prolegomena semantologiczne do filozofii absolutnej*, W. 1939 ss. 76. — Chęchelski, Józef (1900 - 1967): 1937 — *Dyskusja [nad logistyką]*, MKWLW s. 61 - 64, 171 - 172. — Chojnacki, Piotr (1897 - 1969): 1928 — *Pojęcia i wyobrażenia w świetle psychologii i epistemologii*, Ke. 1928 ss. 80, IV; 1933 — Akos von Pauler: "Logik, Versuch einer Theorie der Wahrheit" (rec.), PF r. 36/1933 z. 1 - 2 s. 177 - 179; 1934 — *Zadanie logiki współczesnej i filozofii pod względem struktury naukowej*, PZZZTP s. 147 - 171; 1937a — Julius Weinberg: "An examination of logical positivism" (rec.), KF t. 14/1937 z. 1 s. 61 - 64; 1937b — *Dyskusja [nad logistyką]*, MKWLW s. 65 - 74, 173 - 178. — Chomicz, Paulin (1873 - ?): 1936 — *Hoene-Wrocławskiego filozofia matematyki*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 399 - 400. — Chrzanowski, Bohdan (? - ?): 1930a — *Podstawy logiczne „Analityki Trentowskiego*, AKBHFP t. 4/1930 ss. VI, 122; 1930b — *Podstawy*

logiczne „*Analityki*” Trentowskiego, SCPPAUK t. 35/1930 nr 3 s. 19 - 20.

— Chwistek, Leon: 1919 — *W kwestii zdań „pozbawionych treści”* (Z powodu polemiki o definicję wielkości), PF r. 22/1919 z. 1 - 2 s. 110 - 111;

1921a — *Wielość rzeczywistości*, K. 1921 ss. 96; 1921b — *Antynomie logiki formalnej*, PF r. 24/1921 z. 3 - 4 s. 164 - 171; 1922a — *Miara Lebesgue’a* (Logiczna analiza pojęcia miary Lebesgue’a), STNL r. 1/1921 z. 3 s. 211; 1922b — *Zasady teorii typów konstruktywnych*, STNL r. 2/1922 z. 2 s. 104 - 106; 1922c — *Zasady czystej teorii typów*, PF r. 25/1922 z. 3 s. 359 - 391, z. 4 s. 564; 1922d — *Über die Antinomien der Prinzipien der Mathematik*, MZ b. 14/1922 h. 3 - 4 s. 236 - 243; 1923a — *Miara Lebesgue’a. Logiczna analiza i konstrukcja pojęcia miary Lebesgue’a*, ANTL dz. 3 t. 2/1923 z. 6 s. 111 - 121; 1923b — *Zastosowanie metody konstrukcyjnej do teorii poznania* (Dalszy ciąg dyskusji w sprawie „Wielkości rzeczywistości”), PF r. 26/1923 z. 3 - 4 s. 175 - 187; 1924a — *The Theory of Constructive Types*, RPTM t. 2/1923 s. 9 - 48, t. 3/1924 (w. 1925) s. 92 - 141; 1924b — *Sur les fondements de la logique moderne*, A5CIF s. 24 - 27; 1926 — *Über die Hypothesen der Mengenlehre*, MZ b. 25/1926 h. 3 s. 439 - 473; 1927a — *Zasady czystej teorii typów*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 286 - 288; 1927b — *Zastosowanie metody konstrukcyjnej do teorii poznania*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 296 - 298; 1929 — *Neue Grundlagen der Logik und Mathematik*, MZ b. 30/1929 h. 5 s. 704 - 724; 1930a — *Une méthode métamathématique d’analyse*, S1KMKS s. 254 - 263; 1930b — *Nouvelles recherches sur les fondements des Mathématique*, ACIM s. 375 - 380; 1932a — *Tragedia werbalnej metafizyki* (Z powodu książki Dra Ingardena: „*Das literarische Kunstwerk*”), KF t. 10/1932 z. 1 s. 46 - 76; 1932b — *Neue Grundlagen der Logik und Mathematik. Zweite Mitteilung*, MZ b. 34/1931 - 1932 h. 4 s. 527 - 534; 1932c — *Die nominalistische Grundlegung der Mathematik*, Er b. 3/1932 - 1933 h. 4 - 6 s. 367 - 388; 1933 — *Zagadnienia kultury duchowej w Polsce*, W. 1933 ss. 208; 1934a — (z Władysławem Hetperem i Janem Herzbergiem:) *Fondements de la métamathématique rationnelle*, BIAPSL cl. 3 ser. A 1933 nr 3 s. 253 - 264; 1934b — (z Władysławem Hetperem i Janem Herzbergiem:) *Remarques sur la méthode de la construction des notions fondamentales de la métamathématique rationnelle*, BIAPSL cl. 3 ser. A 1933 nr 3 s. 265 - 275; 1932c — *Obrona logiki*, PW r. 13/1934 t. 3/50 nr 9/149 s. 334 - 357; 1935a — *Nouvelles recherches sur les fondements de la métamathématique rationnelle*, CR2CMPS s. 132; 1935b — *Granice nauki. Zarys logiki i metodologii nauk ścisłych*, L.—W. 1935 ss. XXIV, 266; 1935c — *O granicach nauki*, SPTPN r. 9/1935 nr 1 - 2/23 s. 9 - 10; 1936a — *Logisches zur Relativitätstheorie*, ACIPS f. 5 s. 54 - 55; 1936b — *Rola semantyki racjonalnej w filozofii*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 331 - 333, 334; 1937a — *Krytyka pojęcia zmiennej w systemie semantyki racjonalnej*, STNL r. 17/1937 z. 3 s. 244; 1937b — *Podstawy ogólnej teorii klas*, STNL r. 17/1937 z. 3 s. 247 - 249; 1937c — *Überwindung des Begriffsrealismus*, SP v. 2/1937 s. 1 - 18; 1937d — *La sémantique rationnelle et ses applications*, T9CIP f. 6 s. 77 - 81; 1937c — *Construction des nombres transfinis dans le système mathématique symbolique*, RPTM t. 16/1937 s. 190 - 191; 1938a — *Krytyka pojęcia zmiennej w systemie semantyki racjonalnej*, ATNL dz. 3 t. 9/1938 z. 7 s. 283 - 334; 1938b — *Liczby nieskończenie małe i ich zastosowanie*, STNL r. 18/1938 z. 3 s. 336 - 338; 1938c — (z Władysławem Hetperem:) *New Foundations of Formal Metamathematics*, JSL v. 3/1938 nr 1 s. 1 - 36; 1939a — *A Formal Proof of Gödel’s Theorem*, JSL v. 4/1939 nr 2 s. 61 - 68; 1939b — *Sur*

le fondements des sciences exactes, [w:] Ferdinand Gonseth, *Philosophie mathématique*, Ps. 1939 s. 88 - 91. — Cygielstrejch, Adam (1886 - 1935): 1918 — *O powstawaniu koncepcji*, PF r. 21/1918 z. 1 - 2 s. 19 - 49. — Czeżowski, Tadeusz: 1918a — *Teoria klas*, AN dz. 1 t. 9/1918 z. 2 s. 81 - 124; 1918b — *Imiona i zdania. Dwa odczyty*, PF r. 21/1918 z. 3 - 4 s. 101 - 109; 1918c — *O zdaniach bez treści*, PF r. 21/1918 z. 3 - 4 s. 110 - 120; 1919a — *O formalnym pojęciu wartości*, PF r. 22/1919 z. 1 - 2 s. 13 - 24; 1919b — *Zmienne i funkcje*, PF r. 22/1919 z. 3 s. 157 - 173; 1920 — *O niektórych stosunkach logicznych*, PF r. 23/1920 s. 87 - 97; 1925 — *Teoria pojęć Kazimierza Twardowskiego* (Kazimierz Twardowski: „O istocie pojęć”, rec.), PF r. 28/1925 z. 1 - 2 s. 106 - 110; 1926 — *Kilka uwag o uogólnianiu i o przedmiotach pojęć ogólnych*, PF r. 29/1926 z. 3 - 4 s. 195 - 199; 1927 — *Klasyczna nauka o sędzie i wniosku w świetle logiki współczesnej*, Wo. 1927 ss. 60; 1928 — *O stosunku przyczynowym*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 165 - 168; 1929a — *Zagadnienie Gergonne’a w logice klasycznej* (ar.), RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10 s. 182a - 182b; 1929b — *O przeciwieństwie i sprzeczności*, RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10, s. 182b - 183a; 1932a — *O pewnym uogólnieniu logiki klasycznej*, KPPTFL s. 169 - 181; 1932b — *O zależności między treściami i zakresami pojęć*, PF r. 35/1932 z. 1 - 2 s. 70 - 80; 1933 — *Jak powstało zagadnienie przyczynowości. Zarys jego rozwoju w filozofii starożytnej*, Wo. 1933 ss. 68; 1935 — *O zależności między treściami i zakresami pojęć*, SP v. 1/1935 s. 449 - 450; 1936a — *Arystotelesa teoria zdań modalnych*, PF r. 39/1936 z. 3 s. 232 - 241; 1936b — *Pozytywizm i idealizm w pojmowaniu nauki*, W. 1936 ss. 14; 1937 — *Metodologiczne postulaty Descartesa*, PF r. 40/1937 z. 2 s. 111 - 119; 1938a — *Propedeutyka filozofii. Podręcznik dla II klasy wszystkich wydziałów w liceach ogólnokształcących*, L. 1938 ss. 160; 1938b — *Z powodu książki Kazimierza Ajdukiewicza o „Logicznych podstawach nauczania”*, PF r. 41/1938 z. 3 s. 298 - 300. — Czopowski, Henryk (1863 - 1935): 1921 — *Intuicja w naukach*, W. 1921 ss. 8. — Dąbbska, Izydora (1904): 1929a — *Edmond Goblot: „Traité de logique”* (rec.), RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10 s. 29a - 31a; 1929b — *Teoria sądu Edmunda Goblota*, STNL r. 9/1929 z. 2 s. 105 - 108; 1930a — *W sprawie nauczania logiki przy sposobności nauczania języka polskiego*, PH r. 5/1930 z. 3 s. 279 - 287; 1930b — *La théorie du jugement de M. Edmond Goblot*, ATNL dz. 2 t. 6/1930 z. 3 s. 361 - 434; 1931 — *Maria Ossowska: „Stosunek logiki i gramatyki”* (rec.), RF t. 12/1930 - 1931 nr 1 - 10 s. 18a - 19b; 1932 — *Prawa fizyki wobec postulatu prawdziwości twierdzeń naukowych*, KPPTFL s. 183 - 198; 1933 — *O prawach w nauce*, L. 1933 ss. XX, 248; 1934 — *Zdania warunkowe z uwzględnieniem ich historycznego rozwoju w języku polskim*, SCPPAUK t. 38/1933 nr 6 s. 6 - 7; 1935 — *Les lois dans les sciences*, SP v. 1/1935 s. 451; 1936a — *Henry Leenhardt: „La nature de la connaissance et l’erreur initiale des théories”* (rec.), NPPOR t. 21/1936 s. 352 - 353; 1936b — *„Science et loi”* (rec.), NPPOR t. 21/1936 s. 353 - 355; 1937 — *Benedykt Bornstein: „La logique géométrique et sa portée philosophique”* (rec.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 94a - 95a; 1938a — *Irracjonalizm a poznanie naukowe*, KF t. 14/1937 z. 2 s. 83 - 118, z. 3 s. 185 - 212; 1938b — *Z semantyki zdań warunkowych*, PF r. 41/1938 z. 3 s. 241 - 267; 1938c — *Konwencjonalizm a relatywizm*, KF t. 15/1938 z. 4 s. 328 - 337; 1939a — *Moritz Schlick: „Gesammelte Aufsätze”* (rec.), RF t. 15/1939 nr 3 s. 97a - 97b; 1939b — *O miejsce humanistyki w podziale nauk* (ar.), RF t. 15/1939 nr 3 s. 155b; 1939c — *O niektórych poglądach Kazimierza Twardowskiego*

z zakresu teorii nauk, KF t. 16/1939 - 1946 z. 1 s. 14 - 24. — D o m i ń c z a k, Stanisław (1880 - 1936): 1923 — *Les jugements modaux chez Aristote et les scolastiques*, Lin. 1923 ss. 122. — D r e w n o w s k i, Jan (1896): 1926 — William Johnson: „Logic” (rec.), PF r. 29/1926 z. 1 - 2 s. 125 - 129; 1933 — Rudolf Carnap: „Der logische Aufbau der Welt” (rec.), PF r. 36/1933 z. 3 s. 287 - 289; 1934a — *Zarys programu filozoficznego*, PF r. 37/1934 z. 1 s. 3 - 38, z. 2 s. 150 - 181, z. 3 s. 262 - 292; 1934b — Jan Salamucha: „Dowód «ex motu» na istnienie Boga” (rec.), PF r. 37/1934 z. 3 s. 310 - 311; 1936 — *O potrzebie ścisłości*, V r. 3/1936 nr 3 s. 455 - 472; 1937 — *Neoscholastyka wobec nowoczesnych wymagań nauki*, MKLW s. 49 - 57, 169 - 171. — E l z e n b e r g, Henryk (1887 - 1967); 1928 — *O funkcji poznawczej wysławiania się obrazowego. Punkty wyjścia dla logiki przenośni i porównania*, PF r. 31/1928 z. 3 s. 227 - 249. — E r d m a n n, Edmund (1877 - 1936): 1924 — *Jednostka lignwistyczna jako refleks symboliczny oraz jej stosunek do jej odpowiedników fizjologiczno-psychicznych*, PF r. 27/1924 z. 1 - 2 s. 22 - 37; 1925 — *Prinzipien der allgemeinen analytischen Ideographie*, K. 1925 ss. 46; 1928 — *Urzeczywistnienie „Characteristica Universalis” Leibniza*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 152 - 157; 1936a — *Elementy wypowiedzi własnej i cudzej przedstawione graficznie*, PF r. 39/1936 z. 2 s. 132 - 138; 1936b — *Die Elemente der eigenen und der fremden Aussage graphisch dargestellt*, SPTNW wyd. 2 t. 29/1936 s. 1 - 10. — *Filozofówna* (-Korzyńska-Schillerowa), Irena (1906 - 1967): 1932 — Leopold Blaustein: „Przedstawienie schematyczne i symboliczne” (rec.), PF r. 35/1932 z. 1 - 2 s. 155 - 156; 1936 — Tadeusz Witwicki: „O reprezentacji czyli o stosunku obrazu do przedmiotu odtworzonego” (rec.), PF r. 39/1936 z. 1 s. 106 - 109. — F l e c k, Ludwik (1896 - 1961): 1935a — *O obserwacji naukowej i postrzeganiu w ogóle*, PF r. 38/1935 z. 1 - 2 s. 58 - 76; 1935b — *Entstehung und Entwicklung einer Wissenschaftlichen Tatsache*, Bl. 1935 ss. 150. — G a e r t n e r, Henryk (1892 - 1935): 1931 — *O tzw. wyrazach samodzielnych i niesamodzielnych*, JP r. 16/1931 z. 2 s. 33 - 42. — G a r b o w s k i, Tadeusz (1869 - 1940): 1936 — *O jednolitości wiedzy*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 340 - 342, 343. — G a w e c k i, Bolesław (1889): 1918 — *O wartości nauki*, W. 1918 ss. 24; 1925 — Zygmunt Zawirski: „Metoda aksjomatyczna a przyrodoznawstwo” (rec.), PF r. 28/1925 z. 1 - 2 s. 110 - 114; 1926 — Florian Znaniecki: „Przedmiot i zadania nauki o wiedzy” (rec.), PF r. 29/1926 z. 1 - 2 s. 106 - 108; 1927 — Curt Ducasse: „Causation and the Types of Necessity” (rec.), KF t. 5/1927 z. 4 s. 501 - 509, t. 6/1928 z. 1 s. 97 - 102; 1928a — *O stosunku czasowym przyczyny do skutku*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 168 - 169; 1928b — *Stosunek czasowy przyczyny do skutku*, KF t. 6/1928 z. 3 s. 336 - 384, z. 4 s. 401 - 418; 1931 — *Pretensje logistyków*, RF t. 12/1930 - 1931 nr 1 - 10 s. 12 - 15; 1933 — *Indukcja i dedukcja w badaniu zjawisk przyrody*, MP t. 8/1933 nr 1 - 2 s. 7 - 25; 1934a — Joachim Metallmann: „Determinizm nauk przyrodniczych” (rec.), KF t. 12/1934 z. 3 s. 305 - 309; 1934b — Max Planck, Erwin Schrödinger: „Zagadnienia współczesnej nauki” (rec.), MP t. 9/1934 nr 9 - 10 s. 155 - 156; 1934c — Arthur Eddington: „Nowe oblicze Natury” (rec.), MP t. 9/1934 nr 9 - 10 s. 156 - 157; 1936 — *Nauki ścisłe a metafizyka*, PW r. 15/1936 t. 4/59 nr 10/174 s. 103 - 112; 1937a — *O sprawdzaniu hipotez* (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 140a - 140b; 1937b — Kazimierz Ajdukiewicz: „Logiczne podstawy nauczania” (rec.), PF r. 40/1937 z. 3 s. 359 - 361; 1938 — *Propedeutyka filozofii. Podręcznik dla klasy II liceów ogóln-*

kształcących, W. 1938 ss. VIII, 216. — Geblewicz, Eugeniusz (1904 - 1974): 1932 — *Analiza pojęcia celu*, PF r. 35/1932 z. 3 - 4 s. 233 - 244. — Gościcki, Tadeusz (? - ?): 1932 — Ferdinand Schiller: „Logic for Use. An Introduction to the Voluntarist Theory of Knowledge” (rec.), KF t. 10/1932 z. 1 s. 77 - 88. — Greniewski, Henryk (1903 - 1972): 1925 — *Próba dedukcyjnej teorii przyczynowości*, PF r. 28/1925 z. 1 - 2 s. 82 - 105; 1928 — *Próba precyzacji pewnych pojęć teorii czynu*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 157 - 160; 1929 — *O jednym terminie pierwotnym logiki matematycznej*, KP1PZM s. 16 - 28. — Gromska (z Tennerów), Daniela: 1920a — *Brentanowska argumentacja w sprawie przedmiotu powiedzeń egzystencjalnych*, PF r. 23/1920 s. 98 - 109; 1920b — *Brentanowska argumentacja w sprawie przedmiotu powiedzeń egzystencjalnych* (ar.), RF t. 5/1919 - 1920 nr 7 - 8 s. 145b - 146a; 1920c — Władysław Biegański: „Podręcznik logiki ogólnej” (rec.), RF t. 5/1919 - 1920 nr 9 s. 157a - 161b; 1921 — *Kilka uwag o pracach logicznych Władysława Biegańskiego*, RF t. 6/1921 - 1922 nr 3 - 5 s. 43 - 49. — Habermann, Edward (? - ?): 1936 — *Pojęcie biegunowości i logika wielowartościowa*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 438 - 441. — Halpern (- Myślicki), Ignacy: 1919 — *Rzekoma i prawdziwa klasyfikacja wiedzy d'Alemberta*, PF r. 21/1918 z. 1 - 2 s. 65 - 97. — Handelsman, Marcell (1882 - 1945): 1921 — *Historyka. Cz. 1 — Zasady metodologii historii*, Z. 1921 ss. XII, 256. — Harassek, Stefan (1890 - 1952): 1931 — Bohdan Chrzanowski: „Podstawy logiczne „Analityki” Trentowskiego” (rec.), PF r. 34/1931 z. 2 - 3 s. 192 - 194. — Heitzman, Marian (1899 - 1964): 1937 — „Myśl katolicka wobec logiki współczesnej” (rec.), KF t. 14/1937 z. 4 s. 355 - 360. — Hetper, Władysław (przed 1910 - 1941): 1934 — *Semantische Arithmetik*, SPTNW wyd. 3 r. 27/1934 z. 1 - 6 s. 9 - 11; 1937 — *Podstawy semantyki*, WM t. 43/1937 s. 57 - 86; 1938a — *Rola schematów niezależnych w budowie systemu semantyki*, ATNL dz. 3 t. 9/1938 z. 5 s. 253 - 264; 1938b — *Relacje ancestralne w systemie semantyki*, ATNL dz. 3 t. 9/1938 z. 6 s. 265 - 282. — Hoborski, Antoni (1879 - 1940): 1918 — *Charakterystyka teorii dedukcyjnych*, WM t. 22/1918 z. 4 - 6 s. 131 - 153; 1931 — *Dowód nie wprost a szkoła średnia*, Pa t. 2/1931 z. 4 - 5 s. 99 - 108. — Hosiasson (-Lindenbaumowa), Janina (1899 - 1942): 1928 — *Definicje rozumowania indukcyjnego*, PF r. 31/1928 z. 4 s. 352 - 367; 1930 — *Quelques remarques sur le dépendance des probabilités à posteriori de celles à priori*, S1KMKS s. 375 - 382; 1931a — *Z warsztatów współczesnej logiki*, WZ r. 6/1931 z. 12 s. 838 - 844; 1931b — *Why do we prefer probabilities relative to many data?*, Mi v. 40/1931 nr 157 s. 23 - 36; 1932a — *Uwagi w sprawie pojęcia prawdopodobieństwa jako granicy częstości*, PF r. 35/1932 z. 3 - 4 s. 194 - 208; 1932b — „Logistyka” a logika tradycyjna, WZ r. 7/1932 z. 5 s. 278 - 285, z. 8 - 9 s. 495 - 509; 1934a — *O prawomocności indukcji hipotetycznej*, FFKPTK s. 11 - 34, 208; 1934b — Heinrich Scholz: „Geschichte der Logik” (rec.), PF r. 37/1934 z. 1 s. 99 - 100; 1935a — *Uwagi w sprawie psychologii wnioskowań indukcyjnych*, KP t. 7/1935 s. 275 - 300, 638 - 639; 1935b — *Przyczynek do pojęcia prawdopodobieństwa jako granicy częstości*, WM t. 39/1935 s. 135 - 145; 1935c — *Wahrscheinlichkeit und Schluss aus Teilprämissen*, Er b. 5/1935 h. 1 s. 44 - 45, h. 2 s. 176; 1936a — *O prawdopodobieństwie hipotez*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 416 - 417; 1936b — *La théorie des probabilités est-elle une logique généralisée? Analyse critique*, ACIPS f. 4 s. 58 - 64; 1936c — *Wahrscheinlichkeit und Schluss aus Teilprämissen*, A8CIP, s. 192 - 196; 1937 — *Bemerkungen über die Zu-*

rückführung der physischen auf psychische Begriffe, Er b. 7/1937 - 1938 h. 4 s. 335 - 341, 364 - 365. — Igel, Salomon (1889 - 1942): 1921 — *O przedstawionych sądach i uczuciach*, RF t. 6/1921 - 1922 nr 3 - 5 s. 71a; 1929 — *O przedmiotach zastępczych. Rzecz z pogranicza psychologii i teorii poznania*, PF r. 32/1929 z. 1 - 2 s. 102 - 121, z. 3 s. 206 - 220. — Ingarden, Roman: 1920 — *O jasnym i niejasnym stylu filozoficznym*, RF t. 5/1919 - 1920 nr 3 s. 45 - 48; 1924 — *O pytaniach esencjalnych*, STNL t. 4/1924 z. 3 s. 119 - 135; 1925a — *O pytaniu i jego trafności (ar.)*, RF t. 9/1925 nr 3 - 5 s. 73b - 74a; 1925b — *Essentiale Fragen. Ein Beitrag zum Problem des Wesens*, JPPF b. 7/1925 s. 125 - 304; 1925c — *O klasyfikacji (ar.)*, RF t. 9/1925 nr 9 - 10 s. 164a - 164b; 1929 — Leopold Blaustein: „Husserlowska nauka o akcie, treści i przedmiocie przedstawienia” (rec.), PF r. 32/1929 z. 4 s. 315 - 316; 1931 — *Das literarische Kunstwerk. Eine Untersuchung aus dem Grenzgebiet der Ontologie, Logik und Literaturwissenschaft*, He. 1931 ss. XIV, 390; 1933a — *O nazwach i wyrażach funkcyjnych (ar.)*, RF t. 12/1930 - 1931 nr 1 - 10 s. 204a - 205a; 1933b — *Verbum finitum a zdanie (ar.)*, RF t. 12/1930 - 1931 nr 1 - 10 s. 205a - 206a; 1933c — Edmund Husserl: *Formale und transendentale Logik*” (rec.), Ka b. 38/1933 h. 1 - 2 s. 206 - 209; 1934a — *Logistyczna próba ukształtowania filozofii*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 335 - 342; 1934b — *Logistyczny pokus o přetvoření filosofie*, FR r. 6/1934 č. 4 s. 165 - 167; 1935 — *L'Essai logistique d'une refonte de la philosophie*, RP a. 60/1935 t. 120 nr 7 - 8 s. 137 - 159; 1936a — *Der logistische Versuch einer Neugestaltung der Philosophie. Eine kritische Bemerkung*, A8CIP s. 203 - 208; 1936b — *Analiza zdania warunkowego*, SPTPN r. 10/1936 nr 1/25 s. 17 - 27; 1937a — *O tak zwanej „prawdzie” w literaturze*, PW r. 16/1937 t. 61 nr 6/182 s. 80 - 94, t. 62 nr 7/183 s. 72 - 91; 1938 — *Zagadnienie budowy sądu warunkowego (ar.)*, RF t. 14/1936 - 1938 nr 1 - 3 s. 132a. — Iwanicki, Józef (1902): 1934 — *Leibniz et les démonstrations mathématiques de l'existence de Dieu*, Ps. 1934 ss. 318; 1936 — *Morin et les démonstrations mathématiques de l'existence de Dieu*, Ps. 1936 ss. 272. — Jakubanis, Henryk: 1938 — Zbigniew Jordan: „O matematycznych podstawach systemu Platona” (rec.), PF r. 41/1938 z. 4 s. 422 - 428. — Jakubisiak, Augustyn (1884 - 1945): 1929 — *Kryzys determinizmu*, PF r. 32/1929 z. 4 s. 245 - 272; 1936 — *Od zakresu do treści*, W. 1936 ss. 302; 1937 — *W sprawie książki „Od zakresu do treści”*, PF r. 40/1937 z. 1 s. 90 - 96. — Jasinowski, Bogumił (1883 - 1969): 1918 — *Die analytische Urteilslehre Leibnizens in ihrem Verhältnis zu seiner Metaphysik*, Wn. 1918 ss. VI, 122; 1931 — Marceli Handelsman: „Historyka. Zasady metodologii i teorii poznania historycznego” (rec.), PF r. 34/1931 z. 4 s. 261 - 265; 1934 — *Stosunek historii filozofii do filozofii systematycznej a proces rozwojowy poznania naukowego*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 343 - 346; 1935 — *Les bornes de la mathématique grecque et ses fondements spéculatifs*, ACIPS f. 8 s. 9 - 19; 1937 — *Sur le fondements logiques de l'histoire*, T9CIP f. 5 s. 39 - 48. — Jastrzębiec-Kozłowski, Czesław (1894 - 1956): 1936 — *Przyczynek do systematyki języka*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 434 - 435; 1937 — *Przyczynek do systematyki języka*, Z r. 5/1936 - 1937 nr 19/111 s. 4 r. 6/1937 - 1938 nr 1/112 s. 4. — Jaśkowski, Stanisław (1906 - 1965): 1934 — *On the Rules of Suppositions in Formal Logic*, W. 1934 ss. 32; 1936 — *Recherches sur le système de la logique intuitioniste*, ACIPS f. 6 s. 58 - 61. — Jordan, Zbigniew (1911 - 1977): 1935 — *Próba analizy teorii zdań psychologicznych prof. dra Ta-*

deusza Kotarbińskiego, Ps r. 2/1935 nr 4 s. 347 - 375; 1936 — *Platon odkrywca metody aksjomatycznej*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 401 - 403; 1937a — *Platon odkrywca metody aksjomatycznej*, PF r. 40/1937 z. 1 s. 57 - 67; 1937b — *O matematycznych podstawach systemu Platona. Z historii racjonalizmu*, P. 1937 ss. VI, 328. — Kaczorowski, Stanisław (1888 - 1971): 1920 — *O sądach złożonych (ar.)*, RF t. 5/1919 - 1920 nr 10 s. 192a - 193b; 1921 — *O niektórych warunkach stosowalności indukcji matematycznej*, PF r. 23/1920 s. 127 - 139; 1927 — *O zwrotnych stosunkach przechodnich*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 284 - 286; 1932 — *O pewnych podziałach klas*, KPPTFL s. 259 - 290; 1937 — *O podziale logicznym*, L. 1937 ss. 96; 1938a — *Logika tradycyjna (Zarys dziejów)*, L. 1938 ss. 24; 1938b — *Logika matematyczna. Cz. 1 — Algebra logiki (Zarys dziejów). Cz. 2 — Logika nowoczesna (Zarys dziejów)*, L. 1938 ss. 28 + 36; 1939 — *Rodzaje podziału logicznego*, L. 1939 ss. 36. — Kempisty, Stefan (1892 - 1940): 1918 — *Zasada indukcji matematycznej a postulat Dedekinda*, We r. 6/1918 z. 3 - 4 s. 209 - 214. — Kieszkowski, Bohdan (1904): 1933 — Guido Calogero: „I fondamenti della logica Aristotelica”, „Einleitung zur Geschichte der Antiken Logik”, „Studi sull' eleatismo” (rec.), PF r. 36/1933 z. 1 - 2 s. 162 - 163. — Kisiel, Aleksander (1859 - 1938): 1939a — *Nieznany logik polski XVII stulecia*, PP r. 56/1939 t. 221 nr 2/662 s. 171 - 194; 1939b — *Nieznany kurs logiki z Akademii Wileńskiej*, PF r. 42/1939 - 1946 z. 1 s. 47 - 60. — Kobrzyński, Zygmunt: 1918 — *O wyznacznikach terminów logicznych*, PF r. 20/1917 z. 1 - 4 s. 264 - 287, r. 25/1922 z. 1 s. 93 - 94; 1922 — *O wyznacznikach równań logicznych*, PF r. 25/1922 z. 1 s. 79 - 92; 1930 — *Deux types de relations logiques et la méthode de Poretsky*, RPTM t. 8/1929 s. 244 - 246; 1938 — *La théorie des determinants logiques*, SPTNW wyd. 3 r. 30/1938 z. 1 - 3 s. 75 - 87. — Kobyłecki, Stanisław (1864 - 1939): 1930 — *Logika a logika tradycyjna i logika matematyczna*, PP r. 49/1932 t. 195 nr 9/585 s. 209 - 226, t. 196 nr 10/586 s. 76 - 94; 1934 — *O relacji jako podstawowej i pierwotnej idei filozofii i logiki matematycznej*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 347 - 353. — Kodisowa (z Krzyżanowskich), Józefa: 1927 — Edmund Erdmann: „Zasady powszechnej ideografiki analitycznej” (rec.), PF r. 30/1927 z. 1 s. 98 - 99. — Kokoszyńska (-Lutmanowa), Maria (1905): 1932 — *Z semantyki funkcji zdaniowych*, KPPTFL s. 312 - 313; 1934a — „Fragmenty filozoficzne” (rec.), PF r. 37/1934 z. 2 s. 199 - 210; 1934b — *Nauka o supozycji terminów według Piotra Hiszpana*, PF r. 37/1934 z. 3 s. 235 - 261; 1936a — *Syntax, Semantik und Wissenschaftslogik*, ACIPS f. 3 s. 9 - 14; 1936b — *Logiczna składnia języka, semantyka i logika wiedzy*, PF r. 39/1936 z. 1 s. 38 - 49; 1936c — Rudolf Carnap: „Testability and Meaning” (rec.), KF t. 14/1936 z. 1 s. 55 - 61; 1936d — *W sprawie względności i bezwzględności prawdy*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 424 - 425, 426; 1936e — *Über den absoluten Wahrheitsbegriff und einige andere semantische Begriffe*, Er b. 6/1936 h. 3 s. 143 - 165; 1937a — *Filozofia nauki w Kole Wiedeńskim*, KF t. 13/1936 z. 2 s. 151 - 165, z. 3 s. 181 - 194; 1937b — *Sur les éléments métaphysiques et empiriques dans la science*, T9CIP f. 4 s. 108 - 117; 1937c — *Bemerkungen über die Einheitswissenschaft*, Er b. 7/1937 - 1938 h. 4 s. 325 - 335; 1938a — *W sprawie walki z metafizyką*, PF r. 41/1938 z. 1 s. 9 - 24; 1938b — Friedrich Waismann: „Einführung in das mathematische Denken” (rec.), KF t. 15/1918 z. 4 s. 378 - 383. — Korcik, Antoni (1892 - 1969): 1936 — *O źródłach drukowanych i nie drukowanych logiki Leibniza*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 378 -

382; 1937 — *Teoria konwersji zdań asertorycznych u Arystotelesa w świetle teorii dedukcji. Studium historyczno-krytyczne*, Wo. 1937 ss. 36; 1938 — *O tzw. „sorycie Arystotelesa” i „sorycie Gocleniusa”*, PF r. 41/1938 z. 3 s. 282 - 297. — Korzybski, Alfred (1879 - 1950): 1931 — *A non-Aristotelian System and its Necessity for Rigour in Mathematics and Physics* (mp. powielony), NO. 1931 ss. 30; 1933 — *Science and Sanity*, Lr. 1933 s. XX, 798; 1935 — *Outline of General Semantics* (mp. powielony), Cho. 1935 ss. 112. — Kotarbiński, Tadeusz: 1921 — *Sprawa istnienia przedmiotów idealnych*, PF r. 23/1920 s. 149 - 170; 1922a — Kazimierz Ajdukiewicz: „Z metodologii nauk dedukcyjnych” (rec.), RF t. 7/1922 - 1923 nr 1 - 3 s. 11a - 13b; 1922b — Wincenty Lutosławski: „Zadania logiczne” (rec.), RF t. 7/1922 - 1923 nr 4 - 5 s. 51a - 55a; 1922c — *O istocie doświadczenia wewnętrznego*, PF r. 25/1922 z. 2 s. 184 - 196; 1922d — *Odpowiedź [polemistom]*, PF r. 25/1922 z. 4 s. 535 - 540; 1923a — *Pojęcie zewnętrznej możliwości działania*, r. 26/1923 z. 1 - 2 s. 63 - 67; 1923b — *O sposobach prowadzenia sporów*, PWA r. 3/1923 t. 4 nr 26 s. 170 - 185; 1924 — *Logika. Wykłady wygłoszone w latach 1923 - 1924* (skr. powielony), W. 1924 ss. 230; 1925a — *O stosunku sprawstwa*, PF r. 28/1925 z. 3 - 4 s. 137 - 151; 1925b — *Logika w sensie szkolnym a logika matematyczna* (ar.), RF t. 9/1925 nr 1 - 2 s. 25b; 1925c — *Logika dla nauczycieli a logika matematyczna*, RF t. 9/1925 nr 9 - 10 s. 121 - 128; 1925d — *Logika. Skrypt z wykładów wygłoszonych w trymestrze jesienym 1924 - 1925 r. akad.*, W. 1925 ss. 168; 1926 — *Myśl przewodnia metodologii Franciszka Bacona*, PF r. 29/1926 z. 3 - 4 s. 133 - 154; 1927a — Jan Śleszyński: „Teoria dowodu” (rec.), RF t. 10/1926 - 1927 nr 1 - 6 s. 17a - 19b; 1927b — *Zasady teorii czynu*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 273 - 274; 1929 — *Elementy teorii poznania, logiki formalnej i metodologii nauk*, L. 1929 ss. VIII, 484; 1930a — Jan Łukasiewicz: „Elementy logiki matematycznej” (rec.), PF r. 33/1930 z. 1 - 2 s. 174 - 179; 1930b — *Realizm radykalny*, PF r. 33/1930 z. 4 s. 269 - 272; 1931a — *Uwagi na temat reizmu*, RF t. 12/1930 - 1931 nr 1 - 10 s. 7 - 12; 1931b — *Zasady reizmu*, SPTPN t. 5/1931 nr 1 s. 16 - 18; 1931c — *Le réalisme radical*, P7ICP s. 187 - 190; 1932a — *Program Bacona*, PH r. 7/1932 z. 4 - 5 s. 371 - 392; 1932b — Gerard Luquet: „Logique, morale, métaphysique” (rec.), PF r. 35/1932 z. 1 - 2 s. 157 - 160; 1933a — *Bacon o przyszłości nauki*, NPPOR t. 17/1933 s. 1 - 16; 1933b — *Grundlinien und Tendenzen der Philosophie in Polen*, SR j. 5/1933 nr 4 s. 218 - 229; 1934 — *W sprawie pojęcia prawdy* (Alfred Tarski: „Pojęcie prawdy w językach nauk dedukcyjnych”, rec.), PF r. 37/1934 z. 1 s. 85 - 91; 1935a — *The Development of the Main Problem in the Methodology of Francis Bacon*, SP v. 1/1935 s. 107 - 117; 1935b — *Zasadnicze myśli pansomatyzmu*, PF r. 38/1935 z. 4 s. 283 - 294; 1936a — *Les idées fondamentales de la théorie générale de la lutte*, Ph v. 1/1936 f. 1 - 4 s. 196 - 214; 1936b — *Z dziejów pojęcia teorii adekwatnej*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 404 - 405; 1937a — *Z dziejów pojęcia teorii adekwatnej*, PF r. 40/1937 z. 3 s. 264 - 270; 1937b — *O realizmie w szkole Franciszka Brentana* (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 137a; 1937c — Eugeniusz Bautro: „De jurisprudentia symbolica” (rec.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 137a; 1937d — *Czyn*, L. 1937 ss. 34; 1937e — *Idée de la méthodologie générale. Praxéologie*, T9CIP f. 4 s. 190 - 194; 1938a — *Z zagadnień ogólnej teorii walki*, W. 1938 ss. 94; 1938b — *O istocie i zadaniach metodologii ogólnej (prakseologii)*, PF r. 41/1938 z. 1 s. 68 - 75. — Kozłowski, Władysław Mieczysław (młodszy): 1918 — *Krótki zarys*

logiki wraz z elementami ideografii logicznej, W. 1918 ss. VIII, 80; 1924 — *La fonction logique du temps*, A5CIF s. 1 - 8; 1930a — *Idea homogenności vědy a typy věd*, ČM r. 24/1928 seš. 2 s. 104 - 111, seš. 3 s. 193 - 210; 1930b — *L'idée de l'homogénéité de la science et les types des sciences*, FTM s. 1 - 22. — Kreczmar, Jerzy (†1902): 1931 — *Sur la métaphore*, SPTNW wyd. 2 t. 24/1931 z. 1 - 6 s. 14 - 18; 1933 — Franciszek Manthey: „Kategoriematische und Synkategoriematische Ausdrücke” (rec.), PF r. 36/1933 z. 1 - 2 s. 179 - 180; 1934 — *Równoznaczność, wieloznaczność, znaczenie*, FFKPTK s. 35 - 51, 208 - 209; 1936 — *O znaczeniu przenośnym (metaforycznym)*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 441 - 442. — Kreutz, Mieczysław (1893 - 1971): 1938 — *Negatywne pojęcie przyczynowości*, PF r. 41/1938 z. 1 s. 37 - 44. — Krokiewicz, Adam (1890 - 1977): 1923 — *O tak zwanej indukcji Epikurejskiej*, KF t. 1/1923 z. 3 s. 362 - 424; 1927 — *O indukcji epikurejskiej (ar.)*, RF t. 10/1926 - 1927 nr 1 - 6 s. 71a - 71b; 1929 — *Karneades*, KF t. 7/1929 z. 4 s. 353 - 418; 1933a — *O tzw. indukcji stoickiej*, SCPPAUK t. 38/1933 nr 2 s. 22 - 25; 1933b — *O tak zwanej indukcji stoickiej*, KF t. 11/1933 z. 1 s. 25 - 59, z. 2 s. 126 - 158, z. 3 s. 240 - 281; 1934 — Tadeusz Czeżowski: „*Jak powstało zagadnienie przyczynowości*” (rec.), PF r. 37/1934 z. 3 s. 306 - 310; 1939 — *The Humanities and their Role in Modern Culture*, O. v. 3/1939 s. 31 - 44. — Króliński Kazimierz (właściwie: Jan Denes) (1874 - 1938?): 1922 — *Pedagogika i dydaktyka wraz z ogólnymi zasadami logiki (Repetitorium przedegzaminowe)*, L. 1922 ss. 68. — Kruszewski, Zygmunt (? - ?): 1925 — *Ontologia bez aksjomatów (ar.)*, PF r. 28/1925 z. 1 - 2 s. 136. — Krzesiński, Andrzej (1884 - 1964): 1923 — *Rzeczywistość, poznanie i prawda w dziejach filozofii*, KF t. 1/1923 z. 1 s. 38 - 86, z. 2 s. 161 - 203, z. 3 s. 297 - 335; 1937 — *Logistyka a filozofia (ar.)*, RF t. 14/1936 - 1938 nr 1 - 3 s. 148b. — Kuczyński, Jerzy (1923? - 1963?): 1938 — *O twierdzeniu Gödla*, KF t. 15/1938 z. 1 s. 74 - 80. — Kuratowski, Kazimierz: 1918 — *Odpowiedź na artykuł prof. Zaremby*, PF r. 21/1918 z. 3 - 4 s. 128 - 132; 1920 — *Sur la notion de l'ensemble fini*, FM t. 1/1920 s. 130 - 131; 1921 — *Sur la notion de l'ordre dans la théorie des ensembles*, FM t. 2/1921 s. 161 - 171; 1931a — (z Alfredem Tarskim:) *Les opérations logiques et les ensembles projectifs*, FM t. 17/1931 s. 240 - 248; 1931b — *Évaluation de la classe borélienne ou projective d'un ensemble de points à l'aide des symboles logique*, FM t. 17/1931 s. 249 - 272; 1934 — (z Tadeuszem Posamentem): *Sur l'isomorphie algébro-logique et les ensembles relativement boréliens*, FM t. 22/1934 s. 281 - 286; 1937 — *Les types d'ordre définissables et les ensembles boreliens*, FM t. 29/1937 s. 97 - 100. — Kuryłowicz, Jerzy (1895 - 1978): 1927 — *Podstawy psychologiczne semantyki*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 319 - 322. — Leśniewski, Stanisław: 1927 — *O podstawach matematyki*, PF r. 30/1927 z. 2 - 3 s. 164 - 206, r. 31/1928 z. 3 s. 261 - 291, r. 32/1929 z. 1 - 2 s. 60 - 101, r. 33/1930 z. 1 - 2 s. 77 - 105, r. 34/1931 z. 2 - 3 s. 142 - 170; 1928 — *O podstawach teorii klas. O podstawach ontologii. O podstawach logistyki*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 160 - 161; 1929a — *Über Funktionen, deren Felder Gruppen mit Rücksicht auf diese Funktionen sind*, FM t. 13/1929 s. 319 - 332; 1929b — *Über Funktionen deren Felder Abelsche Gruppen in Bezug auf diese Funktionen sind*, FM t. 14/1929 s. 242 - 251; 1929c — *Grundzüge eines neuen Systems der Grundlagen der Mathematik*, FM t. 14/1929 s. 1 - 81, CL t. 1/1939 s. 61 - 144; 1930 — *Über die Grundlagen der Ontologie*, SPTNW wyd. 3 r. 23/1930 z. 4 - 6 s. 111 - 132; 1932 — *Über Definitionen in der*

sogenannten Theorie der Deduktion, SPTNW wyd. 3 r. 24/1931 z. 7-9 s. 289-309; 1939 — *Einleitende Bemerkungen zur Fortsetzung meiner Mitteilung u. d. T. „Grundzüge eines neuen Systems der Grundlagen der Mathematik“*, CL t. 1/1939 s. 1-60. — Lindenbaum, Adolf (1904-1941?): 1927a — (z Alfredem Tarskim:) *Communication sur les recherches de la théorie des ensembles*, SPTNW wyd. 3 r. 19/1926 z. 7-9 s. 299-330; 1927b — (z Alfredem Tarskim:) *Sur l'indépendance des notions primitives dans les systèmes mathématiques (ar.)*, RPTM t. 5/1926 s. 111-113; 1930 — *Remarques sur une question de la méthode axiomatique*, FM t. 15/1930 s. 313-321; 1931 — *Bemerkungen zu den vorhergehenden Bemerkungen des Herrn J. v. Neumann*, FM t. 17/1931 s. 335-336; 1936a — *Sur la simplicité formelle des notions*, ACIPS f. 7 s. 29-38; 1936b — (z Alfredem Tarskim:) *Über die Beschränktheit der Ausdrucksmittel deduktiver Theorien*, EMK h. 7/1934-1935 s. 15-23. — Lutosławski, Wincenty: 1920 — *Zadania logiczne dla szkół i samouków pragnących się wyćwiczyć w poprawnym myśleniu*, Wo. 1920 ss. 60. — Łomnicki, Antoni (1881-1941): 1921 — *O zasadzie dysjunkcji w logistyce i matematyce*, RF t. 6/1921-1922 nr 1-2 s. 9-10; 1923 — *Nouveaux fondements du calcul des probabilités (Definition de la probabilité fondée sur la théorie des ensembles)*, FM t. 4/1923 s. 34-71. — Łoś, Jan (1860-1928): 1927 — *Zakres wyrazu i pojęcia*, JP r. 12/1927 z. 3 s. 73-75. — Lubnicki, Narcyz (1904): 1937 — *Construction de la science par l'application de la méthode cartésienne*, T9CIP f. 8 s. 195-202. — Łukasiewicz, Jan: 1920a — *O pojęciu możliwości (ar.)*, RF t. 5/1919-1920 nr 9 s. 169b-170a; 1920b — *O logice trójwartościowej (ar.)*, RF t. 5/1919-1920 nr 9 s. 170a-171a; 1921a — *O przedmiocie logiki (ar.)*, RF t. 6/1921-1922 nr 1-2 s. 26a-26b; 1921b — *Logika dwuwartościowa*, PF r. 23/1920 s. 189-205; 1923 — *Interpretacja liczbowa teorii zdań (ar.)*, RF t. 7/1922-1923 nr 6 s. 92b-93a; 1924 — Jan Śleszyński: „O logice tradycyjnej” (rec.), RF t. 8/1923-1924 nr 7-8 s. 107a-108a; 1925a — *Dlaczego nie zadowala nas logika filozoficzna?*, RF t. 9/1925 nr 1-2 s. 25a-25b; 1925b — *O pewnym sposobie pojmowania teorii dedukcji (ar.)*, PF r. 28/1925 z. 1-2 s. 134-136; 1925c — *Démonstration de la compatibilité des axiomes de la théorie de la déduction*, RPTM t. 3/1924 s. 149; 1927a — *Z najnowszej niemieckiej literatury logicznej*, RF t. 10/1926-1927 nr 7-10 s. 197b-198a; 1927b — *O logice stoików*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 278-279; 1928 — *O metodę w filozofii*, PF r. 31/1928 z. 1-2 s. 3-5; 1929a — *Elementy logiki matematycznej (skr. powielony)*, W. 1929 ss. VIII, 200; 1929b — *Rola definicji w systemach dedukcyjnych (ar.)*, RF t. 11/1928-1929 nr 1-10 s. 164a; 1929c — *O definicjach w teorii dedukcji (ar.)*, RF t. 11/1928-1929 nr 1-10 s. 177a-178a; 1929d — Franz Weidauer: „Zur Syllogistik” (rec.), RF t. 11/1928-1929 nr 1-10 s. 178a-178b; 1929e — *O znaczeniu i potrzebach logiki matematycznej*, NPPOR t. 10/1929 s. 604-620; 1930a — (z Alfredem Tarskim:) *Untersuchungen über den Aussagenkalkül*, SPTNW wyd. 3 r. 23/1930 z. 1-3 s. 30-50; 1930b — *Philosophische Bemerkungen zu mehrwertigen System des Aussagenkalküls*, SPTNW wyd. 3 r. 23/1930 z. 1-3 s. 51-77; 1932a — *Ein Vollständigkeitsbeweis des zweiwertigen Aussagenkalküls*, SPTNW wyd. 3 r. 24/1931 z. 2-6 s. 153-183; 1932b — *Uwagi o aksjomacie Nicoda i o „dedukcji uogólniającej”*, KPPTFL s. 366-382; 1934a — *Znaczenie analizy logicznej dla poznania*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 369-377; 1934b — *Z historii logiki zdań*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 417-437; 1935a —

Zur Geschichte der Aussagenlogik, Er b. 5/1935 h. 2 - 3 s. 111 - 131; 1935b — Zur vollen dreiwertigen Aussagenlogik, Er b. 5/1935 h. 2 - 3 s. 176; 1935c — Z dziejów logiki starożytnej (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 1 - 4 s. 46a; 1936a — Logistyka a filozofia, PF r. 39/1936 z. 2 s. 113 - 131; 1936b — Co dała filozofii współczesna logika matematyczna?, PF r. 39/1936 z. 4 s. 325 - 326, 329; 1936c — Bedeutung der logischen Analyse für die Erkenntnis, A8CIP s. 75 - 84, 117 - 118; 1937a — W obronie logistyki, MKLW s. 12 - 26, 159 - 165; 1937c — En défense de la logique, WWTUJ ser. 1 nr 2/1937 s. 7 - 13; 1939a — O sylogistyce Arystotelesa, SCPPAUK t. 44/1939 nr 6 s. 220 - 227; 1939b — Der Äquivalenzenkalkül, CL v. 1/1939 s. 145 - 169. — Łuszczewska-Romahnowa, Seweryna (1904 - 1978): 1937a — O wyrazach okazjonalnych (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 132b - 133b; 1937b — O indukcji przez proste wyliczenie (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 137b - 138a. — Makarczyk, Kazimierz (1901): 1938 — Technika rachunku logicznego, W. 1938 ss. 36. — Mazurkiewicz, Stefan: 1918 — O podstawach teorii prawdopodobieństwa, SPTNW wyd. 3 r. 11/1918 z. 1 s. 1 - 12; 1923 — Teoria mnogości w stosunku do innych działów matematyki, PS t. 3/1923 s. 89 - 98; 1933 — Zur Axiomatik der Wahrscheinlichkeitslehre, SPTNW wyd. 3 r. 25/1932 z. 1 - 6 s. 1 - 4; 1934 — Über die Grundlagen der Wahrscheinlichkeitsrechnung I, MMP b. 41/1934 h. 3 s. 343 - 352. — Mehlberg, Henryk (1904): 1928 — O strukturze przedmiotu, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 161 - 163; 1932 — O pewnej interpretacji zdań spostrzegawczych, KPPTFL s. 383 - 393; 1935 — Essai sur la théorie causale du temps, SP v. 1/1935 s. 119 - 260, v. 2/1937 s. 111 - 231; 1936 — O przyczynowej koncepcji przestrzeni i czasu, PF r. 39/1936 z. 4 s. 409, 410. — Metallmann, Joachim (1889 - 1942): 1919 — O jasnym i niejasnym stylu filozofowania, RF t. 5/1919 - 1920 nr 3 s. 43 - 44; 1923 — Jan Śleszyński: „O logice tradycyjnej” (rec.), KF t. 1/1923 z. 1 s. 121 - 122; 1928 — Elementy determinizmu przyczynowego, PW r. 7/1928 t. 1/24 nr 2/70 s. 275 - 290, nr 3/71 s. 458 - 473; 1933a — Zagadnienie przypadku, PW r. 12/1933 t. 1/44 nr 1/129 s. 85 - 99; 1933b — Problem struktury i jego dominujące stanowisko w nauce współczesnej, KF t. 11/1933 z. 4 s. 332 - 353; 1934 — Determinizm nauk przyrodniczych, K. 1934 ss. XIV, 424, 10; 1936 — L'état actuel du problème et de la notion de déterminisme dans les sciences de la nature, S a. 30/1936 v. 60 nr 7/291 s. 1 - 11; 1938a — Determinizm i pojęcie emergencji w biologii, PF r. 41/1938 z. 1 s. 45 - 53; 1938b — O budowie i właściwościach nauki, WZ r. 13/1938 z. 5 - 6 s. 356 - 367, z. 7 - 8 s. 441 - 453; 1939a — Wprowadzenie do zagadnień filozoficznych. Cz. 1, K. 1939 ss. VIII, 152; 1939b — Josef Tvrđý: „Logika” (rec.), KF t. 16/1939 - 1946 z. 1 s. 84 - 91; 1939c — Zygmunt Zawirski: „L'évolution de la notion du temps” (rec.), PF r. 42/1939 - 1946 z. 2 s. 204 - 213. — Mianowski, Teodor: 1931 — Wnioskowanie z podobieństwa do traktacie Epikurejczyka Filodemosia (ar.), RF t. 12/1930 - 1931 nr 1 - 10 s. 232b - 234b. — Michalski, Konstanty: 1925 — Les courants philosophique à Oxford et à Paris pendant le XIV siècle, BIAPSL cl. 1 - 2 1919 - 1920 nr 1 - 10 s. 59 - 88; 1926 — Odrodzenie nominalizmu w XIV wieku, KF t. 4/1926 z. 2 s. 171 - 216, z. 4 s. 477 - 496; 1937 — Le problème de la volonté à Oxford et à Paris au XIVe siècle, SP v. 2/1937 s. 233 - 305. — Mirski (właściwie: Kretz), Józef (1882 - 1943): 1923a — Uwagi nad pragmatyzmem jako metodą heurystyczną i opisową, KF t. 1/1923 z. 2 s. 233 - 238; 1923b — Uwagi o symbolice w nauce (Przyczynek do teorii symbolów), KF t. 1/1923

z. 4 s. 546 - 555. — Mostowski, Andrzej (1913 - 1975): 1937 — *Abzählbare Bodesche Körper und ihre Anwendung auf die allgemeine Mathematik*, FM t. 29/1937 s. 34 - 53; 1938a — *O niezależności definicji skończoności w systemie logiki*, DRPTM t. 11/1938 s. 1 - 54; 1938b — *Über den Begriff einer endlichen Menge*, SPTNW wyd. 3 r. 31/1938 z. 1 - 3 s. 13 - 20; 1938c — (z Adolfem Lindenbaumem:) *Über die Unabhängigkeit des Auswahlaxioms und einiger seiner Folgerungen*, SPTNW wyd. 3 r. 31/1938 z. 1 - 3 s. 27 - 32; 1939a — (z Alfredem Tarskim:) *Boolesche Ringe mit geordneter Basis*, FM t. 32/1939 s. 69 - 86; 1939b — *Über die Unabhängigkeit des Wohlordnungssatzes vom Ordnungsprinzip*, FM t. 32/1939 s. 201 - 252; 1939c — *Bemerkungen zum Begriff der inhaltlichen Widerspruchsfreiheit*, JSL v. 4/1939 nr 3 s. 113 - 114. — Nawroczyński, Bogdan: 1920 — *Przedmiot tzw. uczuć wiedzy a zagadnienie jakości sądów*, PF r. 23/1920 s. 206 - 226. — Orzęcki, Roman (1863 - 1923): 1923 — *O logicznych podstawach metody statystycznej*, Ek r. 23/1923 t. 3 s. 8 - 20. — Ossowska (z Niedźwiedzkich), Maria (1896 - 1974): 1925a — *Charles Ogden, Ivor Richards: „The Meaning of Meaning”* (rec.), RF t. 9/1925 nr 6 - 8 s. 91a - 92a; 1925 — *Semantyka prof. St. Szobera*, PF r. 28/1925 z. 3 - 4 s. 258 - 272; 1928a — *O pojęciu wyrażania*, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 145 - 147; 1928b — *Ostatnie książki z semantyki: Henri Delacroix: „Le langage et la pensée”. Otto Jespersen: „The Philosophy of Grammar”, Charles Ogden, Ivor Richards: „The Meaning of Meaning”, Harry Hollingworth: „The Psychology of Thought”, Ernst Cassirer: „Philosophie der symbolischen Formen”* (rec.), PF r. 31/1928 z. 4 s. 392 - 397; 1929 — *Stosunek logiki i gramatyki*, KF t. 7/1929 z. 3 s. 231 - 264; 1931 — *Słowa i myśli*, PF r. 34/1931 z. 4 s. 203 - 258; 1932 — *Significatio per se i per aliud u Anselma*, PF r. 35/1932 z. 3 - 4 s. 380 - 383; 1933 — *Werner Schingnitz: „Scientologia”* (rec.), NPPOR t. 17/1933 s. 362 - 364; 1935 — *John Sullivan: „Limitations of Science”* (rec.), NPPOR t. 20/1935 s. 372 - 328; 1935b — *Henry Bliss: „The Organization of Knowledge and the System of Science”* (rec.), NPPOR t. 20/1935 s. 333 - 335; 1936a — *Eduard Claparède: „La genèse de l'hypothèse”* (rec.), NPPOR t. 21/1936 s. 370 - 371; 1936b — *Ocena i opis*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 467; 1937 — *Ocena i opis*, KF t. 14/1937 z. 4 s. 273 - 295. — Ossowski, Stanisław (1897 - 1963): 1925 — *O typach wyrażen cudzysłowowych* (ar.), RF t. 9/1925 nr 1 - 2 s. 25b - 26a; 1926 — *Analiza pojęcia znaku*, PF r. 29/1926 z. 1 - 2 s. 29 - 56; 1930 — *Problematyka naukoznawcza*, NPPOR t. 13/1930 s. 167; 1935a — *Prawa „historyczne” w socjologii*, PF r. 38/1935 z. 1 - 2 s. 3 - 32; 1935b — (z Marią Ossowską:) *Nauka o nauce*, NPPOR t. 20/1935 s. 1 - 12. — Pański, Antoni (ok. 1900? - 1942): 1930 — *Leon Petrażycki: „Wstęp do nauki prawa i moralności”, „Podstawy psychologii emocjonalnej”* (rec.), PF r. 33/1930 z. 4 s. 340 - 344; 1934 — *Uwagi o zagadnieniu definicji „związku przyczynowego”*, FFKPTK s. 84 - 96, 210 - 211. — Pastuszk, Józef (1897): 1937 — *Dyskusja [nad logistyką]*, MKLW s. 75 - 77, 178 - 179; 1938 — *Logistyka a filozofia katolicka*, Pr r. 25/1938 t. 35 nr 5 s. 269 - 276. — Pepis, Józef (? - ?): 1937 — *O zagadnieniu rozstrzygalności w zakresie węższego rachunku funkcyjnego*, ATNL dz. 3 t. 7/1937 z. 8 s. 1 - 172; 1938a — *Untersuchungen über das Entscheidungsproblem der mathematischen Logik*, FM t. 30/1938 s. 257 - 348; 1938b — *Ein Verfahren der mathematischen Logik*, JSL v. 3/1938 nr 2 s. 61 - 76. — Peretiatkowicz, Antoni (1884 - 1956): 1925 — *Czesław Znamierowski: „Podstawowe pojęcia teorii prawa. Cz. 1 — Układ prawny i nor-*

- ma prawna" (rec.), KF t. 3/1925 z. 2 s. 238 - 240. — Petrażycki, Leon: 1930 — *Wstęp do nauki prawa i moralności*, W. 1930 ss. XII, 310; 1933 — *Metodologie der Theorien des Rechts und der Moral*, Ps. 1933 ss. 132; 1939a — *Nowe podstawy logiki i klasyfikacja umiejętności*, W. 1939 ss. 116; 1939b — *Nauka o kategoriach*, W. 1939 ss. 30. — Porzeziński, Wiktor (1870 - 1929): 1927 — *Z metodologii badań semantycznych*, PFI t. 12/1927 s. 323 - 329. — Poznański, Edward (1901 - 1976): 1932 — *Analiza operacyjna pojęć fizyki*, PF r. 35/1932 z. 3 - 4 s. 209 - 232; 1934 — (z Aleksandrem Wundheilerem:) *Pojęcie prawdy na terenie fizyki*, FFKPTK s. 97 - 143, 211 - 212. — Presburger, Mojżesz (? - ?): 1930 — *Über die Vollständigkeit eines gewissen Systems der Arithmetik ganzer Zahlen, in welchen die Addition als einzige Operationen hervortritt*, SIKMKS s. 92 - 101, 395. — Radlińska-Ostaszewska, Janina (? - ?): 1935 — *W sprawie tworzenia się tzw. pojęć jasnych, lecz niewyraźnych*, KP t. 7/1935 s. 393 - 470, 646 - 652. — Radomska-Strzemecka, Helena (? - ?): 1931 — *Monografia tekstu definicji. Studium z zakresu logiki dzieci i młodzieży*, W. 1931 ss. 254. — Radziwiłłowicz, Rafał (1860 - 1929): 1921 — *Myśli o myśleniu. Szkice psychologiczne*, W. 1921 ss. 110. — Rajgrodzki, Jakub (ok. 1900? - ok. 1943?): 1936 — *Ogólnofilozoficzne i metodologiczne poglądy Ottona Neuratha*, PF r. 39/1936 z. 3 s. 287 - 297. — Rozwadowski, Jan: 1924 — *Semantyka a gramatyka. Nauka o znaczeniu w obrębie nauki o języku*, JP 9/1924 z. 4 s. 97 - 108, z. 5 s. 129 - 143. — Rubczyński, Witold: 1919 — *Logika* (rkp. powielony), K. 1919 ss. IV, 384; 1930 — *Metoda indukcyjna w świetle nowszych teorii*, KF t. 8/1930 z. 3 s. 296 - 352. — Rutki, Jan (ok. 1900? - 1939): 1930 — *Zależności statystyczne. Próba analizy logicznej*, PSSPSS t. 1/1930 s. 93 - 146; 1934 — *O pewnym problemie prawidłowości statystycznej*, PSSPSS t. 2/1934 s. 1 - 44; 1935 — *Co to jest symptom?*, ONP t. 1/1935 s. 375 - 398, 404 - 405. — Salamucha, Jan (1903 - 1944): 1930 — *Pojęcie dedukcji u Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu. Studium historyczno-krytyczne*, W. 1930 ss. X, 132; 1933 — Albrecht Becker: „Die Aristotelische Theorie der Möglichkeitsschlüsse" (rec.), PF r. 36/1933 z. 3 s. 291 - 294; 1934a — *Dowód „ex motu” na istnienie Boga. Analiza logiczna argumentacji św. Tomasza z Akwinu*, CT t. 15/1934 z. 1 - 2 s. 53 - 92; 1934b — *Nauczanie logiki w seminariach duchownych*, PZZZTP s. 171 - 182; 1935 — *Logika zdań u Wilhelma Ockhama*, PF r. 38/1935 z. 3 s. 208 - 239; 1936 — *Zza kulis filozofii chrześcijańskiej*, V r. 3/1936 nr 4 s. 613 - 627; 1937a — *Pojawienie się zagadnień antymonialnych na gruncie logiki średniowiecznej*, PF r. 40/1937 z. 1 s. 68 - 89, z. 3 s. 320 - 343; 1937b — *Zestawienie scholastycznych narzędzi logicznych z narzędziami logistycznymi*, MKLW s. 35 - 49, 167 - 169; 1937c — *O „mechanizacji” myślenia*, MKLW s. 112 - 121, 182 - 186; 1937d — *O możliwościach ścisłego formalizowania dziedziny pojęć analogicznych*, MKLW s. 122 - 153, 186 - 193; 1938a — Innocenty Bocheński: „Z historii logiki zdań modalnych" (rec.), KF t. 15/1938 z. 2 s. 184 - 186; 1938b — Martin Grabmann: „Die Introductiones in logicam des Wilhelm von Shyreswood" (rec.), KF t. 15/1938 z. 4 s. 372 - 378; 1938c — *Logika stara i nowa w wiekach średnich* (ar.), RF t. 15/1939 nr 3 s. 156b. — Sawicki, Franciszek (1877 - 1952): 1925 — *Der Satz vom zureichenden Grunde*, PJGG b. 38/1925 h. 1 s. 1 - 11. — Schayer, Stanisław (1899 - 1941): 1929a — *Zagadnienia metalogiki w filozofii staroindyjskiej* (ar.), RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10 s. 163b - 164a; 1929b — *Buddyjska krytyka*

logiki dwuwartościowej (ar.), RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10 s. 174a - 174b; 1932a — Z badań nad logiką indyjską, SCPPAUK t. 37/1932 nr 6 s. 32 - 33; 1932b — Studien zur indischen Logik, BIAPSL cl. 1-2 1932 nr 1-3 s. 98 - 102; 1934 — Anityatā. Roz. 5 — Szkoła logików buddyjskich, PF r. 37/1934 z. 2 s. 115 - 133; 1935 — Staroindyjskie antycypacje logiki współczesnej (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 1 - 4 s. 47a. — Schmierer, Zygmunt (ok. 1900? - 1943): 1936 — O funkcjach charakterystycznych w logikach wielowartościowych, PF r. 39/1936 z. 4 s. 437; 1937a — Założenia egzystencjalne systemu Russella (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 130b; 1937b — System logiczny Wittgensteina (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 131b; 1937c — O wartości filozoficznej panlogizmu R. Carnapa (ar.), RF t. 13/1932 - 1936 nr 5 - 10 s. 135a. — Semelka, Tadeusz (? - ?): 1933 — O języku i terminach ze stanowiska logiki empirycznej, K. 1933 ss. 28. — Sierpiński, Waclaw: 1919 — L'axiome de M. Zermelo et son rôle dans la théorie des ensembles et l'analyse, BIAPSL cl. 3 ser. A 1918 nr 4 - 5 s. 97 - 144, nr 6 - 10 s. 145 - 152; 1921 — Une remarque sur la notion de l'ordre, FM t. 2/1921 s. 199 - 200; 1923 — Zarys teorii mnogości, W. 1923 ss. VIII, 198; 1930 — Leçons sur les nombres transfinis, Ps 1930 ss. VI, 240; 1934 — Hypothèse du continu, W.-L. 1934 ss. VI, 192. — Siwecki, Jerzy (1908 - 1939): 1935 — Rozumowanie praktyczne i prawda praktyczna u Arystotelesa, PF r. 38/1935 z. 3 s. 196 - 207. — Skibniewski, Stefan (1878 - 1942): 1930 — Kausalität, Pon. 1930 ss. 128. — Skiński, Jan (1894): 1923 — Émile Meyerson: „De l'explication dans les sciences” (rec.), PF r. 26/1923 z. 3 - 4 s. 230 - 238. — Skrzyszewski, Stanisław (1901): 1926 — Georges-Henri Luquet: „Logique formelle” (rec.), KF t. 4/1926 z. 4 s. 506 - 507. — Słupecki, Jerzy (1904): 1936 — Der volle dreiwertige Ausgengkalkül, SPTNW wyd. 3 r. 29/1936 z. 1 - 3 s. 9 - 11; 1939a — Kryterium pełności wielowartościowych systemów logiki zdań, SPTNW wyd. 3 r. 32/1939 z. 1 - 3 s. 102 - 109; 1939b — Dowód aksjomatyzowalności pełnych systemów wielowartościowych rachunku zdań, SPTNW wyd. 3 r. 32/1939 z. 1 - 3 s. 110 - 128. — Smółka, Franciszek: 1920a — Paradoksy logiczne a logika trójwartościowa (ar.), RF t. 5/1919 - 1920 nr 9 s. 171a - 171b; 1920b — Krytyka Russellowskiej zasady błędnego koła, PF r. 23/1920 s. 227 - 244; 1927 — Pojęcie zmiennej u Bolzany i Russella, PF r. 30/1927 z. 4 s. 291. — Smoluchowski, Marian (1872 - 1917): 1918 — Über den Begriff des Zufalls und den Ursprung der Wahrscheinlichkeitsgesetze in der Physik, Na j. 6/1918 h. 17 s. 253 - 263. — Sobociński, Boleśław (1906): 1931 — Izydora Dąmbska: „La théorie du jugement de M. Edmond Goblot” (rec.), PF r. 34/1931 z. 1 s. 88; 1932 — Z badań nad teorią dedukcji, PF r. 35/1932 z. 3 - 4 s. 171 - 193; 1934a — O kolejnych uproszczeniach aksjomatyki „ontologii” prof. St. Leśniewskiego, FFKPTK s. 143 - 160, 212; 1934b — Rudolf Carnap: „L'ancienne et la nouvelle logique” (rec.), PF r. 37/1934 z. 1 s. 101; 1935 — Aksjomatyzacja implikacyjno-koniunkcyjnej teorii dedukcji, PF r. 38/1935 z. 1 - 2 s. 85 - 95; 1936 — Aksjomatyzacja pewnych wielowartościowych systemów teorii dedukcji, RPN t. 1/1936 nr 1 s. 399 - 419; 1939 — Z badań nad prototypyką, CL t. 1/1939 s. 171 - 176. — Sośnicki, Kazimierz: 1920 — Indukcja matematyczna, PF r. 23/1920 s. 245 - 277; 1923 — Zarys logiki dla klas wyższych szkół średnich ze szczególnym uwzględnieniem seminaryjów nauczycielskich, L. - W. 1923 ss. 98; 1926 — Wskazówki do rozwiązywania zadań logicznych zawartych w „Zarysie logiki”, L. 1926 ss. IV,

58. — Spława-Neyman, Jerzy (1894): 1924 — *Basic Ideas and some Recent Results of the Theory of Testing Statistical Hypotheses*, JRSS v. 105/1924 p. 4 s. 292 - 327; 1933 — *Przyczynek do teorii wiarygodności hipotez statystycznych*, KS t. 6/1929 z. 4 s. 1441 - 1468; 1937 — *Outline of a theory of statistical estimation based on the classical theory of probability*, PTRSL ser. A v. 236/1937 s. 333 - 380; 1938 — *L'estimation statistique traitée comme un problème classique de probabilité*, ASI nr 739 s. 25 - 57. — Stamm, Edward: 1921 — *Zastosowanie algebry logiki do teorii szyfrów*, RyPTM t. 1/1921 s. 40 - 52; 1922a — *Connexione inter operationes arithmetica et logica*, RPTM t. 1/1922 s. 58 - 69; 1922b — *Algebra logiki jako część arytmetyki*, PF r. 25/1922 z. 3 s. 353 - 358; 1926 — *Geometrische Theorie logischer Funktionen*, PMF t. 34/1925 - 1926 s. 119 - 158; 1927 — *O algebrze logiki (Próba syntezy)*, WM t. 30/1927 - 1928 s. 1 - 49; 1928 — *Logica mathematico de G. Peano*, [W:] Giuseppe Peano, sup. do SV v. 3/1928 s. 33 - 35; 1931 — *Über Relativfunktionen und Relativgleichungen*, MMP t. 38/1931 h. 1 s. 147 - 166; 1933a — Józef Peano, WM t. 36/1934 s. 1 - 56; 1933b — *Axiomatica de disciplinas mathematico*, SV v. 8/1933 nr 3 s. 91 - 104; 1934 — *Descriptione symbolico de geometrico constructiones*, WM t. 37/1934 s. 101 - 111. — Stasiak, Stefan (1884 - 1962): 1929 — *Fallacies and their Classification according to the Early Hindu Logicians*, RO t. 6/1928 s. 191 - 198. — Steinberg, Witold (? - ?): 1936 — Rolf Gödel: „Die Lehre von der Identität in der deutschen Logik-Wissenschaft seit Lotze” (rec.), KF t. 13/1936 z. 3 s. 254 - 256. — Stepa, Jan (1892 - 1959): 1937 — *Dyskusja [nad logistyką]*, MKLW s. 78 - 83, 179 - 180. — Suchodolski, Bogdan (1903): 1928 — *Przebudowa podstaw nauk humanistycznych. Stan badań nad metodologią humanistyki w Niemczech*, PHi t. 6/26/1928 z. 3 s. 417 - 479. — Szober, Stanisław (1879 - 1938): 1925 — *Odpowiedź [Marii Ossowskiej]*, PF r. 28/1925 z. 3 - 4 s. 272 - 276. — Szejnberg, Dina (= Janina Kotarbińska) (1901): 1928 — *Zagadnienie wyjaśniania zjawisk i praw przyrodniczych w nowszej literaturze metodologicznej*, KF t. 7/1928 z. 1 s. 73 - 92; 1931a — *O tzw. konieczności związków przyrodzonych (ar.)*, RF t. 12/1930 - 1931 nr 1 - 10 s. 224b; 1931b — *O tzw. konieczności związków przyrodzonych*, SPTNW wyd. 2 r. 24/1931 z. 1 - 6 s. 67 - 108; 1931c — *Pojęcie prawa przyrodzonego u J. St. Milla*, PF r. 34/1931 z. 1 s. 15 - 38; 1932a — *Zagadnienie indeterminizmu na terenie fizyki współczesnej*, PF r. 35/1932 z. 1 - 2 s. 34 - 69; 1932b — *Zagadnienie indeterminizmu na terenie biologii*, PF r. 35/1932 z. 3 - 4 s. 245 - 272; 1933 — *Zagadnienie indeterminizmu na terenie nauk humanistycznych*, PF r. 36/1933 z. 1 - 2 s. 77 - 106; 1934 — *Analiza pojęcia przypadku. Przyczynek do słownika filozoficznego*, FFKPTK s. 161 - 179, 212 - 213; 1935a — *Rozumienie i wyjaśnianie w doktrynach Diltheya i Sprangera*, KP t. 7/1935 s. 504 - 520, 655; 1935b — Karl Popper: „Logik der Forschung” (rec.), PF r. 38/1935 z. 3 s. 269 - 278. — Szumowski, Władysław (1875 - 1954): 1925 — *O związku przyczynowym w medycynie*, AHFMNP t. 2/1925 z. 2 s. 229 - 240; 1939 — *Logika dla medyków. Wykłady uniwersyteckie*, K. 1939 ss. VIII, 108. — Śleszyński, Jan: 1921a — *O logice tradycyjnej*, K. 1921 ss. 12; 1921b — *Sur le raisonnement dans les sciences déductives*, RyPTM t. 1/1921 s. 102 - 109; 1923 — *O znaczeniu logiki dla matematyki*, PS t. 3/1923 s. 39 - 52; 1925 — *Teoria dowodu*. T. 1 - 2, K. 1925 - 1929, ss. 190 + 244. — Śniegocki, Władysław (? - ?): 1932 — *Behawioryzm z punktu widzenia metodologii*, PF r. 35/1932 z. 3 - 4 s. 273 - 288. —

Świeżawski, Stefan (1907): 1934 — *Les intentions premières et les intentions secondes chez Jean Duns Scot*, AHDLM v. 9/1934 s. 205 - 259. — Świtalski, Władysław: 1928 — *Deuten und Erkennen*, B. 1928 ss. 34; 1933 — *Geist und Gesinnung*, B. 1933 ss. X, 54. — Tajtelbaum-Tarski, Alfred (1902): 1921 — *Przyczynek do aksjomatyki zbioru dobrze uporządkowanego*, PF r. 24/1921 z. 1 - 2 s. 85 - 94; 1923a — *Sur le terme primitif de la logistique*, FM t. 4/1923 s. 196 - 200; 1923b — *O wyrazie pierwotnym logistyki*, PF r. 26/1923 z. 1 - 2 s. 68 - 89; 1923c — *Sur les „truth-functions” au sens de MM. Russell et Whitehead*, FM t. 5/1923 s. 59 - 74; 1924a — *Sur les ensembles finis*, FM t. 6/1924 s. 45 - 95; 1924b — (ze Stefanem Banachem:) *Sur la décomposition des ensembles de points en parties respectivement congruentes*, FM t. 6/1924 s. 244 - 277; 1929a — *Remarques sur les notions fondamentales de la méthodologie des mathématiques*, RPTM t. 7/1928 s. 270 - 272; 1929b — *Les fondements de la géométrie des corps*, KP1PZM s. 29 - 33; 1930a — *Sur les classes d'ensembles closes par rapport à certaines opérations élémentaires*, FM t. 16/1930 s. 181 - 304; 1930b — *Fundamentale Begriffe der Methodologie der deduktiven Wissenschaften. I*, MMP b. 37/1930 h. 4 s. 361 - 404; 1930c — *Über einige fundamentale Begriffe der Metamathematik*, SPTNW wyd. 3 t. 23/1930 s. 22 - 29; 1931a — *Sur les ensembles définissables des nombres réels I*, FM t. 17/1931 s. 210 - 239; 1931b — *Sur les ensembles définissables des nombres réels*, RPTM t. 9/1930 s. 206 - 207; 1931c — *O pojęciu prawdy w odniesieniu do sformalizowanych nauk dedukcyjnych (ar.)*, RF t. 12/1930 - 1931 nr 1 - 10 s. 210a - 211b; 1931d — *Untersuchungen über den Aussagenkalkül*, MMP b. 38/1931 h. 1 s. 24 - 25; 1932a — *Untersuchungen über den Aussagenkalkül*, EMK h. 2/1929 - 1930 s. 13 - 14; 1932b — *Der Wahrheitsbegriff in den Sprachen der deduktiven Disziplinen*, AWWMNKAA v. 69/1932 nr 2 s. 23 - 25; 1933a — *Pojęcie prawdy w językach nauk dedukcyjnych*, W. 1933 ss. VIII, 118; 1933b — *Einige Betrachtungen über die Begriffe der ω -Widerspruchsfreiheit und der ω -Vollständigkeit*, MMP b. 40/1933 h. 1 s. 97 - 112; 1934 — *Z badań metodologicznych nad definiowalnością terminów*, PF r. 37/1934 z. 4 s. 438 - 460; 1935a — *Zur Grundlegung der Boole'schen Algebra I*, FM t. 24/1935 s. 177 - 198; 1935b — *Grundzüge des Systemenkalküls*, TI. 1 - 2, FM t. 25/1935 s. 503 - 526, t. 26/1936 s. 283 - 301; 1935c — *Einige methodologische Untersuchungen über die Definierbarkeit der Begriffe*, Er b. 5/1935 h. 2 - 3 s. 80 - 100; 1935d — *Wahrscheinlichkeitslehre und mehrwertige Logik*, Er b. 5/1935 h. 2 - 3 s. 174 - 175; 1935e — *Der Wahrheitsbegriff in den formalisierten Sprachen*, SP v. 1/1935 s. 261 - 405; 1936a — *O logice matematycznej i metodzie dedukcyjnej*, L. - W. 1936 ss. 168; 1936b — *O ugruntowaniu naukowej semantyki*, PF r. 39/1936 z. 1 s. 50 - 57; 1936c — *O pojęciu wynikania logicznego*, PF r. 39/1936 z. 1 s. 58 - 68; 1936d — *Über die Erweiterungen der unvollständigen Systems des Aussagenkalküls*, EMK h. 7/1934 - 1935 s. 51 - 57; 1936e — *Grundlegung der Wissenschaftlichen Semantik*, ACIPS f. 3 s. 1 - 8; 1936f — *Über den Begriff der logischen Folgerung*, ACIPS f. 7 s. 1 - 11; 1937a — *Einführung in die mathematische Logik und die Methodologie der Mathematik*, Wn. 1937 ss. X, 166; 1937b — *Ideale in den Mengenkörpern*, RPTM t. 15/1936 s. 186 - 189; 1937c — *Über additive und multiplikative Mengenkörper und Mengenfunktionen*, SPTNW wyd. 3 r. 30/1937 z. 7 - 9 s. 151 - 181; 1937d — *Sur la méthode déductive*, T9CIP f. 6 s. 95 - 104; 1938a — *Über unerreichbare Kardinalzahlen*, FM t. 30/1938 s. 68 - 89; 1938b — *Drei*

Überdeckungssätze der allgemeinen Mengenlehre, FM t. 30/1938 s. 132 - 155; 1938c — Ein Überdeckungssatz für endliche Mengen, FM t. 30/1938 s. 156 - 163; 1938d — Eine äquivalentz Formulierung des Auswahlaxioms, FM t. 30/1938 s. 197 - 201; 1938e — Ein Beitrag zur Axiomatik der Abelschen Gruppen, FM t. 30/1938 s. 253 - 256; 1938f — Einige Bemerkungen zur Axiomatik der Boole'schen Algebra, SPTNW wyd. 3 r. 31/1938 z. 1 - 3 s. 33 - 35; 1938g — Der Aussagenkalkül und die Topologie, FM t. 31/1938 s. 103 - 134; 1939a — Ideale in vollständigen Mengenkörpern I, FM t. 32/1939 s. 45 - 63; 1939b — On Well-ordered Subsets of any Set, FM t. 32/1939 s. 176 - 183; 1939c — On Undecidable Statements in Enlarged Systems of Logic and the Concept of Truth, JSL v. 4/1939 nr 3 s. 105 - 112. — Tatarkiewicz, Władysław: 1930 — O czterech rodzajach sądów estetycznych, PF r. 33/1930 z. 4 s. 291 - 295; 1936 — Historia i klasyfikacja, KPLP t. 2 s. 269 - 278. — Tomaszewski, Tadeusz (1910): 1936 — Sens i bezsens, PF r. 39/1936 z. 4 s. 527 - 528. — Twardowski, Kazimierz: 1919 — O jasnym i niejasnym stylu filozoficznym, RF t. 5/1919 - 1920 nr 2 s. 25 - 27; 1920 — O wykształcenie logiczne, RF t. 5/1919 - 1920 nr 4 - 5 s. 65 - 71; 1921 — Symbolomania i pragmatofobia, RF t. 6/1921 - 1922 nr 1 - 2 s. 1 - 10; 1922 — O prawdzie formalnej (ar.), RF t. 7/1922 - 1923 nr 1 - 3 s. 37b - 38a; 1923 — O naukach apriorycznych, czyli racjonalnych (dedukcyjnych), i naukach aposteriorycznych, czyli empirycznych (indukcyjnych), [w:] Kazimierz Ajdukiewicz, Główne kierunki filozofii, L. 1923 s. 180 - 190; 1924 — O istocie pojęć, L. 1924 ss. VI, 38; 1927 — Z logiki przymiotników, PF r. 30/1927 z. 4 s. 292 - 294. — Wajsberg, Mordchaj (1902 - 1939): 1932a — Aksjomatyzacja trójwartościowego rachunku zdań, SPTNW wyd. 3 r. 24/1931 z. 2 - 6 s. 126 - 148; 1932b — Über Axiomensystemen des Aussagenkalküls MMP b. 39/1932 h. 2 s. 149 - 156; 1932c — Ein neues Axiom des Aussagenkalküls, in der Symbolik von Sheffer, MMP b. 39/1932 h. 3 s. 259 - 262; 1933a — Untersuchungen über den Funktionenkalkül für endliche Individualbereiche, MAb. 108/1933 h. 2 s. 218 - 228; 1933b — Ein erweiterter Klassenkalkül, MMP b. 40/1933 h. 2 s. 113 - 126; 1934 — Beitrag zur Metamathematik, MAb. 109/134 h. 2 s. 200 - 229; 1935a — Przyczynek do metamatematyki, WM t. 39/1935 s. 43 - 84; 1935b — Beiträge zum Metaaussagenkalkül I, MMP b. 42/1935 h. 2 s. 221 - 242; 1936 — Untersuchungen über Unabhängigkeitsbeweise nach der Matrizenmethode, WM t. 41/1936 s. 33 - 70; 1937 — Metalogische Beiträge, WM t. 43/1937 s. 131 - 168; 1939a — Untersuchungen über den Aussagenkalkül von A. Heyting, WM t. 46/1939 s. 45 - 101; 1939b — Metalogische Beiträge II, WM t. 47/1939 s. 119 - 139; 1939c — Eugen Mihailescu: „Recherches sur les formes normales par l'équivalence et la disjonction dans le calcul des propositions” (rec.), JSL v. 4/1939 nr 2 s. 91 - 92. — Wallis-Walfisz, Mieczysław (1895 - 1975): 1921 — Obrona humanistyki w metodologii współczesnej, PF r. 24/1921 z. 1 s. 96 - 142; 1932 — O zdaniach estetycznych, PF r. 35/1932 z. 3 - 4 s. 347 - 375; 1934 — O rozumieniu pierwiastków przedstawiających w dziełach sztuki, FFKPTK s. 180 - 207, 213 - 214; 1935 — O rozumieniu dążeń artystycznych w dziełach sztuki, PF r. 38/1935 z. 4 s. 295 - 321; 1939 — Wyraz i życie psychiczne. O rozumieniu dzieł sztuki przedstawiających przedmioty psychiczne, Wo. 1939 ss. 150. — Wąsik, Wiktor (1883 - 1963): 1918 — Nawiasowy kurs logiki formalnej przy nauczaniu języka polskiego metodą dyskusyjną (Rozprawka dydaktyczna), PPe r. 2(37)/1918 nr 9 - 10 s. 475 - 494. — Wiegner, Adam (1889 -

1967): 1927 — *Przedmioty pojęć ogólnych* (Tadeusz Czeżowski: „Kilka uwag o uogólnianiu i przedmiotach pojęć ogólnych”, rec.), PF r. 30/1927 z. 2 - 3 s. 211 - 213; 1930a — *W sprawie zasady odwrotności między treścią a zakresem pojęć*, PKFPTPN t. 3/1930 s. 269 - 306; 1930b — *W sprawie zasady odwrotności między treścią a zakresem pojęć*, SPTPN r. 4/1930 nr 1 - 2 s. 16 - 17; 1930c — *Wartość i znaczenie logiki tradycyjnej*, SPTPN r. 4/1930 nr 3 - 4 s. 67 - 68; 1932 — *Uwagi nad indeterminizmem w fizyce*, P. 1932 ss. 16; 1933 — Rudolf Carnap: „Der logische Aufbau der Welt” (rec.), KF t. 11/1933 z. 2 s. 183 - 188; 1936a — *Na marginesie „Logicznych podstaw nauczania” Kazimierza Ajdukiewicza*, KF t. 13/1936 z. 4 s. 327 - 330; 1936b — *Teoria poznania czy teoria prawdy?*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 418 - 419; 1938 — *W sprawie założeń i charakteru logiki tradycyjnej*, KF t. 15/1938 z. 2 s. 108 - 122; 1939a — Stanisław Kaczorowski: „O podziale logicznym” (rec.), KF t. 16/1939 - 1946 z. 1 s. 95 - 98; 1939b — Carl Hempel, Paul Oppenheim: „Der Typusbegriff im Lichte der neuen Logik” (rec.), KF t. 16/1939 - 1946 z. 1 s. 98 - 100. — Wilkosz, Witold (1891 - 1941): 1922 — *Terminy logiki formalnej* (ar.), RF t. 7/1922 - 1923 nr 4 - 5 s. 74b - 75a; 1925a — *Podstawy ogólnej teorii mnogości*, K. 1925 ss. VIII, 280; 1925b — *Odpowiedź* [Czesławowi Znamierowskiemu], PF r. 28/1925 z. 3 - 4 s. 256 - 257; 1931 — *O teorii dowodu* (w związku z „Teorią dowodu” J. Śleszyńskiego), Pa t. 2/1931 - 1932 z. 2 - 3 s. 58 - 64; 1936 — *Znaczenie logiki matematycznej dla matematyki i innych nauk ścisłych*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 343 - 346, 347; 1937a — *Sur la notion de l'équivalence des systèmes déductifs*, RPTM t. 15/1936 s. 161 - 164; 1937b — *O definicji przez abstrakcję*, KF t. 14/1937 z. 1 s. 1 - 13; 1938 — *Remarque sur la notion de la définition conditionnelle de Peano*, RPTM t. 16/1937 s. 176 - 178. — Witkiewicz, Stanisław Ignacy (1885 - 1939): 1933 — *O intuicji*, GL r. 3/1932 nr 4 s. 59 - 60, nr 6 s. 89 - 90, nr 8 s. 123, nr 10 s. 157 - 158, r. 4/1933 nr 1 s. 10 - 11, nr 2 s. 28 - 29; 1935 — *O logistyce* (Zwierzenia laika), Z r. 3/1934 - 1935 nr 21/69 s. 2, nr 22/70 s. 3, nr 23/71 s. 3, nr 24/72 s. 5, r. 4/1935 - 1936 nr 1/73 s. 3; 1936 — *O ontologicznej beznadziejności logiki, fizykalizmu i pseudonaukowego monizmu i o perspektywach koncepcji monadystycznej*, PF r. 39/1936 z. 4 s. 419 - 420, 422; 1937 — *O ontologicznej beznadziejności logiki, fizykalizmu i pseudonaukowego monizmu i o perspektywach koncepcji monadystycznej*, PF r. 40/1937 z. 1 s. 19 - 31; 1939 — *Błędne koło w Kole Wiedeńskim* (ar.), RF t. 15/1939 nr 1 - 2 s. 67a - 67b. — Witwicki, Tadeusz (1902 - 1970): 1927 — *O funkcji reprezentującej przedmiotów ogólnych i niektórych szczegółowych* (ar.), RF t. 10/1926 - 1927 nr 1 - 6 s. 67a - 68a; 1932 — *O stosunku treści do przedmiotu przedstawienia*, KPPTFL s. 394 - 412; 1934 — *Locke'a teoria idei ogólnych i jej dzieje*, PF r. 37/1934 z. 1 s. 69 - 84, z. 2 s. 134 - 149; 1935 — *O reprezentacji, czyli o stosunku obrazu do przedmiotu odtworzonego*, ANTL dz. 2 t. 16/1934 - 1936 z. 2 s. 213 - 334. — Witwicki, Władysław: 1923 — *Z filozofii nauki*, PWA r. 3/1923 t. 3 nr 24 s. 290 - 298; 1936 — *Co to jest dyskusja i jak ją trzeba prowadzić?*, PŚ cz. 4/1936 s. 7 - 25; 1938 — *Co to jest dyskusja?*, L. 1938 ss. 28. — Wolski, Wacław (1865 - 1922): 1918a — *O podstawach myślowych logistyki*, L. 1918 ss. 24; 1918b — *O poznaniu a priori*, L. 1918 ss. 40; 1919 — *O funkcji hipotetycznej jako podstawie logometrii*, PF r. 22/1919 z. 3 s. 174 - 222, z. 4 s. 253 - 314; 1920a — *O nieznannej formie wniosku* (ar.), RF t. 5/1919 - 1920 nr 6 s. 112b - 113b; 1920b — *Polemika. O poznanie a priori*, RF t. 5/1919 - 1920 nr 7 - 8 s. 130b - 133a; 1921 —

O manowcach nowej logiki (ar.), RF t. 6/1921 - 1922 nr 3 - 5 s. 69b - 70a; 1931 — O prawie przypadku jako źródle poznania, KF t. 9/1931 z. 2 s. 195 - 210. — Woyczyńska (z Walickich), Wiesława (1901 - 1975): 1928 — „Idea” i „notion” w filozofii Berkeley’a, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 83 - 84. — Wundheiler, Aleksander (1902 - 1957): 1938 — O pewnej nie docenianej metodzie podawania znaczenia, RF t. 14/1936 - 1938 nr 1 - 3 s. 148a - 149b. — Zajkowski, Józef (? - ?): 1938 — W sprawie rozumienia, ONP t. 2/1938 s. 209 - 231. — Zaremba, Stanisław: 1918 — Z powodu artykułu p. Kazimierza Kuratowskiego „O definicji wielkości”, PF r. 21/1918 z. 3 - 4 s. 121 - 127, 132; 1926 — La logique des mathématiques, Ps. 1926 ss. 52; 1929 — Uwagi nad dowodami zupełnymi, KP1PZM s. 34; 1938 — Uwagi o metodzie w matematyce i fizyce, PF r. 41/1938 z. 1 s. 31 - 36. — Zawirski, Zygmunt: 1924 — Metoda aksjomatyczna a przyrodoznawstwo, KF t. 1/1923 z. 4 s. 508 - 545, t. 2/1924 z. 1 s. 1 - 58; z. 2 s. 129 - 157; 1927a — Stosunek logiki do matematyki w świetle badań współczesnych, KPWH s. 171 - 206; 1927b — Wieczne powroty światów, KF t. 5/1927 z. 3 s. 328 - 377, z. 4 s. 421 - 446, t. 6/1928 z. 1 s. 1 - 25; 1927c — O metodzie ekstensywnej abstrakcji w teorii poznania przyrodniczego Whiteheada (ar.), RF t. 10/1926 - 1927 nr 1 - 6 s. 66a - 67a; 1928a — Stan obecny teorii dedukcji (ar.), RF t. 11/1928 - 1929 nr 1 - 10 s. 181a - 181b; 1928b — O stosunku logiki do matematyki, PF r. 31/1928 z. 1 - 2 s. 163 - 164; 1928c — Próby aksjomatyzacji fizyki i ich znaczenie filozoficzne, PF r. 31/1928 z. 4 s. 289 - 290; 1929 — Stosunek logiki do matematyki, KP1PZM s. 35 - 36; 1931a — Logika trójwartościowa Jana Łukasiewicza, SPTPN r. 5/1931 nr 2 - 4/13 - 14 s. 35 - 37; 1931b — O logice L. E. J. Brouwera, SPTPN r. 5/1931 nr 2 - 4/13 - 14, s. 37 - 40; 1931c — Próby zastosowania logiki wielowartościowej do przyrodoznawstwa, SPTPN r. 5/1931 nr 2 - 4/13 - 14 s. 41 - 42; 1932a — W sprawie indeterminizmu fizyki kwantowej, KPPTFL s. 456 - 483; 1932b — Les logiques nouvelles et le champ de leur application, RMM a. 39/1931 nr 4 s. 503 - 519; 1934a — Stosunek logiki wielowartościowej do rachunku prawdopodobieństwa, PKFPTPN t. 4/1934 s. 155 - 240; 1934b — Znaczenie logiki wielowartościowej dla poznania i związek jej z rachunkiem prawdopodobieństwa, PF r. 37/1934 z. 4 s. 393 - 398; 1934c — Rozwój pojęcia czasu, KF t. 12/1934 z. 1 s. 48 - 80, z. 2 s. 99 - 121; 1934d — Rozwój pojęcia czasu, SCPPAUK t. 39/1934 nr 4 s. 6 - 8; 1934e — L'évolution de la notion du temps, S a. 28/1934 v. 55 nr 4/264 s. 249 - 261; 1934f — L'évolution de l'idée du temps, BIAPSL cl. 1 - 2 1934 nr 4 - 6 s. 125 - 127; 1935a — Über das Verhältnis der mehrwertigen Logik zur Wahrscheinlichkeitsrechnung, SP v. 1/1935 s. 407 - 442; 1935b — Joachim Metallmann: „Determinizm nauk przyrodniczych” (rec.), PF r. 38/1935 z. 1 - 2 s. 145 - 156; 1936a — L'évolution de la notion du temps, K. 1936 ss. XVIII, 358; 1936b — Eric Temple Bell: „The Search for Truth” (rec.), KF t. 13/1936 z. 2 s. 166 - 171; 1936c — W sprawie syntezy naukowej, PF r. 39/1936 z. 4 s. 347 - 350, 352; 1936d — Über die Anwendung der mehrwertigen Logik in der empirischen Wissenschaft, Er b, 6/1936 h. 5 - 6 s. 430 - 435; 1936e — Les rapport de la logique polyvalente avec le calcul des probabilités, ACIPS s. 40 - 45; 1936f — Bedeutung der mehrwertigen Logik für die Erkenntnis und ihr Zusammenhang mit der Wahrscheinlichkeitsrechnung, A8CIP s. 175 - 180; 1937 — Importance des recherches logiques et sémantiques pour les théories de la physique contemporaine, T9CIP f. 6 s. 82 - 87; 1938a — Doniosłość badań logicznych i semantycznych dla

teorii fizyki współczesnej, PF r. 41/1938 z. 1 s. 25 - 30; 1938b — *Logika teoretyczna* (mp. powielony), K. 1938 ss. 140. — Zeidler, Franciszek (1907 - 1972): 1939 — Thomas Greenwood: „Les fondements de la logique symbolique” (rec.), KF t. 16/1939 - 1946 z. 1 s. 91 - 95. — Ziółowski, Erazm (przed 1870? - po 1920?): 1920 — *Zasadnicze wiadomości z nowszej psychologii i logiki przedstawione popularnie*, J. 1920 ss. 122, IV. — Znamierowski, Czesław: 1924 — *Podstawowe pojęcia teorii prawa*. Cz. 1 — *Układ prawny i norma prawna*, P. 1924 ss. 160; 1925a — *Kilka uwag o poglądzie prof. Wilkosza na sprawę nauk normatywnych*, PF r. 28/1925 z. 3 - 4 s. 252 - 255; 1925b — *Logika a teoria prawa*. Replika p. Landemu z powodu recenzji o moich „Podstawowych pojęciach”, CPE r. 23/1925 nr 1 - 12 s. 390 - 416; 1938 — Polydore Fabreguttes: „La logique judiciaire et l'art de juger” (rec.), RPES r. 18/1938 nr 3 s. 536 - 537. — Znaniecki, Florian: 1925 — *Przedmiot i zadania nauki o wiedzy*, NPPOR t. 5/1925 s. 1 - 78. — Żółtowski, Adam (1881 - 1958): 1936 — *Filozofia a logistyka*, PF r. 39/1936 z. 3 s. 242 - 247. — Życzynski, Henryk (1890 - 1943): 1921 — *O sądach szczegółowych*, MPe r. 30/1921 nr 12 s. 8 - 9. — Żyliński, Eustachy (ok. 1880? - po 1938): 1918 — *O zasadach logiki i matematyki*, SPTNK pół. 1/1918 s. 31 - 32; 1921 — *O przedmiocie i metodach matematyki współczesnej* (ar.), RF t. 6/1921 - 1922 nr 3 - 5 s. 71a - 71b; 1925 — *Some Remarks Concerning the Theory of Deduction*, FM t. 7/1925 s. 203 - 209; 1927 — *O przedstawialności funkcji jednych przez drugie*, PF r. 30/1927 z. 4 s. 290; 1935 — *Formalizm Hilberta*. Cz. 1 — *Formalizm H₁*, ANTL dz. 3 t. 7/1935 z. 4 s. 243 - 318.

Rozwinięcie skrótów

a. — annuaire/année; akad. — akademicki; ar. — autoreferat; b. — Band; cl. — classe; cz. — część/czast'; č. — číslo; dz. — dział; f. — fasciculus; g. — god; h. — Heft; j. — Jahrbuch/Jahrgang; kn. — kniga; ks. — księga; kw. — kwartał; mp. — maszynopis; nr — numer; ok. — około; opr. — opracowanie; p. — part; pół. — półrocz; r. — rocznik/ročník; rec. — recenzja; rkp. — rękopis; roz. — rozdział; s. — strona; sem. — semestr; ser. — seria/serie; seš. — sešit; skr. — skrypt; ss. — strony; sup. — suplement; szp. — szpalta; t. — tom/tomme; tl. — Teil; v. — volumen/volume; w. — wydanie; wydz. — wydział; z. — zeszyt.

A. — Amsterdam; B. Braniewo; Ba. — Bologna; Bd. — Belgrad; Be. — Baltimore; Bg. — Braunschweig; Bn. — Berlin; Bon. — Bonn; C. — Cieszyn; Ch. — Chyrów; Cho. — Chicago; Fa. — Fulda; G. — Gdańsk; Ge. — Genève; He. — Halle an der Saale; Hg. — Heidelberg; Hr. — Hannover; I. — Ingolstadt; J. — Jasło; Ji. — Jaśi; K. — Kraków; Ka. — Kołomyja; Ke. — Kielce; Ken. — Kempten; Kn. — Köln; Kń. — Kazań; Ksz. — Kalisz; Kw. — Kijów; L. — Lwów; Lg. — Leipzig; Lin. — Louvain; Ln. — Lublin; Lon. — London; Ls. — Lancaster; Ł. — Łódź; Ma. — Moskwa; Mn. — München; Mo. — Milano; Mr. — Münster in Westfalen; Mz. — Mainz; Ni. — Napoli; NO. — New Orlean; O. — Oliwa; Oa. — Odessa; Oc. — Olomouc; Od. — Oxford; P. — Poznań; Pa. — Praha; Pg. — Petersburg; Pk. — Połock; Pn. — Pelplin; Pon. — Paderborn; Ps. — Paris; Ra. — Roma; Rk. — Rostock; Rz. — Rzeszów; S. — Sandomierz; Sj. — Stryj; Sr. — Sambor; T. Tarnów; Ta. — Timisoara; Tń. — Toruń; To. — Torino; W. — Warszawa; Wg. — Würzburg; Wn. — Wien; Wo. — Wilno; Ww. — Wrocław; Z. — Zamość; Zch. — Zürich.

A — Ateneum, W.; — An — Angelicum, Ra.; Ana. — Analysis, Od.; A5CIF — Atti del V Congresso Internazionale di Filosofia, Ni. 1924; ACIM — Atti del

Congresso Internazionale degli Matematici, Ba. 1928 (1930); A8CIP — Actes du VIIIe Congrès International de Philosophie, Pa. 1936; ACIPS — Actes du Congrès International de Philosophie Scientifique, Ps. 1936; AGP — Archiv für Geschichte der Philosophie, Bn.; AHDLM — Archives d'histoire doctrinale et littéraire du Moyen-Age, Ps.; AHFMS — Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej, W.; AHFMHNP — Archiwum Historii i Filozofii Medycyny oraz Historii Nauk Przyrodniczych, P.; AKBHFP — Archiwum Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce, K.; AN — Archiwum Naukowe. Wydawnictwo Towarzystwa dla Popierania Nauki Polskiej, L.; ASI — Actualités Scientifiques et Industrielles, Ps.; ASUJ — Annales Scientifiques de l'Université de Jassy, Ji.; ATNL — Archiwum Towarzystwa Naukowego we Lwowie, L.; AWWMNKA — Akademie der Wissenschaften in Wien. Mathematisch-naturwissenschaftliche Klasse. Akademischer Anzeiger, Wn.; BCIP — Bulletin du Congrès International de Philosophie, Ps. 1901; BIAPSL — Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, K.; BIASC — Bulletin International de l'Académie des Sciences de Cracovie, K.; BO — Biblioteka Ossolińskich, L.; BSEPT — Bulletin Scientifique de l'Ecole Polytechnique de Timișoara, Ta.; BT — Bulletin Thomiste, Wn.; BW — Biblioteka Warszawska, W.; CL — Collectanea Logica, L.; CM — Česká Mysl, Pa.; CPE — Czasopismo Prawnicze i Ekonomiczne, K.; CRCIP — Comptes-Rendus du Congrès International de Philosophie, Ps. 1900; CR2CMPS — Comptes-Rendus du IIe Congrès des Mathématiciens des Pays Slaves, Pa. 1900; CRHSAC — Comptes-Rendus hebdomadaires des Séances de l'Académie des Sciences, Ps.; CT — Collectanea Theologica, L.; DM — Dzieje Myśli, W.; DMPT — Dodatek Miesięczny do czasopisma „Przegląd Tygodniowy”, W.; DRPTM — Dodatek do RPTM, K.; DW — Dziennik Wileński, Wo.; E — Eos, L.; Ek — Ekonomista, W.; Er — Erkenntnis, Lg.; EM — L'Enseignement Mathématique, Ps.; EMK — Ergebnisse eines Mathematischen Kolloquiums, Wn.; EP — Ekonomista Polski, L.; EW — Encyklopedia Wychowania, W.; EWy — Encyklopedia Wychowawcza, W.; EZFMSM — Les Entretiens de Zürich sur les Fondements et la Méthode des Sciences Mathématiques, Zch.; F — Filomata, L.; FFKPTK — Fragmenty filozoficzne. Księga Pamiątkowa ku uczczeniu 15-lecia pracy nauczycielskiej w Uniwersytecie Warszawskim Prof. Tadeusza Kotarbińskiego, W. 1934; FM — Fundamenta Mathematicae, W.; FoM — Fortschritte der Mathematik, Bn.; FME — Fiziko-Matematičeskij Ezegodnik, Ma.; FR — Filozofická Revue, Oc.; FTM — Festschrift Th. G. Masaryk zum 80. Geburtstage, 7 März 1930. Teil 1. Ergänzungsband zur Zeitschrift „RG”, Bon. 1930; GL — Gazeta Literacka, K.; H — Haliczjanin, L.; I — Imago. Zeitschrift für psychoanalytische Psychologie, Wn.; IKU — Izvestija Fiziko-Matematičeskogo Obščestva pri Imperatorskom Kazanskom Universitete, Kń.; JP — Język Polski, K.; JPPF — Jahrbuch für Philosophie und phänomenologische Forschung, He.; JRSS — Journal of the Royal Statistical Society, Lon.; JSL — The Journal of Symbolic Logic, Be.; Ka — Kant-Studien, Lg.-Bn.; Ko — Kosmos, L.; Kr — Kraj, Pg.; Ks — Książka, W.; KF — Kwartalnik Filozoficzny, K.; KL — Krytyka Lekarska, W.; KN — Kwartalnik Naukowy, K.; KP — Kwartalnik Psychologiczny, P.; KPLP — Księga Pamiątkowa ku czci Leona Pinińskiego, L. 1936; KPPTFL — Księga Pamiątkowa Polskiego Towarzystwa Filozoficznego we Lwowie. 12 II 1904 - 12 II 1929. L. 1931/1932; KP1PZM — Księga Pamiątkowa I Polskiego Zjazdu Matematycznego. L. 7 - 10 IX 1927, K. 1929; KPUK — Księga Pamiątkowa Uniwersytetu Lwowskiego ku uczczeniu pięćsetnej rocznicy fundacji jagiellońskiej Uniwersytetu Krakowskiego, L. 1900; KPUL — Księga Pamiątkowa ku uczczeniu 250 rocznicy założenia Uniwersytetu Lwowskiego przez króla Jana Kazimierza r. 1661, L. 1912; KPWH — Księga Pamiątkowa ku czci prof. Władysława Heinricha, K. 1927; KP11ZLPP — Księga Pamiątkowa XI Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich

w Krakowie, 18 - 22 lipca 1911, K. 1913; KR — Kronika Rodzinna, W.; KS — Kwartalnik Statystyczny, W.; KT — Kwartalnik Teologiczny, W.; M — Muzeum, L.; Mi — Mind, Lon.; MA — Mathematische Annalen, Lg.-Bn.; MCN — Miscellanea Cracoviensia Nova, K.; MKLW — Myśl katolicka wobec logiki współczesnej. *Studia Gnesnesia*, v. 15, P. 1937; MMP — Monatshefte für Mathematik und Physik, Wn.; MP — Mathesis Polska, W.; MPe — Miesięcznik Pedagogiczny, C.; MZ — Mathematische Zeitschrift, Bn.; MŻ — Myśl i Życie, W.; Na — Die Naturwissenschaften, Bg.; N — Niwa, W.; NO — Naučnoe Obozrenie, Pg.; NPPOR — Nauka Polska, Jej Potrzeby, Organizacja i Rozwój, W.; NT — Nowe Tory, W.; O — Organon, W.; ONP — Ogólna nauka o prawie, Wo.; P — Prawda, W.; Pa — Parametr, W.-P.; Ph — Philosophia, Bd.; Pi — Pielgrzym, Pn.-W.; Pr — Prąd, W.; Ps — Psychometria, P.; PF — Przegląd Filozoficzny, W.; PFi — Prace Filologiczne, W.; PG — Philosophie der Gegenwart, Hg.; PH — Przegląd Humanistyczny, L.; PHi — Przegląd Historyczny, W.; P7ICP — Proceeding of the Seventh International Congress of Philosophy, Od. 1930; PJGG — Philosophisches Jahrbuch der Görres-Gesellschaft, Fa.; PK — Przegląd Krytyczny, K.; PKl — Przegląd Klasyczny, L.; PKFPTN — Prace Komisji Filozoficznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, P.; PLK — Przegląd Literacki. Dodatek do „Kraju”, Pg.; PM — Philosophische Monatshefte, Bn.; PMF — Prace Matematyczno-Fizyczne, W.; PN — Przegląd Naukowy, W.; PNL — Przewodnik Naukowy i Literacki. Dodatek do „Gazety Lwowskiej”, L.; PP — Przegląd Powszechny, K.; PPe — Przegląd Pedagogiczny, W.; PPo — Przegląd Polski, K.; PPKWU — Posiedzenia Publiczne Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu, W.; PPT — Polski Przegląd Tomistyczny, L.; PS — Poradnik dla samouków, W.; PSA — Przegląd Sądowy i Administracyjny, L.; PSSPSS — Prace Seminarium ze Skarbowości, Prawa Skarbowego oraz ze Statystyki, Wo.; PŚ — Przewodnik świetlilcowy, L.-W.; PT — Przegląd Teologiczny, L.; PTy — Przegląd Tygodniowy, W.; PTRSL — The Philosophical Transactions of the Royal Society of London, Lon.; PW — Przegląd Współczesny, K., W.; PWa — Przegląd Warszawski, W.; P1ZNPP — Prace Pierwszego Zjazdu Neurologów, Psychiatrów i Psychologów Polskich, W. 1910; PZOEKU — Protokoły zasedań Obščestva Estestvoispytatelej pri Imperatorskom Kazanskom Universitete, Kń.; P7ZZZTP — Pamiętnik 7 Zjazdu Związku Zakładów Teologicznych w Polsce, Wo. 1934; R — Rozmaitości. Pismo dodatkowe do „Gazety Lwowskiej”, L.; RAUWHF — Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny, K.; RF — Ruch Filozoficzny, L.; RFy — Ruch Filozoficzny, Pa.; RG — Der russische Gedanke, Bon.; RM — Revue de Mathématiques, To.; RMM — Revue de Métaphysique et de Morale, Ps.; RO — Rocznik Orientalistyczny, K., L.; RP — Revue Philosophique de la France et de l'Étranger, Ps.; RPES — Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, P.; RPN — Roczniki Prac Naukowych, W.; RPTM — Rocznik Polskiego Towarzystwa Matematycznego, K.; RyPTM — Rozprawy Polskiego Towarzystwa Matematycznego, K.; S — Scientia, Mo.; RSPT — Revue des Sciences Philosophiques et Théologiques, Ps.; SCPAUK — Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie, SCPPAUK — Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, K.; SFKPMS — Szkice filozoficzne. Księga Pamiątkowa ku czci prof. Maurycego Straszewskiego, K. 1910; SGFJL — Sprawozdanie Gimnazjum Franciszka Józefa we Lwowie, L.; S4GL — Sprawozdanie 4 Gimnazjum we Lwowie, L.; SGS — Sprawozdanie c.k. Gimnazjum Arcyksiężniczki Elżbiety w Samborze, Sr.; S1KMKS — Sprawozdanie z I Kongresu Matematyków Krajów Słowiańskich, W. 1930; SL — *Studia Logica*, W.; SLe — *Sovremennaja Letopis'*, W.; SMTKP — Sbornik Mezinárodních Tomistických Konferenci w Praze 1932, Oc. 1933; SP — *Studia Philosophica*, L., K.; SiP — *Słowo Polskie*, L.; SPAUK — Sprawozdania z Posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie, K.; SPTNK —

Sprawozdania Polskiego Towarzystwa Naukowego w Kijowie, Kw.; SPTNW — Sprawozdania z Posiedzeń Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, W.; SPTPN — Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, P.; SPZOEKU — Sobranie Protokolov Zasedanij Sekcii Fiziko-Matematičeskich Nauk Obščestva Estestvoispytatelej pri Imperatorskom Kanzanskom Universitete, Kń.; SR — Slawische Rundschau, Bn.; SS — Sprawy Szkolne, W.; STNL — Sprawozdania Towarzystwa Naukowego we Lwowie, L.; SV — Schola et Vita, Mo.; SWGK — Sprawozdanie Wyższego Gimnazjum w Kołomyi, K.; SWGR — Sprawozdanie dyrektora c.k. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie, Rz.; SZ — Świat i Życie. Zarys encyklopedyczny wiedzy i kultury, L.-W.; T9CIP — Travaux du IXe Congrès International de Philosophie. Congrès Descartes, Ps. 1937; TI — Tygodnik Ilustrowany, W.; TPWPU — Tygodnik Polski Wiadomości Przyjemnych i Użytecznych, W.; UKZEO — Upominek. Księga Zbiorowa na cześć Elży Orzeszkowej, K.-Pg. 1893; V — Verbum, W.; VOFEM — Vestnik Opytnoj Fiziki i Elementarnoj Matematiki, Oa.; V3IKP — Verhandlungen des III Internationalen Kongresses für Philosophie, Hg. 1908; VWPS — Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Philosophie und Soziologie, Lg.; W — Wszechświat, W.; We — Wektor, W.; WB — Wiadomości Brukowe, Wo.; WBP GUW — Wissenschaftliche Beilage zum 16. Jahresberichte der [Philosophischen] Gesellschaft [an der Universität zu Wien], Lg. 1903; WDSz — Wychowanie w domu i szkole, W.; WEPI — Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana, W.; WF — Wiedza Filozoficzna, W.; WM — Wiadomości Matematyczne, W.; WRNPN2 — Wizerunki i Roztrząsania Naukowe. Poczet Nowy Drugi, Wo.; WWTUJ — Wydawnictwa Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, K.; WŻ — Wiedza i Życie, W.; Z — Zet, W.; ZMNP — Żurnal Ministerstwa Narodnego Proświeścenija, Pg.

Zestawił Jacek Juliusz Jadacki